Rodica Ojog-Braşoveanu

MOARTEA SEMNEAZĂ INDESCIFRABIL

-roman poliţist-

1971

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

ANONIMA

„Unde mă aflu?“

A fost prima întrebare pe care mi-am pus-o când, deschizând ochii, m-am pomenit într-o încăpere străină. Apoi mi-am amintit. După şaisprezece ore de drum anevoios, ploaie şi vânt, ajunsesem în sfârşit la cabana Dor de munte. O ţuică băută pe nerăsuflate... câţiva bărbaţi la una dintre mese... un cabanier excesiv de amabil

Rodica Ojog-Braşoveanu

MOARTEA SEMNEAZĂ INDESCIFRABIL

-roman poliţist-

1971

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

ANONIMA

„Unde mă aflu?“

A fost prima întrebare pe care mi-am pus-o când, deschizând ochii, m-am pomenit într-o încăpere străină. Apoi mi-am amintit. După şaisprezece ore de drum anevoios, ploaie şi vânt, ajunsesem în sfârşit la cabana Dor de munte. O ţuică băută pe nerăsuflate... câţiva bărbaţi la una dintre mese... un cabanier excesiv de amabil... odaia,

focul din sobă duduind îmbietor… şi dorinţa legitimă de-a dormi două săptămâni fără întrerupere. Eram în concediu.

Ploaia continua să cadă monotonă şi tristă. Aplecându-mă să-mi iau ţigările, privirea mi-a fost atrasă de un plic alb, obişnuit, strecurat pe sub uşă în timp ce dormeam. Curios, l-am ridicat. Spre surprinderea mea, cu litere voit deformate (probabil scrise cu mâna stângă), cineva mi se adresa:

Domniei sale, domnului căpitan de miliţie, Ştefan Anghel.

Am parcurs conţinutul scrisorii – câteva rânduri cu aceleaşi caracteristici grafologice:

„După cum desigur aţi observat, plouă de câteva ceasuri. Asta înseamnă că drumul spre cabană a devenit impracticabil. Mai înseamnă că volens-nolens suntem, cum s-ar spune, izolaţi de restul muritorilor. Ca să nu vă plictisiţi, îmi permit să vă ofer o şaradă. Cineva din grupul nostru îşi va lua curând adio de la cele pământeşti. Datorită mie! Vreau să realizez o crimă care nu va fi supusă niciodată rigorilor legii. Încercaţi să mă împiedicaţi!

P.S. Nu vă pierdeţi timpul cu deducţii grafologice.“

Ce glumă tâmpită!

Ştiam că pe munte se fac cele mai stupide farse şi totuşi… Ploaia se izbea de geam. Mi se părea că Dor de munte plânge.

Living room-ul era o încăpere mare, pătrată. Un bar nou – lac şi nichel – ocupa în întregime peretele din fund. Mese masive se aliniau pe două rânduri, lăsând liber un culoar până la scara mare ce ducea la etaj. Pereţii, jumătatea de jos din lemn, cea superioară din piatră colţuroasă, erau împodobiţi cu policioare pe care se odihneau farfurii de lut pe ştergare brodate în culori vii. La intrare, prins deasupra uşii, un cap de cerb, cu coarne puternice, multiplu şi complicat încâlcite, îşi rumega plictiseala.

De cum am coborât, m-a izbit aerul fierbinte, învelit gros în fum de ţigară. Patru bărbaţi angajaţi într-o partidă de pocher filau cărţile cu o patimă evidentă.

Cabanierul, aplecat deasupra barului, urmărea jocul cu emoţie nefirească, în timp ce mâinile ştergeau mecanic un pahar.

De fapt, nu era singurul chibiţ. Un individ negricios, cu privirea mobilă, cu o faţă gălbuie ca de hrisov, se mişca necontenit printre jucători, schimbând fără nici o noimă posturile unui tranzistor. La cealaltă extremitate a încăperii, singur la o masă, un alt bărbat, cu eleganţă studiată în mişcări, îşi umplea din când în când un pahar cu apă minerală în care storcea puţină lămâie.

Judecând după frânturile de discuţie, după epitetele nemiloase care abundau, puteam să pariez că cei şase n-au făcut cunoştinţă la cabană, ci sunt veniţi împreună într-o aşa numită escapadă burlacă.

Nu mi-au acordat nici o atenţie. Eram oarecum intrigat în faţa impoliteţii flagrante, cu atât mai mult cu cât oamenii aflaţi în staţiuni la munte sau la mare, odată depăşite primele momente de stinghereală, devin amicali, discuţiile se încheagă cu uşurinţă, iar amabilitatea capătă expresii fireşti.

Exceptând omul cu apa minerală, toţi fumau. Nori de fum se izbeau de candelabrul din lemn masiv atârnat deasupra mesei, învăluindu-i. Abia le ghiceam trăsăturile. Am cerut cabanierului o ţuică. Şi pentru a doua oară de la sosire, când a dat cu ochii de mine, mi s-a părut că tresare. S-a grăbit să mă servească, adăugând chipului obişnuitul zâmbet profesional. M-am rezemat de bar, sorbindu-mi ţuica cu înghiţituri mici.

Ploaia continua vrăjmaşă. La masa de joc se aşternuse o linişte nefirească, prevestitoare de furtună.

Omul cu apa minerală îi privea, surâzând enigmatic.

Pe tejghea, în imediata apropiere, am observat telefonul. Fără vreo ţintă anume, am ridicat receptorul. Nu mi-am

putut stăpâni o exclamaţie. Şapte perechi de ochi se întoarseră spre mine.

Cordonul era smuls din aparat, iar microfonul strivit.

Corelaţia dintre scrisoarea anonimă şi telefon mă obseda. Anularea aparatului telefonic unica legătură imediată cu oraşul crea o izolare artificială, dar eficace în condiţiile ploii neîntrerupte care făcea practic inaccesibil drumul, şi aşa destul de anevoios spre cabană.

Mă simţeam neliniştit constatând că un prim element pe care, aşa cum reieşea din conţinutul anonimei, autorul ei scontase – izolarea – fusese deja realizat. Formula era brutală, nedisimulată şi de aceea îngrijorătoare, dovedind îndrăzneală şi sânge rece.

De ce fusesem avertizat? Jocul mi se părea absurd, neverosimil şi totuşi ipoteza unei farse începea să nu mă mai convingă.

Îi observam pe rând, ochii neştiind unde să zăbovească. Cei şase (de fapt, unicii turişti de la Dor de munte) – colegi de serviciu din câte înţelesesem – făceau totală abstracţie de mine. Timp de o oră sau două n-am surprins nici una dintre acele priviri iuţi, piezişe, care verifică sau se asigură. Poate doar individul negricios şi neliniştit, cu înfăţişare stranie. Însă cum acesta se mişca pradă unei agitaţii necontenite, nu eram sigur dacă se uita la mine, la cerbul agăţat deasupra intrării ori pur şi simplu căuta poziţia prielnică acusticii tranzistorului.

Îl scrutai mai atent. Am băgat de seamă că avea gesturi necugetate, lipsite de control. Îţi dădea impresia că abia la jumătatea acţiunilor şi mişcărilor sale – deci după ce efectuase acte iniţiale – începea să reflecteze asupra lor. De aici reacţii deconcertante, gesturi bruşte, întrerupte ori cu deznodământ neaşteptat. Intervenţiile lipsite de tact în spatele jucătorilor trădându-le combinaţiile prin exclamaţii inoportune sau sfaturi de genul: „Eu aş merge cu asul şi vaietul“ dădeau naştere la izbucniri ireverenţioase.

— Vasiliu, eşti o vită! decretă cineva.

Spre surprinderea mea, negriciosul nu se sesiză deloc şi, rânjind, se postă în spatele altui scaun.

La o masă vecină cu a mea, aproape de fereastră, stătea indiferent, cu poză studiată, omul cu apa minerală. Din contextul discuţiilor reieşise că este jurisconsultul instituţiei. De altfel, felul în care se exprima – fraze rotunde, de mult ticluite şi gata să încadreze în formule devenite şablon orice fenomen, gând sau situaţie – îl desconspira.

Faţa lipsită de netezimi, ciupită pe alocuri de vărsat, se odihnea mai ales pe umărul drept, încreţind nefiresc pielea maxilarului inferior, urmare a vreunui accident ori poate a unei proaste deprinderi. Continua să-şi prepare pahare cu apă, de Borsec mi se pare, în care picura atent suc de lămâie. Acorda foarte mare importanţă acestei operaţii, care – oficiată cu eleganţa de care pomeneam – căpăta valoare de rit. Când cineva de la masa de pocher, extaziat în faţa unei quinte regale, îl reclamă ca pe încă un martor necesar triumfului său („Hei, Dornene, vino s-o vezi! E de pică, mânca-o-ar tata“), acesta se mulţumi să dea din cap cu superioară complezenţă. Îşi consuma paharul cu limonadă, privind lung, concentrat, prin reţeaua deasă a ploii care se pornise iar. Ai fi zis că aşteaptă pe cineva. O făcea cu răbdarea şi liniştea celui care are certitudinea că nu aşteaptă zadarnic.

În capul mesei, un bărbat vioi, cu privire maliţioasă împărţea cărţile cu o dexteritate de prestidigitator. Proceda cu o îndemânare ce trăda îndelungi exerciţii, sugerând spontan ideea că trişează sau că poate s-o facă în forme abile. Chipul de Lucifer (faţa osoasă, triunghiulară, sprâncene negre, orientate ca nişte accente circumflexe, părul cărunt pieptănat perie) contrasta cu dicţia defectuoasă, sâsâită şi peltică.

— Am deschis!

Cel mai tânăr din grup – toţi ceilalţi păreau în jur de cincizeci de ani – împinse cu mână nesigură miza spre mijlocul mesei. Nasul disproporţionat ţâşnea dintr-o faţă cu

celelalte trăsături minuscule, de rozător. Ochii înguşti, de viezure, căutau neliniştiţi, încercând să sesizeze reacţia partenerilor.

— Pe trei, făcu o voce amplă, cu timbru plăcut.

Mâini experte („Contabil? Casier?“) numărară banii, degetele mişcându-se repede ca o morişcă. Apoi omul îşi potrivi ochelarii cu ramă subţire, metalică, pe nasul acvilin şi pedant, cu un gest devenit tic, alungă scame invizibile de pe pulovărul de culoare închisă. Vârsta (cincizeci, poate cincizeci şi cinci de ani) nu-i alterase trăsăturile nobile. Un rictus neplăcut însă îi deplasa undeva, spre bărbie, linia gurii, împrumutând figurii o expresie de infatuare excesivă. Amicii îi spuneau Sachelarie ori, mai direct, precupeţind silabele, Sache. Acum îl privea ironic pe cel tânăr care – speriat de relans – regreta parcă deschiderea jocului.

Al patrulea jucător (de ce i-o fi spunând ex-doctore?) mormăi:

— Pe nouă.

Aruncă fără să numere câteva bancnote mototolite luate din teancul îngrămădit în faţă. Consuma unul după altul paharele cu rom pe care cabanierul i le umplea prompt, neuitând să le însemne numărul. Era beat, dar păstra o ţinută decentă.

Ochii mici se pierdeau în obrazul mare, cărnos. Păreau că înregistrează laolaltă obiecte şi fiinţe nediferenţiindu-le nu din lipsă de discernământ, ci dintr-un fel de detaşare faţă de tot ce-l înconjura. Mă fascina realmente impasibilitatea sinceră a reacţiilor sale, fără osteneala vreunei replici, izolându-se într-o muţenie încăpăţânată.

— Merg! se decise cel din capul mesei, ridicându-şi sprâncenele ascuţite.

— Şi eu, spuse tânărul, frecând cu grijă între degete fiecare leu de teamă să nu pună mai mulţi.

Cineva râse:

— Nu-i a bună cu Ionescu.

— Ce mai, a intrat în anul morţii. Să fii atent, mă…

— Cine, Pandele? Cine a intrat în anul morţii? se agăţă Vasiliu de mâneca omului cu chip diavolesc. Fusese atent la ceea ce fac eu şi pierduse „faza“.

— Nu-mi mai duceţi grija, replică aparent cu indiferenţă Ionescu. Tot eu vă îngrop pe toţi.

Dar vocea era rea, iritată. Pandele, privindu-l fix, şopti:

— Eu, în locul tău, n-aş fi atât de sigur.

Tresării. Pronunţase cuvintele corect, fluent, fără împleticeala aceea peltică care până atunci crezusem că-l caracterizează.

— Ful de dame, anunţă triumfător Ionescu.

Tânărul îşi adună banii fericit, comentându-şi lung succesul. Ceilalţi păreau plictisiţi. Cabanierul, cu coatele bine înfipte în tejgheaua barului şi ochii strălucind de plăcere, urmărea avid jocul. Îşi trecu limba peste buzele uscate şi pocni din degete cu sensul: „Uite-al dracului!“

— Aşa e jocul ăsta, tăticule, explică Ionescu lui Sachelarie, cel mai afectat dintre toţi. Nu trebuie să te superi.

Dorneanu, mereu lângă fereastră şi spre surprinderea mea atent, se interesă:

— Ce ful a avut ăla?

Îl informă Vasiliu, zgâlţâindu-şi aparatul:

— A plecat cu perechi şi a prins ful de dame cu şeptari în coadă.

— Evident dame, comentă tare Dorneanu. *Cherchez la… dame*[{1}].

— Adică, ce vrei să spui? se răţoi Ionescu.

Lustruindu-şi unghiile, jurisconsultul răspunse voit enigmatic:

— Nimic altceva decât ai înţeles tu.

Furios, Ionescu se sufoca mototolind banii, căutând replică.

— Faci pe deşteptul…

Sachelarie se enervă:

— Da’ isprăviţi odată! Ce naiba, ori jucăm, ori nu, şi se ridică în picioare. Uite la Marin! Deschide, pasează, cere, câştigă sau pierde, dar nu face conversaţie.

— Păi ăsta tace şi când vorbeşte, observă Pandele, trecându-şi mâna prin părul perie.

Cu ochii scăpărători, subţiaţi de râs, şi cu urechile ascuţite, mi se păru dintr-o dată că seamănă cu un faun.

— Ascultă, tovarăşe inginer, replică totuşi „ex-doctorul“. Ochii – două găuri mici în masa de carne asediată de cuprozăă – nu se ridicară. În ciuda eforturilor dumitale de a fi spiritual, pe mine personal mă amuzi numai la pocher, şi asta pentru că joci prost. În sensul ăsta propun să reluăm partida.

Izbucniră urale.

— Ura! A deschis gura Marin!

Ostentativ, grupul se îmbrăţişa şi se felicita călduros. Cineva propuse chiar destuparea unei sticle de şampanie.

— Ce chestie!

— La asta nu mă aşteptam!

— Formidabil!

Răcnetele lor aduseră în pragul uşii un cap înspăimântat: soţia cabanierului. Negriciosul Vasiliu, căruia probabil vacarmul îi prilejuia delectări de ordin superior, făcu transistorul să urle.

Omul cu nasul mare – Ionescu – se căţără pe un scaun după o mască grotescă, rămăşiţă a cine ştie cărui revelion, şi-o puse şi începu să danseze de unul singur.

Inginerul se ridică:

— Gata! Reluăm partida. Ionescu, faci cărţile. Era rândul tău, n-am uitat! Sachelarie, confiscă animalului transistorul! Ne-a torturat destul.

Jocul fu reluat. Din câte puteam să-mi dau seama, şansa capricioasă începuse să-i surâdă morocănosului Marin. Pretextând o nevralgie, Ionescu se retrase din joc şi urcă în camera lui.

— Aşa face întotdeauna după ce ne ia banii, izbucni inginerul Pandele, trântind cu ciudă cărţile pe masă.

— S-a dus, chipurile, să se odihnească, remarcă ironic Sachelarie, alungându-şi de pe haine, cu zvâcniri nervoase de deget, fire invizibile de praf.

— Dormir-ar somnul ăl lung!

Toţi întoarseră capul surprinşi. Din cuvintele „ex-doctorului“ răzbătuse pe neaşteptate, necamuflată, o ură densă, concentrată, deplasată faţă de incidentul minor în sine. Se părea că un sentiment vechi, mocnit, alimentat de ani, ţâşnise inconştient de pe buzele mereu mute ale lui Marin.

Capitolul II

CINEVA SE ŢINE DE CUVÂNT

Se lăsase seara. O seară cenuşie, rece şi tristă.

Cabanierul mă informase că grupul celor şase ieşise pe platou.

— Ciudaţi oameni!

Scăpasem cuvintele fără să mă gândesc. La urma urmei în ce consta ciudăţenia lor? Că cineva se căţărase pe vârful muntelui pentru a consuma cantităţi însemnate de apă minerală? Că se arătaseră neprietenoşi? Sau pentru că altul schimba cu furie posturile de radio?

Am părăsit living-room-ul şi, fără un motiv anume, m-am îndreptat spre lacul din spatele cabanei. Curând am zărit colţii de stâncă confundându-se cu brazii pitici într-un întunecat şirag de umbre. Din mijlocul lor s-a desprins silueta unui bărbat, înaintând cu paşi nehotărâţi spre mal. Nu mi-am dat seama cine era. Distanţa mare anula orice amănunt fizic sau vestimentar.

S-a oprit, şi-a aprins o ţigară… şi deodată inima a început să-mi bată cu putere. Furişându-se, o a doua siluetă ajunse în spatele omului cu ţigara. Cu un brânci puternic, îl aruncă în apele întunecate, după care se făcu nevăzut.

Strigătele de ajutor ale victimei s-au stins repede.

Alergam din răsputeri în speranţa iluzorie că aş putea ajunge la timp.

Curând au apărut umbrele agitate ale unor bărbaţi. Unul din ei şi-a scos ceva care aducea a pulovăr şi s-a aruncat în apă. Datorită efortului, întregul tablou a prins să-mi joace înaintea ochilor. Siluetele se amplificau ori se anulau reciproc într-o succesiune neverosimilă.

Când am ajuns, două trupuri zăceau printre pietrele răspândite pe mal. „Aşadar, nu a fost o glumă!“ Confirmarea părea că se izbeşte de toate celulele creierului într-un ecou prelung… „N-a fost o glumă! N-a fost o glumă!“

Omul complet îmbrăcat – deci victima – deschise ochii, privind buimac în jur. Era Ionescu. Marin şi-a lipit urechea de pieptul celuilalt (mi-am amintit că cineva i se adresase cu „ex-doctore“, deci practicase medicina), ascultă atent, îi cercetă pulsul şi abia într-un târziu murmură:

— Trăieşte!

Am răsuflat uşuraţi.

Într-adevăr, Sachelarie – el era omul care sărise în apă pentru a-l salva pe Ionescu – deschise gura, bolborosind câteva cuvinte:

— Adânc… apa… apa…

Picăturile reci de ploaie, vântul aspru şi hainele ude ale celor doi ne-au grăbit spre cabană. Fulgere lungi brăzdau cerul luminând chipurile încremenite într-un amestec de surpriză şi teamă.

Cum se întunecase de-a binelea, orbecăiam tăcuţi printre pietrele răspândite pe întregul platou.

„Aşadar, dumnealui se grăbeşte…“

Ideea că aş putea descoperi eventuale urme m-a făcut s-o iau la fugă. „Trebuie să găsesc o lanternă.“

Ploaia începu să cadă mai insistent, hotărâtă parcă să-mi zădărnicească planurile.

Încercarea mea era de-a dreptul copilărească. Şapte perechi de bocanci bătătoriseră locul, iar ploaia continua să şteargă vrăjmaşă urmele. Totuşi, nu trebuia să neglijez nici un amănunt care l-ar fi putut identifica pe răufăcător.

Când am intrat în sala de mese, cabanierul tocmai îşi dezbrăca haina de ploaie. Apariţia mea precipitată sau faptul că un gând mă ţintuise locului ori cine ştie ce alte motive l-au făcut să rămână o clipă cu mâna suspendată în aer.

— Nu ştiam ce s-a întâmplat cu dumneavoastră şi… am ieşit să vă caut, bâlbâi el o explicaţie pe care de fapt nu i-o cerusem.

L-am privit lung, căutând să-mi amintesc de unde îl cunoşteam. Privirea mi-a alunecat de-a lungul corpului, oprindu-se pe bocanci.

Bucăţi mari de noroi acopereau ramele.

Lanterna a găsit-o repede şi tot repede a adăugat chipului său un zâmbet enigmatic.

Am trecut în goană pe lângă grupul celor şase „prieteni“ care tocmai se pregăteau să intre; mulţumită lanternei, am ajuns fără peripeţii la locul atentatului.

Aşa cum prevăzusem, urmele erau slabe şi al naibii de încurcate. Terenul tare înregistrase doar armătura tălpilor. Ceva mai încolo, printre tufele de jepi, muşchiul îmbibat cu apă păstra încă vag conturul unor bocanci, fără nici un amănunt de la care aş fi putut pleca.

Ideea descifrării unei cărări de urme cădea dintr-un bun început. Profitând de terenul descoperit, vântul sufla puternic, îndemnând la lucru urzeala ploii.

O stâncă, curios aplecată, oferea oarecare adăpost. Mi-am lipit spatele de piatra rece şi după câteva încercări nereuşite am izbutit să-mi aprind o ţigară. Trebuia să fac ordine în învălmăşeala de gânduri.

„Aşadar, nu a fost o glumă!“

Mi-a venit în minte adresa de pe plic: „Domniei sale, domnului căpitan de miliţie, Ştefan Anghel“. De necrezut! Infractorii evită de obicei contactul cu organele de miliţie sau cel puţin nu le doresc vecinătatea. Pentru ce m-au

avertizat? Ca să mă provoace? Cine? Pandele cu sprâncenele lui drăceşti? „Distinsul“ Dorneanu, a cărui imagine n-o mai puteam despărţi de sticla cu apă minerală? Marin, ex-doctorul, morocănos şi absent? Ori poate colericul Vasiliu nestăpânit şi în continuă alertă? I-am trecut în revistă, oprindu-mă îndelung asupra fiecăruia.

Dar dacă autorul anonimei nu face parte din grup? Pentru o clipă mi-a revenit în minte chipul speriat al cabanierului, cu haina udă de ploaie şi bocancii plini de noroi. De ce nu? Când m-a văzut apărând, mi s-a părut că s-a speriat.

Nu era exclus nici ca personajul să fi rămas în culise recomandându-se ca făcând parte din grup în speranţa că mă va induce în eroare.

„Mâine trebuie să cercetez fiecare colţişor.“

Întrebarea – de ce necunoscutul îşi dezvăluise intenţiile – îmi revenea asemenea unui laitmotiv. Ceva îmi spunea că aici e nodul întregii afaceri.

Mi-am amintit că, de fapt, sunt în concediu. Zâmbii strâmb:

„Plăcut concediu te aşteaptă, căpitane Anghel.“

Trebuia să acţionez hotărât: viaţa unui om era în primejdie. Blestemam noaptea, care în mod frecvent facilitează planurile criminale.

„Am să dorm cu Ionescu în aceeaşi cameră, mi-am propus, dar am renunţat repede. Mai de grabă schimbăm camerele între noi. Cine ştie, poate am noroc.“

Plimbam nehotărât lumina lanternei peste stâncile scrijelite de armătura bocancilor, întrebându-mă dacă încălţămintea nou-nouţă (observasem amănuntul la sosire) a celor şase n-are cumva semne deosebite pe tălpi.

Fiind puţin purtaţi, era greu de presupus. Îmi trecu prin minte o idee pentru care mai târziu aveam să mă felicit.

„Dar dacă i-aş ajuta eu să aibă anumite particularităţi?“

Un anunţ agăţat în fiecare cameră avertiza că toţi turiştii sunt obligaţi să-şi lase noaptea bocancii pe culoar. Cu o pilă

sau o pânză de bomfaier puteam uşor să fac câte un semn discret pe aplicele de metal. Îmi strecuram astfel spioni capabili să-mi raporteze fiecare pas.

Cum ultima idee compensa oarecum eforturile zadarnice de până atunci, m-am grăbit să părăsesc locul unde cu puţin înainte era să fie ucis un om.

În living-room domnea o linişte cuviincioasă. Tranzistorul lui Vasiliu amuţise. „Prietenii“ stăteau acum răspândiţi la mese diferite, fiecare cu gândurile şi temerile sale.

Păreau că aşteaptă intrarea mea, pentru că îndată ce-am păşit pragul, şapte perechi de ochi – era de faţă şi cabanierul – mă priviră avizi.

Ionescu stătea la aceeaşi masă cu eroul zilei, Sachelarie. Aveau în faţă câte un pahar de coniac băut aproape în întregime.

Inginerul Pandele, aparent impasibil, se îndeletnicea cu fumatul, fără să-i reproşeze lui Vasiliu obositorul du-te-vino, din imediata sa apropiere. Chipul unghiular părea turnat în ceară.

Dorneanu stătea picior peste picior în aceeaşi atitudine studiată. Ţinea paharul cu apă minerală într-o mână. Cu cealaltă bătea încetişor, pe masă, darabana. Sprijinit de bar, Marin întinse cabanierului paharul gol. Sosirea mea surprinse două gesturi oprite la mijlocul drumului: mâna ex-doctorului cu paharul întins şi cea a cabanierului cu sticla puţin aplecată.

M-am apropiat de bar.

— O ţuică bătrână. Mare.

Cabanierul n-a mai dus la capăt intenţia de a servi pe Marin, acordându-mi preferinţă. Firesc era ca celălalt să se supere. Nu a făcut-o. Rămase cu paharul întins, aşteptând parcă un impuls străin, pentru a insista ori pentru a-şi retrage mâna.

L-am privit îndeaproape. O teamă de moarte îi stăpânea trăsăturile. Simţindu-mi privirea, îngână câteva cuvinte la întâmplare:

— Tot plouă?

Nu i-am răspuns.

Între timp, Dorneanu se hotărâse să arboreze un zâmbet mefistofelic, fără a renunţa la bătăile de metronom ale degetelor.

Pandele îşi ţuguiase gura caraghios, scoţând rotocoale de fum. Treaba asta părea să-l enerveze pe Vasiliu, pentru că îşi continua plimbările într-un ritm de-a dreptul isteric.

Victima, Ionescu, sorbea coniacul cu o nervozitate lesne de înţeles. Smiorcăia mereu din nasul mare, tamponându-şi dizgraţios nările cu podul palmei. Îmi venea să-i întind o batistă.

— Dar termină, domnule, odată!

Am întors repede capul. Apostrofarea aparţinea lui Vasiliu şi era destinată lui Dorneanu.

— De două ceasuri…

Bătând cu degetele în masă, Vasiliu demonstră, practic, preocupările celuilalt, apoi, făcând acelaşi gest la tâmplă, continuă:

— Ce, eşti nebun?!

Dorneanu îşi oferi o mică pauză înainte de a răspunde.

— Uite cine vorbeşte! şi râse superior, cu buzele strânse.

„Care dintre ei?“

Îmi controlam atent bănuielile.

Câţiva dintre oamenii aceştia, dacă nu toţi, erau nevinovaţi. Aveam nevoie de ajutorul lor; de aceea m-am hotărât să le citesc anonima primită.

Lectura scrisorii stârni o nelinişte vecină cu panica. Or, lucrul acesta îl doream cel mai puţin.

— Vă rog să vă păstraţi calmul! Numai aşa mă puteţi ajuta, dacă sunteţi dispuşi să o faceţi.

M-am adresat lui Ionescu:

— Ştii să înoţi?

— Nu.

Răspunsul îmi confirmă presupunerea făcută cu mult înainte.

— Când te-ai simţit îmbrâncit, n-ai întors capul să vezi cine e?

— Nu.

Inginerul continua să fumeze, afişând un aer plictisit. Ceilalţi erau numai ochi şi urechi.

— Nici dumneavoastră?

Adresasem întrebarea întregului grup şi, spre surprinderea mea, toţi încuviinţară.

Am preferat să stau de vorbă cu Sachelarie întâi. Dorneanu, Pandele, Vasiliu şi Marin au urcat în camere, aşteptând să fie chemaţi pe rând. Cabanierul a intrat în bucătărie.

— Nu ştiu în ce măsură v-aş putea fi de folos, începu Sachelarie, sorbindu-şi încetişor coniacul.

— Dacă va fi pe măsura gestului făcut acolo, pe mal, mă declar dinainte satisfăcut.

Omul îşi îndulci trăsăturile într-un surâs uşor.

Pe zidul dat cu var, profilul frumos, imperceptibil obosit, se contura limpede, ca un desen în cărbune. Stropi mici de apă se prelungeau din părul ud pe cămaşa răsfrântă în care îndesase un fular alb de mătase a la Amedeo Nazzari.

Goli paharul, deschise un portţigaret de argint şi mi-l întinse.

— Mulţumesc. Aşadar…

— Stăteam pe una din stâncile de lângă prăpastie. Lumina unui chibrit mi-a atras atenţia. Mircea, vreau să spun Ionescu, îşi aprinsese o ţigară. Deodată am văzut o umbră apropiindu-se de el şi îmbrâncindu-l în apă. Mi-am amintit că nu ştie să înoate… Restul îl cunoaşteţi.

— Nu mi-ai spus ce s-a întâmplat cu umbra.

— Aşa-i, făcu el, a dispărut în păduricea de brazi şi, cum era aproape întuneric…

— Trebuie să înţeleg că nu ai reuşit să-i desluşeşti trăsăturile. Rămâne totuşi statura. Statura nu-ţi aminteşte de nimeni?

— N-aţi băgat de seamă că ai noştri au aproape toţi aceeaşi statură? Unde mai pui că poate să nu fie dintr-ai noştri. Respiră adânc, apoi adăugă: Sper să nu fie dintr-ai noştri.

Declaraţiile celorlalţi erau aproape identice. Toţi se aflau prin apropiere; toţi văzuseră umbra, dar nici unul nu era în stare să spună mai mult.

Ionescu (ştiam că atâta timp cât stă cu mine nu i se poate întâmpla nimic) asistase la depoziţiile tuturor. La început, părea foarte curios, apoi, treptat, se posomorî, sfârşind prin a cădea într-o stare de apatie. Trăsăturile mici, neplăcute se chirciseră şi semăna mai mult ca oricând cu un şoarece.

— Domnule Ionescu, suntem numai noi doi; n-ai de ce să te îngrijorezi. Cine crezi că ar avea motive să te înlăture?

Îşi înfipse bărbia în piept, refuzând să răspundă.

Am încercat în toate felurile să-l dezmorţesc; nimic. Părea o stană de piatră.

Cabanierul ciocăni uşor şi deschise uşa, întrebând dacă poate să aşeze masa. Îl urmăream de câteva minute cum se deplasa dintr-o parte în alta, aranjând tacâmurile.

M-am hotărât să-l iau direct:

— Ia spune-mi, de când îi cunoşti pe oamenii ăştia?

— Care?

Părea sincer surprins. Şi-a încrucişat mâinile pe piept, într-un gest devenit internaţional ca semnificaţie.

— Pe sănătatea mea, tovarăşe căpitan! Alaltăieri i-am văzut pentru prima oară în viaţa mea. Ce interes aş avea să mint?

— Lasă în pace sănătatea şi gândeşte-te bine. Nu-l cunoşti pe nici unul?

— Pe sănă…

— Iar?!?

— Să mă tras’… Pe cuvântul meu de onoare!

— Dacă-ţi dai cuvântul de onoare, te cred! Ce motive aş avea să pun la îndoială cinstea dumitale?

Aruncasem vorbele într-o doară, fără să bănuiesc că ele au să meargă drept la ţintă.

Cabanierul s-a făcut ca varul, mâinile au prins să-i tremure. M-am făcut că nu-i observ tulburarea şi, luând registrul de evidenţă, am răsfoit ultimele pagini.

— Dumneata completezi datele?

— Mandea! Cum scrie la regulament. Dumnealui era de faţă. Îl arătă pe Ionescu.

Acesta privea pe fereastră, undeva în noapte.

Am scos anonima (păstrasem plicul ca să arăt confraţilor ce glume se fac pe munte), comparându-i scrisul cu cel din registru.

Iniţial, mi s-a părut că observ acelaşi desen al primei litere din alfabet, dar, din păcate, asemănarea nu s-a mai repetat, deşi fiecare nume cuprindea vocala „a“.

„Nu-ţi pierde timpul cu analize grafologice.“

Sugestia necunoscutului se detaşa batjocoritoare.

De fapt, abia acum priveam plicul cu toată atenţia. L-am apropiat de lumina puternică a unui bec din apropiere, căutând eventuale amprente.

De regulă, asemenea urme se detectează în laborator. Uneori însă, când infractorul este la începutul meseriei, cu puţină şansă… N-a mai fost necesar să-mi continuu presupunerile; o scamă de bumbac prinsă la încheietura plicului îmi recomandă să-i acord necunoscutului atenţia cuvenită: lucrase cu mănuşi.

M-am apropiat de Ionescu.

— Venind încoace, cineva şi-a procurat câteva plicuri. Poate unul singur. Încearcă să-ţi aminteşti!

Ionescu ridică din umeri. Am insistat:

— E în interesul dumitale!

S-a uitat la mine, a surâs cu tristeţe, apoi şi-a reluat îndeletnicirile de mai înainte. Între timp, cabanierul imprimase figurii sale o expresie serafică, de parcă

registrul i-ar fi conferit certificat de bună purtare. Această metamorfoză bruscă mi-a sugerat modalitatea de a-mi continua cercetările. M-am aplecat spre el, şoptindu-i;

— Sper că pot avea încredere în dumneata!

Răspunse cu o seriozitate ilară:

— Ca în Sfânta Evanghelie, tovarăşe căpitan! Mie când îmi spune omul o vorbă, s-a terminat: mormânt!

Ciudat individ! Împrumuta o stare de spirit sau alta cu aceeaşi dezinvoltură cu care aprinzi o ţigară.

N-am putut rezista ispitei:

— Dumneata trebuia să te faci actor!

Se posomorî.

— Şi eu care credeam că aveţi o părere bună despre mine…

— Foarte bună!

— Păi atunci de ce-aţi zis vorba aia? Actor! Asta-i meserie de om serios?

Nu-mi ardea deloc de râs, deşi remarca avea hazul şi poate tâlcul ei.

— Reţii cumva ora la care am sosit?

— Cum să nu? Patru fără o litră. Notez întotdeauna când vine şi când pleacă omul. După regulament!

Reuşise, în sfârşit, să dea mâinilor o întrebuinţare firească. Le-a ridicat, scuturându-le.

— Foarte bine! Puţin timp după aceea, am urcat în cameră.

— Adevărat! Aţi băut două ţuici, aţi plătit numai una, observă în treacăt, şi aţi urcat.

— Aminteşte-ţi ce-a făcut în lipsa mea fiecare dintre cei şase. Pari un om isteţ…

— Şi asta-i adevărat!

— Aşa că n-o să-ţi fie prea greu.

— Întâi şi întâi, începu el cu importanţă, au izbucnit cu toţii în râs.

Cum „omul meu de încredere“ aştepta efectul celor comunicate, l-am invitat să continue.

— Pe urmă?

— P-ormă… cineva a întrebat: „Cine-i ştabul?“

— Cine?

— Dumneavoastră!

— Nu face pe prostul! Cine a întrebat?

— A! exclamă cabanierul, scărpinându-şi ceafa. Asta nu-mi aduc aminte. Pe sănă…

— Iar începi?

Omul îşi astupă gura cu mâna.

— Bănuiesc că i s-a răspuns…

— A răspuns nebu… mă iertaţi, ăl cu tranzistoru’ a răspuns. „Naiba-l ştie, zice… da’ mie unu’…” Se opri, întrebându-mă: Să zic ce a mai zis?

— Zi!

— Dar fără supărare! „Mie unu – zice – nu-mi place deloc. Aţi văzut ce ochi are – zice – parcă-s furculiţe.“

— Şi iar au râs cu toţii, am completat.

— De unde ştiţi?! făcu el mirat, dar amintindu-şi că eu sunt cel care pune întrebările se grăbi să confirme: Au râs, tovarăşe căpitan.

— Pe urmă?

— P-ormă, tot ăl cu tranzistorul zice: „M-am săturat de poşirca asta. Noroc că am în rucsac o sticlă de coniac ca lumea“. Şi a urcat sus. Vă daţi seama cât m-a jicnit? Poşircă! În prăvălie la băiatu’!

— Şi-au permis să spună aşa ceva?!

— Pe sănătatea mea!

Apucă o sticlă de pe bar, hotărât să mi-o vâre sub ochi.

— Coniac cinci stele, cum scrie la carte, tovarăşe căpitan. La mine nu se există! *„Nobles oblij“*[{2}] conchise cult, în timp ce cu degetul arătător îşi bătu obrazul umflat. Întâlnindu-mi privirea, renunţă la alte garanţii.

— Sus… a întârziat mult?

— Multişor, de ce să mint! Multişor!

— Şi multişorul ăsta câte minute înseamnă la dumneata?

— Zece, cins’prece, că la un moment dat ăi cu pocherul zice: „Uite-al naibii, s-a pus singur pe chef… Şi au urcat cu toţii să vază ce se întâmplă… Este, dom’le?

Ionescu continua să privească distrat ploaia de afară.

— Se face că n-aude!

— Cu alte cuvinte, jos a rămas doar omul cu apa minerală.

— N-a rămas nici el! După câte am înţeles, s-a urcat la tauletă.

„Hm! Încearcă să te descurci! Aşadar, în lipsa mea, oricare dintre cei cinci – fireşte, Ionescu trebuia exclus – putea să strecoare anonima.“

Cabanierul rămase într-o poziţie slugarnică, aşteptând parcă bacşişul.

— Curios, făcui eu, aruncând o nadă. Mi-amintesc foarte bine că, întorcându-mă, i-am găsit pe toţi exact în poziţiile în care îi lăsasem.

— Păi au coborât. Un minut sau două înaintea dumneavoastră au coborât.

— Te pomeneşti că n-au găsit coniacul.

— Cum să nu! Tocmai voiam să le atrag atenţia că în local e interzisă consumarea băuturilor străine.

— N-ai observat vreun amănunt care să-ţi dea de bănuit?

— Când s-au întors?

— Când s-au întors ori înainte…

Rămase puţin pe gânduri, apoi răspunse ezitând:

— Ştiu eu? Mi-au dispărut o pereche de mănuşi. Poate că le-am pus în altă parte.

— Ce fel de mănuşi?

— De bumbac. Albe. Nu era mare scofală de capul lor, dar mă pavoazam cu ele când pica lume mai simandicoasă.

Realizând gafa, îşi muşcă buzele. Am făcut legătura cu scama descoperită pe plic.

— Unde le ţineai?

— Aici! Îmi arată cu degetul una din extremităţile barului.

Era limpede.

— Bine, fă o declaraţie cu tot ce mi-ai relatat. Poate între timp îţi aminteşti şi alte amănunte. Şi ai grijă, discuţia rămâne între noi.

— Mormânt, tovarăşe căpitan. Nu mă cunoaşteţi.

— Se poate…

Cabanierul dispăru în bucătărie. Se întoarse după câteva minute, şoptindu-mi la ureche:

— Nevastă-mea vrea să vă vorbească. Nu ştiu ce s-a întâmplat.

— Rămâi aici. Şi arătându-l pe Ionescu am adăugat: Nu-l slăbeşti din ochi pe dumnealui. Răspunzi cu capul.

Cabanierul luă poziţie de drepţi, simţindu-se dintr-o dată foarte important.

— Am înţeles!

În bucătărie domnea o ordine şi o curăţenie de farmacie.

Femeia – puţintică la trup, cu nas lung şi bărbie ascuţită – mă aştepta speriată.

— Ce s-a întâmplat?

— S-a întâmplat, că eu stăteam, ia mai acu’ jumătate de oră, la cuptor şi întorceam friptura pe toate părţile, vorba aia, să se rumenească, că eu le fac pe toate: şi curăţenia în camere, tot eu… şi la bucătărie…

Experienţa mă învăţase să nu întrerup niciodată pălăvrăgeala celor pe care îi ascultam, oricât de neinteresantă ar fi fost. Întrebările veneau abia după aceea, când, înlăturând divagaţiile inutile, obţineam un tablou de ansamblu al celor relatate.

— Pe masa aceea de sub fereastră mă aşteptau într-o farfurie ouăle sparte pentru crema de vanilie. Maică Precistă (îşi făcu semnul crucii), şi unde numai ce văd o mână!

— Unde?

— Cum unde? Pe fereastră. Uite aşa, din senin s-a ivit o mână şi-a aruncat nu-ş-ce’ praf peste gălbenuşuri. Până să zic de trei ori „cruce-n sân“, mâna a dispărut. Vă spui drept,

eu când văd ş-un şoarece mă taie la inimă. Mă şi mir că n-am ţipat.

— Spune-mi, erai cu faţa la cuptor când ai observat mâna sau te uitai spre fereastră?

— Cum să vă spun, chiar atunci m-a pus dracu’ să mă întorc.

— Încearcă să-mi descrii mâna, poate-ţi aminteşti vreun amănunt.

Femeia mă privi sceptic.

— Apoi era o mână ca toate mâinile. Parcă o unghie era mai neagră. Poate era murdară ori poate s-a lovit, păcatele…

— Ai văzut şi ceva din braţ? Arată-mi pe mâna dumitale!

— Am văzut-o – cum să zic – cam d-acilea, de unde porţi dumneatale ceasornicul.

— Vreun inel sau verighetă ai observat?

Femeia dădu din cap. I-am atras atenţia să nu povestească nimănui întâmplarea, nici chiar soţului.

— Dar cu ouăle ce să fac, tovarăşe căpitan? Parcă mi-e păcat de Dumnezeu să le arunc.

— De unde ştii ce grad am?

— Mi-a spus bărbatu-meu.

Am sfătuit-o să învelească castronul cu un ştergar şi să-l pună de-o parte. Intenţionam să-i analizez conţinutul care, la o primă cercetare, superficială, nu prezenta nimic special.

Totodată, i-am cerut să prepare crema cu alte ouă şi pe cât posibil masa să fie servită la timp.

Am ieşit afară, plimbând insistent lanterna pe pământul clisos de sub fereastra bucătăriei.

Nu se zărea nici cea mai vagă urmă de paşi. Explicaţia am găsit-o repede: fereastra WC- ului se afla la aproximativ 30 de centimetri de cea a bucătăriei.

Era limpede. Cel care presărase praful se aplecase peste pervaz, aruncase o privire în bucătărie (nu risca nimic chiar

dacă ar fi fost văzut, putând scăpa cu o explicaţie oarecare), apoi operase.

Mă întrebam care să fi fost intenţia necunoscutului? Să otrăvească opt sau nouă oameni, când de fapt nu-l interesa decât unul singur? Ori poate voia să ne narcotizeze pentru câteva ceasuri, la adăpostul cărora ar fi putut acţiona nestingherit?

Un lucru era cert. Dacă necunoscutul face parte din grup, sub un pretext sau altul, va ocoli desertul. Care din ei?

Am intrat în living-room, aducând cu mine un miros de pământ jilav şi crizanteme ude.

Capitolul III

CINA CEA DE TAINĂ

Văzându-mă, cabanierul îmi făcu semn că totul e în regulă, apoi aşternu faţa de masă din in gros şi întinse tacâmurile. Din capul scării strigă:

— Poftiţi la cină!

Cu mâinile în buzunare, Ionescu sta rezemat de masă şi se uita la oalele de pe policioară. Căutătura îi era fixă, acea fixitate care priveşte, dar nu vede, ochii urmărind de fapt un film proiectat în spatele pleoapelor.

Apăru Dorneanu cu mersul său specific, dând impresia că se strecoară printre obstacole invizibile. Arăta obosit, cearcăne mari şi vinete îi muşcau adânc obrazul. Îşi mângâia mecanic pumnii cu acel gest care de obicei marchează satisfacţia la oamenii graşi, dar care la zveltul jurisconsult trăda o stare de preocupare intensă, frământată.

Beat şi absent, ex-doctorul Marin păşi nehotărât spre bar. Răzgândindu-se, se întoarse din drum şi se aşează greoi cu genunchii ţepeni, dându-şi drumul să cadă pe scaun.

După respiraţia dezordonată, adâncă precum un oftat, părea că se sufocă, apăsat de tavan şi pereţi.

Ca de obicei, se arăta dezinteresat de tot ce se petrecea în jurul lui, mişcând, gândind, trăind dintr-o penibilă şi inevitabilă obligaţie. Chiar şi la masa de pocher, deşi partener constant, participa cu o plictiseală şi cu o lipsă de

entuziasm nedisimulate. Nu reacţiona la interpelările maliţioase ale inginerului Pandele, nu era contrariat de poza doctă a lui Dorneanu, nici iritat de sâcâielile infantile ale lui Vasiliu.

Ai fi zis că e urmărit de o idee unică, aceeaşi de luni şi ani de zile, căreia i se închină ori care îl îngrozea.

Fără să ridice capul, îi făcu loc lui Vasiliu alături pe banchetă. Acesta îi spuse ceva repede, în şoaptă, cu mimică şi gestică precipitate.

Trezit din reverie, abia încruntându-se, Marin catadixi să-l observe. Se întoarse apoi netulburat spre fereastră, arătând prin aceasta că Vasiliu nu-l interesează.

Nemulţumit, negriciosul căută din ochi un confident mai înţelegător. Febrilitatea sa obişnuită părea statică, faţă de surescitarea generală.

Pandele şi Sachelarie apărură în capul scării. Primul, cu o privire scurtă, făcu înconjurul sălii, aruncă un „bună seara“ general, cu rezonanţe ostentative, şi se aşeză la capătul celălalt al mesei, în faţa lui Dorneanu. În stânga mea, Sachelarie îşi trase un scaun.

Vasiliu, rămas până la urmă în compania lui Marin, vrând să-şi semnaleze prezenţa şi lipsit de tact, deschise tranzistorul la maximum.

Ţâşni, urlând, vocea lui Johnny Halliday. Cum nimeni nu-l văzuse umblând la aparat, pe tăcerea grea, deasă, plină de suspiciuni, muzica izbucni în şoc electrocutant, determinând o tresărire generală.

Dorneanu sări literalmente de pe scaun cu ochii holbaţi de groază. Economisindu-şi mişcările, Marin întoarse capul pe jumătate:

— Închide-l!

Vasiliu se uită întâi la inginer, cerându-i avizul, dar cum acesta nu-l băgă în seamă opri aparatul şi-l puse deoparte cu aer de martir.

Din nou domnea tăcerea. Ionescu se juca cu furculiţa, lovind-o uşor de farfurie. Marin rupea scobitori pe care le

înfigea în faţa de masă, respectând o simetrie numai de el ştiută.

Dorneanu, restabilit, îl întrebă pe Sachelarie destul de tare ca să audă toţi, dacă-i poate împrumuta o lamă. Voia astfel, prin exprimarea unei necesităţi fireşti şi prozaice, să-şi ceară scuze pentru reacţia necontrolată de adineauri, oferind totodată asigurări că-i în toate minţile.

Şi dintr-o dată, privindu-l pe Sachelarie, mi-am dat seama de ce din momentul în care coborâse îmi reţinuse atenţia.

Era desigur acelaşi bărbat frumos foarte, uşor adus de spate, cu părul cărunt, pieptănat meticulos, purtându-şi cu eleganţă hainele. Da, era acelaşi, dar mai bătrân cu zece ani.

Cele câteva ceasuri nu-i săpaseră riduri, nu-i adăugaseră zbârcituri, şi nici nu-l gârboviseră, aruncându-i pe umeri povara unui deceniu nemeritat. Dar parcă faţa i-ar fi alunecat în jos, dând ascultare cine ştie cărui curios fenomen de gravitaţie.

Extremităţile gurii, colţul ochilor, căzute trist, trădau o oboseală deznădăjduită.

Inginerul Pandele continua să frizeze neseriozitatea şi buna dispoziţie groasă, împingându-le până la nesimţire. Dar în spatele jovialităţii i se ghiceau eforturi de înţelegere, de deconectare, făcând apel la robusteţea bunului său simţ.

Cabanierul puse mămăliguţa pe masă, aducând imediat brânza cu smântână. Vasiliu mânca mult, total absorbit. De fapt, era singurul care mânca cu adevărat. Dorneanu privea în farfurie cu aceeaşi silă cu care ar fi contemplat microbi la microscop, iar Ionescu înghiţea cu noduri, ca un copil gata să plângă.

Nici Sachelarie şi nici Marin nu dovedeau dispoziţii mai gurmande. Când cabanierul veni să schimbe farfuriile, Pandele şi-o întinse pe a lui, neatinsă:

— Consum mămăligă doar duminica, la borş.

Nici friptura nu reuşi să stimuleze apetitul comesenilor. Din nou se auzi doar zăngănitul uniform al tacâmurilor.

Nimeni nu se simţea obligat să disimuleze o stare de spirit generală prin una din acele intervenţii banale, menite să umple golul tăcerilor penibile.

Însuşi Pandele, aparţinând genului de indivizi care răsucesc în permanenţă combinaţii maliţioase, necruţându-şi generozitatea în plasarea lor, amuţise în chip surprinzător.

Mă uitam atent la fiecare. Aveau, desigur, păcate, dorinţe sau nădejdi ca oricare dintre noi. Priveam cuta dintre sprâncenele lui Marin, întrebându-mă ce ascunde în pliurile ei, fruntea pleşuvă a lui Dorneanu gemând pe gânduri „distinse“, ochii de antracit opac ai lui Vasiliu.

„Care dintre ei?“ întrebarea revenea obsedant, dând târcoale mesei, oprindu-se în faţa fiecăruia.

Marin se ridică, îndreptându-se spre scară. Cabanierul îl opri, timid:

— Avem şi desert…

— Uitasem…

Şi se întoarse la locul lui.

Conform indicaţiilor mele, bucătăreasa nu împărţise porţiile. Un castron mare, alb, era pus la mijloc, fiecare urmând să se servească singur.

Nerăbdarea ca şi teama de anumite reacţii imprevizibile şi derutante îmi creau o stare fizică neplăcută. Mi-era gura uscată. Primul se servi Sachelarie, trecând apoi polonicul lui Pandele. Acesta, cu o politeţe ironică, mă pofti, privindu-mă în ochi:

— După dumneavoastră!

Am luat puţin, foarte puţin, de teamă ca nu cumva conţinutul castronului să se isprăvească înainte de a fi făcut ocolul mesei.

Se serviră Marin, absent, şi Dorneanu, după ce consultase critic aspectul bulgărilor de albuş din farfuria inginerului.

Vasiliu fu singurul care refuză, pretextând:

— Ficatul… Nu suport ouăle…

L-am privit atent: întreaga lui fiinţă părea *că-şi* cere scuze. Mototolea nervos un şerveţel de hârtie, zâmbind echivoc şi jenat ca de un viciu ascuns şi ruşinos.

Va să zică, el e individul care terorizează nouă persoane într-un morbid joc de-a v-aţi ascunselea, creând sistematic, ceas de ceas, o atmosferă de groază şi de suspiciune!

„Trebuie să recunosc, domnule Vasiliu, că ai reuşit să mă plictiseşti al naibii de bine.“

Mai avem de verificat un ultim detaliu: prezenţa unei unghii înnegrite.

N-aveam voie să fac abstracţie de nimic. Nimic n-ar fi justificat o concluzie pripită. Mă convinsesem adeseori, în cadrul activităţii operative, de egala importanţă a unui ansamblu de elemente, părţi componente ale aceleiaşi probleme de rezolvat, act ori fapt care trebuie interpretate.

Cunoşteam importanţa detaliului, mai ales când dă naştere la contradicţii, pus alături de constatările de valoare majoră, cheie, în rezolvarea unui caz.

Cu atât mai mult, în seara aceea, când cineva încercase să drogheze sau să otrăvească nouă oameni, trebuia obţinută rezultanta tuturor indiciilor care urmau să ducă la dezvăluirea adevărului.

Observam degetele celor şase: groase şi scurte ale lui Marin, flexibile şi prelungi ale lui Dorneanu, puternice la Sachelarie, nervoase şi îngrijite la Pandele, crispate, totdeauna încârligate, ca nişte crengi despuiate de frunze, la Ionescu.

Nimic nu-mi atrăsese atenţia decât o verighetă pe inelarul stâng al lui Ionescu şi un inel masiv cu pecete aparţinând lui Dorneanu.

De partea cealaltă a mesei, mâna lui Vasiliu se odihnea pe şervetul alb de pânză. Era mică, negricioasă, cu falange distincte, ca într-un desen anatomic.

M-am întins după cutia cu scobitori. Aşa am putut să-i văd unghia degetului gros, acoperită de o pată brun-închis, de mărimea unui bob de mazăre.

Capitolul IV

ASASINUL VINE LA NOAPTE

Am schimbat discret odăile, având grijă să-i amintesc lui Ionescu că nu trebuie să deschidă nimănui, sub nici un motiv.

Am închis în urma mea uşa cu cheia. N-am aprins lumina înainte de-a fi tras cu grijă perdelele de creton care încadrau fereastra. Camera era aidoma celorlalte. Acelaşi pat cu o singură noptieră, masa cu două scaune, soba.

Rucsacul, cu gura larg deschisă, aşezat sub masă, lăsa să se vadă o cămaşă cadrilată, verde şi nişte ciorapi de lână.

O parte din haine erau aruncate, neglijent, pe marginea scaunului. Intenţionam să mă aşez în colţul de lângă sobă, de unde puteam să supraveghez uşa şi fereastra.

Mutând lucrurile, am remarcat ceva curios la hainele lui Ionescu: era un amănunt căruia, sub formă de unicat, nu i-aş fi dat cine ştie ce importanţă, dar regăsindu-l atât la hanorac, cât şi la vesta de piele mă punea pe gânduri.

Cusăturile din dreptul umerilor fuseseră tăiate cu grijă, probabil cu o lamă. Se vedeau capetele de aţă retezate de-a curmezişul, fără ca ţesătura ori pielea să fi avut de suferit. O mână atentă şi sigură păstrase direcţia croielii.

Intrigat, m-am uitat jur-împrejur: câteva perechi de şosete, ciorapi mai groşi, o pijama, un etu cu lame de ras. Deşi lamele nu fuseseră întrebuinţate, plicurile erau dezlipite. Ciudat!

Din orice unghi aş fi privit situaţia, se impuneau două concluzii: ori Ionescu a înnebunit subit, cu manifestări distructiv-vestimentare, ceea ce era greu de acceptat, ori cineva căuta ceva, şi acela nu putea fi Ionescu. Dară cea de-a doua ipoteză era cea valabilă, mă aflam, în sfârşit, în posesia primului indiciu, asupra mobilului ciudatelor întâmplări care continuau să se succeadă: se căuta un obiect de dimensiuni foarte mici (poate fotograme) devreme ce putea fi ascuns în croiala hainelor sau în ambalajul lamelor.

Şi mai era ceva. Cel care căuta ştia că obiectul se află asupra lui Ionescu ori în imediata lui apropiere.

Sub plapumă, Ionescu îşi uitase cartea. Era *Regina Margot* a lui Dumas într-o ediţie veche, ferfeniţită de numeroasele mâini prin care trecuse. Aş fi vrut să i-o duc, convins fiind că la ora aceea îşi lega amar insomnia. Mi-am curmat repede orice intenţie. Puteam să fiu văzut ieşind din camera lui şi bătând la propria-mi uşă.

Am dezumflat puţin rucsacul şi l-am pus pe pat, acoperindu-l cu pătura. Realizam astfel o formă care, pe întuneric, ar fi putut fi confundată cu o siluetă culcată.

Curând, la una din uşile vecine se auziră ciocănituri uşoare.

— Care te ţii de spiritism la ora asta, domnule? izbucni vocea iritată a lui Pandele.

— Eu sunt, Dorneanu, ce dracu’ ţipi aşa? Mă doare capul îngrozitor, n-ai un antinevralgic?

— Ei, bravo! Dar ce-ţi închipui că eu sunt punct farmaceutic ambulant?

— Neamu’ prost se cunoaşte şi la altitudine! Urmă o înjurătură înjumătăţită şi paşii lui Dorneanu care se depărtau, renunţând pesemne să-i mai deranjeze şi pe ceilalţi.

La ora zece şi jumătate m-am ridicat. Chiar la sosire remarcasem, în spatele cabanei, un fel de magazie improvizată ad-hoc, cu tot felul de vechituri.

Acolo speram să găsesc o pilă ori ceva asemănător, care să-mi servească la confecţionarea „spionilor mei“.

Ca să ajung la magazie trebuia să străbat culoarul şi living-room-ul. Pentru a evita orice zgomot, am ieşit în ciorapi.

Perechile de bocanci, din dreptul fiecărei uşi, destăinuiau câte ceva din felul de a fi al posesorilor lor: ai lui Sachelarie perfect aliniaţi, strălucind de curăţenie; trântiţi cu tălpile în sus, ai lui Marin; nefiresc aşezaţi – stângul în locul dreptului şi dreptul în locul stângului – ai lui Vasiliu.

Ajuns în capul scării, m-am oprit. Din camera cabanierului, pe sub uşă, se furişa o geană de lumină.

„Oare ce i-o fi alungat somnul?“

Mi-am lipit urechea de tăblia uşii. Cineva – mai târziu mi-am dat seama că e o femeie – plângea încetişor. Avu apoi loc un schimb de şoapte din care n-am reuşit să desluşesc nici un cuvânt. Femeia continua să plângă. O voce bărbătească vorbi apăsat:

— Dacă scoţi o singură vorbă, te omor cu mâna mea! Auzi?

„Ia te uită, încă unul care ameninţă! Încă unul sau unul şi acelaşi?!“ Pesemne că am atins uşa, căci dintr-o dată şuşotelile au încetat. M-am refugiat degrabă într-un ungher întunecos. Uşa s-a deschis, şi cabanierul scoase capul. Am rămas aşa fără să respir, până ce capul s-a retras.

„Deocamdată aici nu mai e nimic de făcut“, mi-am zis, blestemând ghinionul care mă frustrase de amănunte suplimentare.

Uşa de la intrare era închisă cu cheia. Trebuia să escaladez unul din geamuri.

„Cel puţin de-ar fi stat naibii ploaia“, mă gândeam, alunecând în pridvor. Am întins mâna: evident, ploua.

M-am furişat în magazie, fără ca balamalele ruginite să dea alarma. Plimbam nehotărât lumina lanternei peste o grămadă de vechituri a căror utilitate n-o puteam ghici.

Doage desperecheate, burlane, câteva cârpe stăteau aruncate claie peste grămadă. De partea cealaltă, o stivă de lemne, un butuc, un topor, dar…

Am întors brusc lumina lanternei, căutând „ceva“ care îmi declanşase în memorie imagini uitate de mult.

Mi-am amintit: cămaşa! Cămaşa aceea stupidă!

Am ridicat una din cârpe, privind-o îndelung. „Deci nu m-am înşelat, cabanierule, când îmi repetam că te cunosc!“

Cu ani în urmă (mai lucram pe atunci la Economic, trecând ulterior la Judiciară), în vreme ce interogam un inculpat într-un dosar de delapidare, nu-mi puteam lua ochii de la cămaşa pe care o purta.

„Iată – îmi ziceam – un desen al dracului de caraghios“. Îi şoptisem subofiţerului de serviciu: „Du-l să-şi schimbe cămaşa“. Simţeam că altminteri nu puteam continua.

Plimbând mai departe lanterna, am dat peste un ciot de pilă într-o lădiţă cu tot felul de şuruburi, piuliţe şi cuie strâmbe.

M-am întors, având grijă să nu las urme. Lumina din camera cabanierului era stinsă. Din păcate, acesta nu-şi lăsase bocancii afară.

„Nu-i nimic, băieţaş, găsesc eu un prilej.“

Confecţionarea „spionilor“ era mult mai anevoioasă decât mi-o închipuisem.

În liniştea deplină, hârşâitul pilei cu greu putea fi acoperit. Singura soluţie era ca operaţia propriu-zisă s-o fac sub saltea. În sfârşit, la miezul nopţii puteam să memorez semnele făcute: trei linii lui Marin, o cruce la Sachelarie, două linii la Pandele, un triunghi la Dorneanu, şi o linie la Vasiliu.

Din nou stăteam pe scaunul de lângă sobă, aşteptând să apară necunoscutul. Curând, la scurte răstimpuri, se auziră uşi trântite, şoapte şi paşi pe coridor, apoi din nou linişte.

Îl aşteptam cu nerăbdare. Totul părea să-l indice pe Vasiliu. Şi totuşi ceva mai puternic decât acel al şaselea simţ

cu care sunt înzestraţi detectivii romanelor poliţiste, logica îmi spunea că în complexul de indicii şi fapte există o fisură.

Era greu de asamblat, fie chiar şi teoretic, în acelaşi individ şi pe unică unitate de timp, demonstraţii de mare rafinament, alături de erori elementare.

Ca şi cum în Vasiliu trăiau doi oameni: un infractor versat care prin fenomenul dedublării personalităţii ar fi concomitent ori alternativ un debutant naiv.

Începusem să obosesc. Gândurile îmi rătăceau acum pe străzile Bucureştiului.

Mă plimbam pe aleile cenuşii ale Cişmigiului sărăcit de toamnă, urcând apoi bulevardul până departe în Cotroceni.

Un clinchet îmi atrase atenţia. Cineva apăsa clanţa. Curând, capătul unui ziar apăru sub uşă; era modul cel mai lesnicios de a o deschide, încuiată fiind pe dinăuntru.

Într-adevăr, un zgomot metalic (probabil un cui mai lung ori un beţişor subţire) împinse cheia care trebuia să cadă pe ziar.

Urmară câteva clipe de linişte. Necunoscutul aştepta desigur vreo reacţie în caz că Ionescu s-ar fi trezit.

Nu mă clinteam, pândind retragerea ziarului. Prudent, uşor, acesta fu tras în afară împreună cu cheia.

Câteva secunde mai târziu, uşa se deschidea încet.

Ţineam pregătit în mână revolverul. În întunericul compact, electrocutat rar de fulgerele de afară, mai mult intuiam silueta celui care intrase.

Starea de tensiune, accentuată de imobilitatea forţată care mă chinuise până atunci, dispăru.

Iritarea făcu loc calmului, acea aparentă liniştire a nervilor care se grefează pe concentrarea la maximum a întregului mecanism, filtrând riguros gândurile şi reacţiile.

Trebuia să acţionez prin surprindere. L-am lăsat să se apropie de pat. Şi atunci, când a ridicat cuţitul, mi-am dat seama că nu mai aveam lanterna. Îmi căzuse probabil din buzunar în timp ce escaladam fereastra, la întoarcere, iar terenul ud amortizase zgomotul.

Am strigat:

— Mâinile sus!

Le-a ridicat lăsând să-i scape cuţitul. Îşi culcă capul pe umăr. Figura îi era ascunsă sub masca de carnaval cu care se jucase deunăzi Ionescu. În bezna pe care doar obişnuinţa o diluase, părea o compoziţie picturală de resemnare, sugerând un Hrist obosit, înfrânt.

Am auzit un scrâşnet de sticlă spartă şi se prăbuşi peste unul din scaune.

Nu mă gândisem la fiola minusculă, conţinând, de obicei, cianură, cusută în gulerul cămăşii.

Eram stupefiat. Ipoteza unei sinucideri melodramatice era singura asupra căreia nu mă oprisem.

Am abandonat revolverul, aplecându-mă deasupra lui ca să-i descopăr faţa. Voi vedea, în sfârşit, cu cine am de-a face.

În aceeaşi clipă, cu o mişcare fulgerătoare, „mascatul“ mă izbi cu capul în tâmplă.

Surpriza şi durerea m-au făcut să mă clatin.

N-am avut timp să mă redresez. O lovitură puternică în ceafă mă azvârlea într-un întuneric de cerneală, violetă mai întâi, apoi neagră, din ce în ce mai neagră.

Ultima mea viziune a fost aceea a unui stilou cu pastă uriaş, o reclamă văzută cândva în vitrina unui magazin de pe strada Academiei.

Capitolul V

DOR DE MUNTE PLÂNGE…

Capul mă durea îngrozitor, aveam senzaţia că port pe ceafa sute de kilograme. Încercând să mă sprijin, am dat de o cutie de chibrituri. Cum eu foloseam brichetă, iar înainte de vizita necunoscutului, cercetând camera, n-o remarcasem, însemna că fusese desigur uitată de acesta. Am pus-o în buzunar, urmând s-o studiez mai târziu.

Brusc, am sărit în picioare. Ionescu era singur în camera mea. Scăpând din capcană, „mascatul“ ştia acum unde să-şi caute victima. Din câţiva paşi, am ajuns pe culoar. Uşile dormeau cuminţi sub veghea bocancilor.

Şase ciocănituri în reprize de câte două – acesta era semnalul convenit – şi, după oarecari ezitări, Ionescu îmi deschise.

Cu un suspin de uşurare, m-am rezemat de perete. Simţeam că dintr-un moment într-altul capul o să-mi plesnească.

Îl părăsii din nou. Ionescu se grăbi să se asigure, întorcând de două ori cheia în broască.

Am apăsat pe prima clanţă uşa camerei lui Vasiliu. Era încuiată pe dinăuntru. Acelaşi rezultat şi la uşa lui Pandele, unde clanţa blocată probabil de speteaza unui scaun nu cedă presiunii mele insistente. Deşi capul îmi vâjâia – cercuri concentrice galbene şi roşii în contururi incerte îmi dansau în faţa ochilor, obligându-mă, ameţit, să caut cu

mâna nesigură peretele culoarului la fiecare pas – mi-a venit totuşi să râd. Pandele, spiritualul şi causticul inginer Pandele, se dovedea a fi extrem de prudent şi în fond mult mai afectat de incidentele consumate în cursul zilei decât ar fi fost dispus s-o recunoască. Nu-mi era greu să mi-l imaginez dormind iepureşte, poate chiar îmbrăcat, tresărind la orice zgomot, cu cine ştie ce armă confecţionată ad-hoc la îndemână ori ascunsă şcolăreşte sub pernă.

Toate acestea evident dacă excludeam ipostaza unui Pandele criminal.

Când am pătruns în camera lui Sachelarie, geamul deschis se izbi cu zgomot din cauza curentului. Dormea, ţinând mâinile deasupra plăpumii. Nu-l trezisem. Scânci doar prin somn, cu trăsăturile uşor crispate, apoi se întoarse cu faţa spre perete.

Şi la Dorneanu uşa era încuiată. De altfel, aş fi putut paria că se baricadase pe dinăuntru şi nu m-ar fi surprins să se fi folosit de vreun truc naiv, dar eficace, în genul paharului aşezat echivoc şi gata să cadă la marginea mesei, sau a scaunului pus cu socoteală în faţa uşii şi dând prompt alarma la cea mai mică tentativă de forţare a intrării. De fapt, în legătură cu Dorneanu, nu m-ar fi surprins nici o ipoteză…

Sforăitul lui Marin se auzea de pe coridor. Am împins uşa întredeschisă. În odaia neaerisită izbea mirosul acru, neplăcut, de alcool şi tutun. Pe podea, lângă scrumiera plină cu mucuri de ţigară, o sticlă de coniac se răsturnase, golindu-şi conţinutul pe preşul mic de iută.

La lumina lanternei l-am văzut pe Marin, cu capul prăvălit peste marginea patului. Dormea somn greu, încleiat, de beţiv. Am încercat să aprind veioza de pe noptieră, cu intenţia de a-i găsi o poziţie mai comodă. Degetele înţepenite nu reuşeau să dibuiască butonul camuflat în spatele abajurului care, curios, mi se păru cald. Intrigat, am strâns globul de sticlă mată în căuşul palmelor.

Era într-adevăr cald, iar becul încă fierbinte. Lumina fusese stinsă de curând.

Marin nu dormea. Simula că doarme.

M-am întors în camera mea.

Ploaia lovea geamurile într-o cadenţă monotonă. Deschizând fereastra şi aplecându-mă mult în afară, am rămas aşa timp îndelungat sub mângâierea rece a stropilor – în sfârşit – binefăcători. Cu o singură excepţie, toate ferestrele erau întunecate.

Recapitulând distribuirea camerelor, am rămas pe gânduri: „Vasiliu! Hotărât lucru, prea des îmi iese omul ăsta în cale.“

Mi-am reamintit scena cu necunoscutul. A trebuit să accept că individul posedă un întreg arsenal de şiretlicuri.

Trucul cu cheia, trasă pe ziar, e cunoscut de orice spărgător. Masca îl asigura oarecum în eventualitatea unei întâlniri întâmplătoare pe culoar. Ceea ce m-a dat însă gata şi la propriu, şi la figurat a fost comedia morţii aparente.

„Oricine ai fi dumneata, domnule necunoscut, eşti uns cu toate alifiile. Oare ce surprize îmi mai pregăteşti?“

Ploaia mă udase de-a binelea, dar efectul era de-a dreptul miraculos. Mi-am şters capul cu un prosop şi, vrând să-mi aprind o ţigară, am dat peste chibritul descoperit înainte.

Era o cutie obişnuită, având pe una din feţe o reclamă stupidă: „Creşteţi oi rasa merinos!“ (Asemenea cutii se vindeau în centrul Capitalei.)

Lipseau doar câteva beţe. Am întors-o pe toate părţile şi singurul amănunt – care nu trebuia deloc neglijat – era modul economicos în care posesorul ei frecase beţele: dungi subţiri şi scurte, imprimate de-a latul cutiei.

De când intrasem, Ionescu nu mă privise nici măcar o singură dată. Stătea întins pe spate, cu ochii pironiţi undeva, în tavan. Există evenimente în faţa cărora oamenii reacţionează spontan şi în acelaşi sens. Diferă numai formele şi intensitatea.

„Totuşi, îmi spuneam, oricât de mare ar fi şocul când realizezi că cineva a vrut să te omoare, nu e firesc să ajungi într-o asemenea stare depresivă. Ce taină ascunde omul ăsta?“

M-am aşezat pe marginea patului.

Timp de o jumătate de oră, a respins cu încăpăţânare toate încercările mele de a lega, cât de cât, o discuţie.

Răspundea monosilabic, confuz şi aproape răstit.

— Dacă-ţi imaginezi că procedând astfel am să te pot ajuta, te înşeli. Că ai nevoie de ocrotire, ai băgat de seamă, nu mai departe decât aseară.

M-a privit lung, deznădăjduit. Cuvintele erau de prisos, pentru că ochii lui rosteau clar: „Crezi că mai poate cineva să mă apere?“

A indicat o sticlă de coniac consumată pe jumătate din care bău cu nesaţ. S-a uitat apoi la mine şi de astă dată mi s-a părut că în ochi îi încolţise un licăr de speranţă.

— Da… în sfârşit… te ascult.

— Aş fi preferat să schimbăm rolurile. Adică să vorbeşti dumneata şi să ascult eu.

— Da… desigur…

Nu reuşea deloc să se concentreze. Cu ezitări exasperante mi-a povestit viaţa lui. Nimic interesant.

Se născuse în Bucureşti. Părinţii, mici funcţionari, oameni modeşti, fără avere. Căsătorit, nu avea copii şi cam asta era totul. Oricât l-am întors şi l-am sucit, a fost imposibil să scot altceva de la el.

Toate încercările mele disperate de a mă familiariza cu viaţa lui se izbeau de un zid construit din monosilabe.

— Îţi iubeşti soţia?

— Da.

— Ai convingerea că şi ea te iubeşte?

— Da.

— V-aţi certat vreodată?

— Nu.

— Îţi aminteşti de vreun incident între dumneata şi colegii de serviciu?

— Nu.

— Încearcă totuşi! Anumite fricţiuni între oamenii care lucrează în aceeaşi instituţie sunt aproape inerente. (Ridicare de umeri.) Locuieşti cumva în comun?

— Nu.

Începusem să-mi pierd răbdarea.

— Ce taină ascunzi dumneata?

Murmurasem încet întrebarea, mai mult pentru mine, dar am băgat de seamă că devine atent.

— Ce să ascund? Eu nu ascund nimic… de ce să ascund?

Aşteptă nerăbdător să mă declar convins că într-adevăr nu ascunde nimic.

— De ce nu vrei să fii sincer? De ce te încăpăţânezi să păstrezi pentru dumneata lucruri care ar putea să mă ajute? Să te ajute! Tentativa de aseară e doar începutul. Nu încerca să-ţi furi singur căciula! Hotărăşte-te până nu-i prea târziu.

Ionescu mă asculta atent, aprobându-mă tot timpul, şi când credeam că l-am convins se scufunda subit într-o muţenie desăvârşită.

— Îl cunoşti de mult pe cabanier?

— Nu. Abia aici l-am cunoscut.

În sfârşit, un nu oarecum complet.

— Spune-mi, te rog, am continuat repede, care dintre colegii dumitale ştia că ţi-e frică de apă, că de fapt nu ştii să înoţi? Evident, mă refer la cei prezenţi.

— Toţi ştiau. Am fost împreună la ştrand astă-vară şi au văzut, intram doar în bazinul copiilor… Bineînţeles, ei se amuzau.

A dracului istorie.

— După câte bag de seamă, obişnuiţi să faceţi concediile împreună, schimbai eu direcţia de atac.

— De un timp încoace.

— De cât timp? Caută să-ţi aminteşti.

— Din 1963. Luasem toţi câte-o primă frumuşică şi ne-am oprit la bodega Codlea, poate o cunoaşteţi. De acolo am mers la gară şi, cum a doua zi era duminică, am continuat cheful la mine. De-atunci ne-am întâlnit mereu. Ne plăcuse.

„Bine că, în sfârşit, a prins glas.“

— Întâlnirile aveau loc numai la dumneata?

— De obicei, la mine. Am o casă mare, moştenită de la ai mei.

Aducându-şi brusc aminte că în succinta biografie de adineauri părinţii erau lipsiţi de avere, mă privi ca un puşti care a spart geamul şi aşteaptă să fie admonestat.

De frică să nu amuţească iar, m-am grăbit să-l liniştesc:

— În sfârşit, n-are importanţă… Deci obişnuiaţi să vă întâlniţi şi în altă parte. Unde?

— La cârciumă.

— Cum? făcui eu mirat. Şi la ceilalţi niciodată?

Părea sincer surprins că în doi ani de zile nu a avut ideea să-şi viziteze prietenii.

— Mda.

Cine a propus să faceţi concediul pe munte? Încearcă să-mi răspunzi exact! E foarte important.

Ionescu rămăsese mult timp pe gânduri. Cute mărunte îi brăzdau fruntea, semn că-şi răscoleşte memoria. În cele din urmă, clătină din cap:

— Nu-mi amintesc.

— Hai să te ajut. Eraţi acasă la dumneata.

— Exact!

— La o partidă de pocher. Soţia dumitale trebăluia prin bucătărie.

— Nu. Ieşise. Totdeauna când veneau ei, Elvira ieşea.

— Trebuie să înţeleg că nu-i prea avea la inimă?

— Cam aşa ceva. Câştigam binişor când a venit vorba de concediu.

— Cine mai juca?

— Aceiaşi! Pandele, Marin şi Sachelarie; Dorneanu şi Vasiliu nu joacă niciodată.

— Deci ei lipseau?

— Nu. Stăteau pe margine ca de obicei. Vasiliu şi când chibiţează are emoţii. Cu ani în urmă, a fost internat la Central.

— De ce?

— O luase razna. Dezechilibru mintal.

(Era un amănunt pe care mi l-am notat în minte cu majuscule.)

— Cum vă spuneam, venise vorba de concediu. Dorneanu a propus luna septembrie, dar eu m-am împotrivit.

— Fireşte, toamna, la munte, e urât.

— A, nu pentru asta!

— Atunci?

— În septembrie, nevastă-mea pleacă în fiecare an la ţară, să-şi viziteze părinţii. Nu voiam să las casa singură, mai ales după cele întâmplate.

Se opri din nou.

— Mai ales după cele întâmplate?! am reluat eu. Ei hai, continuă!

A refuzat. Îi cunoşteam încăpăţânarea, aşa că eram gata să trec la altă întrebare. Am avut o idee:

— Voiai să spui că în lipsa dumitale cineva a pătruns în casă.

— De unde ştiţi? Un borfaş… N-a luat mare lucru. Câţiva lei de pe masă, o şapcă…

— Câte chei aveţi?

— Una singură. O punem într-un anumit loc…

— Prietenii dumitale ştiu unde?

Ionescu făcu ochii mari.

— Ce vreţi să insinuaţi? Mda… la asta nu m-am gândit, deşi e de necrezut. Ştiu unde, tovarăşe căpitan.

— Toţi?

— Toţi cinci.

Mi-am muşcat buzele de ciudă.

„Imposibil să-l izolez; veşnic e înconjurat de ceilalţi.“

— Până la urmă, reluă Ionescu, ne-am hotărât pentru luna octombrie, însă cine a propus locul ăsta blestemat nu-mi aduc aminte nici în ruptul capului. Eram şi puţin afumat…

— Ai remarcat că aici, pe munte, cineva ţi-a cotrobăit printre lucruri?

Mi-a mărturisit foarte emoţionat:

— Aşa este. Deşi, înţelegeţi, mi-e greu să cred că unul din ei.

— Ştii şi ce anume s-a căutat!

A sărit speriat.

— Eu?!

— Dumneata, fireşte!

— Nu ştiu! De unde să ştiu?! Ce tot vrei de la mine?

L-am liniştit cu greu.

A întins mâna după sticla de coniac şi, constatând că e goală, a azvârlit-o cât colo peste aşternutul răvăşit.

Situaţia părea fără ieşire. Un individ periculos era hotărât să-şi ducă planurile până la capăt, iar orice încercare de a-l identifica se izbea de muţenia celui pe care şi-l propusese drept victimă.

Nebun ori foarte abil, răufăcătorul nu se va opri la cele două atentate. Viaţa lui Ionescu era în pericol şi nu puteam să-l dădăcesc la nesfârşit. În primul rând, eram legat de mâini şi de picioare.

Necunoscutul îmi dovedise cât de ingenios poate să fie şi nu mă îndoiam că avea şi alte arme.

„Ce trebuie să fac? Ce trebuie să fac?“

Măsuram odaia în lung şi în lat, combinând cele mai năstruşnice planuri.

„Nu, nu aşa!“

M-am oprit, lipindu-mi fruntea de geamul rece.

„Trebuie să stabilesc întâi care sunt atuurile răufăcătorului. Faptul că nu îl cunosc? Dibăcia? Izolarea?“

Găsisem: Izolarea!

M-am hotărât brusc:

— Tovarăşe Ionescu, dumneata trebuie să pleci.

— Unde?

— Oriunde. La Bucureşti sau în altă parte. Nu vreau să te sperii, dar sunt dator să-ţi spun că cineva are de gând să repete încercarea de aseară.

Mă înşelasem, gândind că s-ar speria. Dimpotrivă, obrajii i se îmbujorară.

— Credeţi... credeţi că e posibil să scap?

— Cu o singură condiţie: dacă mă asculţi. S-a apropiat de mine docil. Adică să faci numai ce-ţi spun eu. Planul meu e foarte simplu. Mâine dimineaţă îl voi anunţa pe cabanier în aşa fel încât să audă toată lumea că plecăm împreună. Imediat după ce intrăm în păduricea de brazi, dumneata îţi vei continua drumul singur.

— De ce?

— Pentru că am de gând să-l aştept pe cel care, fără îndoială ne va urmări îndeaproape.

Da, planul era simplu. Anumite raţiuni cereau ca Ionescu să fie înlăturat acolo pe munte, şi criminalul se va grăbi să nu scape prilejul. Dacă îşi amâna proiectele pentru Bucureşti, altul era raportul de forţe.

Ionescu dădea acum semne de nerăbdare.

— Hai să plecăm chiar acum.

— În toiul nopţii?

— Ce importanţă are? Important e să pot scăpa. Haide! În câteva ceasuri suntem jos.

— Sau în câteva secunde. Uiţi că plouă de patru zile. Cum îţi imaginezi că ai să poţi coborî pe întuneric?

Se uită pe fereastră.

— Cât e ceasul?

— Patru şi jumătate.

Până la ziuă erau câteva ceasuri bune. Oftă neputincios, apoi se porni să măsoare odaia minute în şir, fără să scoată o vorbă. Mi-am amintit că acelaşi lucru îl făcusem şi eu puţin mai înainte. Am ales o poziţie comodă, hotărât să pun la punct toate amănuntele apropiatei noastre încercări. Era

posibil ca necunoscutul să realizeze capcana şi s-o evite. În orice caz, câştigam timp.

— Cât e ceasul?

— Cinci fără douăsprezece minute. Încearcă să te odihneşti. Până jos avem de mers, nu glumă.

Ionescu continua să se plimbe. L-am lăsat în pace. Revedeam scena morţii aparente, magistral jucată.

„De ce naiba nu mi-a luat pistolul câtă vreme am zăcut fără cunoştinţă?“

Un asemenea mecanism în mâna unui ucigaş… Mi s-a părut că-l aud râzând: „Există arme mult mai eficiente: inteligenţa, inventivitatea.“

Mă sfida. O făcuse în permanenţă. De ce? Ca să mă enerveze?

— Cât e ceasul?

— Crezi că dacă ai să mă întrebi la fiecare cinci minute timpul va trece mai repede? Hai mai bine să stăm de vorbă!

— Despre ce?

— În general. Despre mine, despre dumneata, despre viaţă… Nici n-ai să bagi de seamă când se luminează.

Ne-am aprins ţigările:

— Ştii că „prietenul dumitale“, adineauri, era cât pe ce să mă ucidă?

— Serios?

Dacă i-aş fi spus că la Aprozar au adus ţelină, cu siguranţă l-ar fi mişcat mai mult.

„Tare eşti egoist, domnule Ionescu. Tremuri doar pentru firicelul dumitale de viaţă.“

— Locuieşti în centru?

— Pe Magistrală. Uite că s-a oprit ploaia.

Îmi căută cu ochii cadranul ceasornicului.

— Povesteşte-mi cum ai cunoscut-o pe soţia dumitale.

— La birou… Şi nemaiputând rezista ispitei întrebă: Cât e ceasul?

— Cinci şi douăzeci.

Am încercat încă o dată să reiau „conversaţia“:

— E frumoasă?

— Cine?

— Soţia dumitale, evident.

— Da… cred că da.

„Ia te uită, încă n-a băgat de seamă“.

— Bănuiesc că părinţii s-au opus căsătoriei. Totdeauna părinţii se opun când vrei să te însori cu o fată frumoasă.

— Tata a murit în război.

— Pe front?!

— Nu, lucra într-o uzină de armament subterană.

— Unde?

— În Făgăraş. O dată cu apropierea frontului, nemţii au aruncat-o în aer.

Amănuntul era interesant.

— La ce oră credeţi că se luminează?

— Pe la şapte, şapte şi ceva.

Îşi reluă plimbarea.

— La Bucureşti, îndrăznii eu, poate-ţi fac o vizită.

Nu s-a grăbit, să mă invite. Părea chiar nemulţumit de asemenea perspectivă.

— Trebuie să fie aproape şase.

— Fără câteva minute.

Puse mâna pe clanţă.

— Unde te duci?

— Să-mi iau lucrurile. Până mă echipez, până una-alta…

Cum era gata să iasă, dintr-o săritură am fost lângă el. Am închis uşa şi, apucându-l de mână, l-am aşezat pe pat.

— Te rog să stai jos!

— De ce?

— Ţi-am sugerat plecarea cu o condiţie: Să mă asculţi!

— Totuşi, trebuie să-mi fac bagajele.

— Renunţă.

— Nu înţeleg…

— Ai să înţelegi numaidecât. Plecarea dumitale precipitată zădărniceşte planurile necunoscutului. De aceea va încerca „să te reţină“.

— Prin ce mijloace? Dacă eu nu vreau…

— Mijloace are la îndemână câte pofteşti: înec, otravă, cuţit… Acum înţelegi? Până ajungem în pădure n-ai voie să te depărtezi de mine nici o clipă. Vorbeam în şoaptă, apăsând pe fiecare cuvânt. În prezenţa mea. nu va îndrăzni să te atace. S-ar demasca. Şi, din câte am înţeles, speră să iasă basma curată. Aşteaptă aici, lucrurile am să ţi le aduc eu. Şi, întorcându-mă, am adăugat: Încuie după mine!

Uşa de la camera lui Ionescu era întredeschisă.

Pe duşumea am descoperit un al doilea plic, identic cu cel pe care-l primisem. Nu era adresat nimănui, dar conţinutul mi-era în orice caz destinat.

Cu aceeaşi caligrafie, voit deformată, corespondentul meu anonim scria:

Ai câştigat prima manşă. Pregăteşte-te pentru următoarele!

Urma un spaţiu gol, după care adăugase:

Lasă-l în pace pe cabanier, nu-i el. L-ai zăpăcit cu întrebările şi acum confundă coniacul cu apa minerală.

Nu m-a surprins. Povestea cu apa minerală şi coniacul era, fără îndoială, menită să mă încurce.

Coniac consumau cinci dintre ei, apă minerală doar Dorneanu. De aici urmau corelaţii şi supoziţii derutante.

Pe plic nu se vedeau amprente. L-am pus lângă celălalt şi, aplecându-mă, am cercetat odaia centimetru cu centimetru. N-am descoperit nimic.

Ionescu stătea pe jeratic.

— De ce aţi întârziat atâta? Mi-a fost frică…

— Pentru mine sau pentru dumneata?

— Pentru…

N-a mai continuat. Văzându-şi lucrurile, începu repede să se îmbrace.

Am deschis fereastra. Ploaia încetase de mult. O pată albicioasă de lumină trudea din greu să spele obrazul întunecat al cerului. Crestele munţilor începură să prindă contururi aproximative.

Priveam spectacolul fantastic al disputei dintre zi şi noapte, ignorând întrebările în privinţa ceasornicului.

Capitolul VI

ASASINUL E PRINTRE NOI

Coboram scările, urmându-l îndeaproape pe Ionescu.

Sala de mese, luminată tulbure de un singur bec, era străină şi neospitalieră. Conform planului, l-am strigat pe cabanier destul de tare, ca să fiu auzit. Apăru nevastă-sa, ştergându-şi mâinile cu o cârpă. Avea obrazul pământiu, ochii roşii de lacrimi sau nesomn.

— Două cafele turceşti, mari! Spune-i soţului dumitale să ne facă nota. Plecăm.

— Omul meu s-a dus să dea la peşte. Acu', acu' trebuie să pice. Până beţi cafeaua…

— Când a plecat?

— Pe la cinci, cinci şi jumătate.

Vorbea cătând în lături, evitându-mi sistematic privirea.

— De ce plângeai azi-noapte?

— Eu?!

— Dumneata, fireşte. Mai există vreo femeie în cabană?

— Dar nu plângeam…

N-a putut să ducă minciuna până la capăt.

— De, ca muierile… Să vă pun cafeaua!

— Stai puţin!

— Păcatele mele, ce vreţi de la mine?

— Să-mi spui adevărul. Dumneata ascunzi ceva. Te temi de ceva! Aş putea să te ajut!

— Tocmai dumneavoa…

Îşi dădu seama că a luat-o gura pe dinainte. Încerca să-şi stăpânească năvala lacrimilor, strângând tare, cu amândouă mâinile, speteaza unui scaun.

Brusc, îmi întoarse spatele şi, izbucnind în hohote de plâns, fugi în bucătărie. Ionescu, la doi paşi de mine, îşi stăpânea anevoie nerăbdarea. Schiţă câţiva paşi.

— Văd că nu vrei să mă asculţi.

— Dar…

— Te-am rugat să nu te mişti de lângă mine. Stai jos! Aşa. Peste jumătate de oră plecăm.

Treptat, lumina birui ceaţa, strecurându-se timidă prin ferestre.

Eram numai ochi şi urechi, încercând să desluşesc, să-mi explic fiecare zgomot. Dacă calculul meu era exact, necunoscutul trebuia să iasă din umbră.

Pipăiam din când în când arma cu piedica trasă, încredinţându-mă astfel că nu sunt singur.

Şi deodată Ionescu o rupse la fugă pe scări.

— Înapoi!

— Mi-am uitat banii sus…

— Înapoi!

Dădeam la o parte un scaun de care mă împiedicasem, încercând să-l ajung, când un răcnet umplu încăperea.

Cu un cuţit în spate, împlântat până la plăsele, Ionescu se prăbuşea pe trepte.

Capitolul VII

EXERCIŢII DE CALIGRAFIE

Pe culoar nu era nimeni. M-am aplecat asupra lui: mai trăia.

Poziţia în care se afla – prăvălit pe trepte, cu capul în jos – îi agrava starea. M-am hotărât să-l transport în cameră. Uşile se deschiseră, şi cei cinci prieteni se iviră speriaţi:

— Ce-i?!

— Ce-s bancurile astea?!

— Ce s-a întâmplat?!

M-a cuprins o furie neputincioasă.

„Care dintre voi, care dintre voi, nemernicilor, a făcut-o?“

Observând cuţitul, Dorneanu îşi duse mâna la gură, oprind un ţipăt. Ceilalţi se îmbulziră curioşi.

— Înapoi!

Rămaseră pe loc, speriaţi.

Zece minute mai târziu, părăseam camera lui Ionescu, unde nu mai era nimic de făcut. Criminalul nu-şi greşise ţinta.

— Mircea Ionescu a fost ucis. În interesul anchetei, fiecare dintre dumneavoastră va trebui să declare în scris de când îl cunoaşte, în ce raporturi a fost cu victima şi în general tot ce ştie despre el. Aştept!

Spre surprinderea mea, telefonul funcţiona.

Am căpătat nesperat de repede legătura cu miliţia locală.

— Aici cabana Dor de munte. La telefon căpitanul Ştefan Anghel de la IMMB. Ofiţerul de serviciu? Notează, tovarăşe locotenent. Acum câteva minute aici s-a comis o crimă. Da. Bineînţeles, echipa operativă. Da. Aştept.

Nevasta cabanierului nu-şi putea lua ochii de la sângele împrăştiat pe scară; repeta la nesfârşit:

— Doamne, Dumnezeule! Doamne, Dumnezeule, ce nenorocire!

Mi-am aprins o ţigară.

Fotografierea cadavrului şi a locului unde s-a comis crima este foarte utilă pentru cercetările ulterioare. Ochiului poate să-i scape detalii, pe care în nici un caz nu le va scăpa obiectivul fotografic. Deşi crima se comisese în prezenţa mea, prin aruncarea cuţitului de la distanţă, am procedat la reconstituirea ei.

Un cuier pom luă locul lui Ionescu căzut pe scări şi, folosind aparatul meu de fotografiat (la plecare nu mă gândisem o singură clipă că primele fotograme vor fixa astfel de privelişti), m-am pus pe treabă.

Intrând la mine în odaie să las aparatul, am descoperit a treia scrisoare anonimă. Acelaşi plic alb, simplu, fără adresă.

De astă dată scrisoarea conţinea numai două cuvinte:

Ţi-a plăcut?

Am avut impresia că-l aud pe criminal râzând batjocoritor. „Nu-i nimic, vedem noi cine râde la urmă.“

În sala de mese mă aştepta o ceaşcă mare cu cafea. O sorbeam încetişor, fără grabă, întrebându-mă ce va mai urma.

Criminalul se dovedise prea abil ca să nu-şi fi calculat bine şansele. În prima anonimă, mă avertizase că are de gând să realizeze o crimă perfectă.

Asemenea intenţii îi preocupă îndeobşte pe autorii de romane poliţiste.

Crimă perfectă! Atunci când crima este comisă cu un anumit scop, e foarte greu, aproape imposibil, ca infractorul

să nu omită măcar un amănunt. Un singur amănunt.

Dar dacă toată istoria a fost pusă la cale de un dement? Crimă de dragul crimei! Cazuri rare, atât de rare, încât se pomenesc doar cu titlu de exemplu. Faptul că cineva căutase în hainele şi rucsacul lui Ionescu mă obliga să conchid că există un interes.

„Care dintre ei?“ Deşi toate indiciile duceau la Vasiliu sau tocmai pentru că existau prea mult indicii contra lui, continuam să mă întreb: „Care dintre ei? Geamul de pe coridor era deschis. Cineva din afară, cu o anumită îndemânare, putuse foarte bine să arunce cuţitul – distanţa până la scară nu depăşea opt metri – şi să dispară.

Am reţinut ipoteza, deşi sub fereastră nu se vedea nici o urmă. Camerele dispuse pe ambele laturi ale culoarului – deci în apropierea scării – îi permiteau asasinului, ca, deschizând puţin una din uşi, să-şi ducă intenţia la bun sfârşit.

„Care dintre ei? Vasiliu cu unghia lui înnegrită? Irascibilul Pandele? Dorneanu? Sachelarie? Ex-doctorul Marin?“

Coborâră în grup, depunându-şi declaraţiile cu un aer de pioasă cugetare asupra celor întâmplate. Îmi adresară sincerele lor păreri de rău, de parcă aş fi fost rudă apropiată cu defunctul, după care ieşiră foarte smeriţi. Am parcurs atent informaţiile pe care cei cinci avuseseră „amabilitatea“ să mi le furnizeze.

Declaraţia lui Pandele:

„Îl cunosc pe Mircea Ionescu din anul 1960, când a fost angajat la unitatea noastră. La început, întreţineam relaţii strict profesionale. Cu timpul însă, am devenit oarecum prieteni. N-am bănuit niciodată că într-o bună zi va fi eroul unor asemenea întâmplări. În orice caz, din tot grupul era ultimul la care m-aş fi gândit că va sfârşi astfel. Înainte de a redacta prezenta declaraţie, m-am gândit la vreun cuvânt aruncat, un gest, în sfârşit, un amănunt care mi-ar putea explica această crimă.

Probabil că sunt un slab observator ori nu mi-am dat osteneala să-l observ. M. Ionescu ducea o viaţă relativ mic-burgheză. Câteva tabieturi inofensive, câteva partide de cărţi, economii pentru maşină, un cămin paşnic şi cam atât. La întreprindere după un debut teribilist, s-a încadrat repede în limitele unor exigenţe medii.“

Declaraţia lui Vasiliu:

„Pe morţi nu trebuie să-i vorbeşti de rău, parcă aşa spune proverbul, şi tare mi-e teamă că n-am să-i pot da ascultare. Dintre cei care ne aflăm aici, sunt probabil singurul care-l cunoaşte pe Mircea Ionescu încă din copilărie. Afirmaţia necesită o precizare: îl cunosc în sensul că l-am văzut de câteva ori prin cartierul meu acum douăzeci şi cinci de ani. Se spune că am o memorie ieşită din comun, şi una din distracţiile pe care mi le ofer este de a reuşi să-mi amintesc de cineva văzut o singură dată. Când M. Ionescu s-a angajat la noi, mi-am zis: «Iată un om pe care l-am mai întâlnit.» Cu timpul, devenind oarecum amici, i-am vizitat locuinţa. Pe unul din pereţi atârna tabloul unui marinar, cu barbă, mustaţă şi lulea. Atunci am realizat unde şi când îl mai văzusem pe Mircea. Cu douăzeci şi cinci de ani în urmă, pe strada noastră – pe atunci se numea strada Fără Nume – a trecut câteva zile la rând marinarul din fotografie, ţinând de mână un băiat cam de vârsta mea. Era primul lup de mare pe care-l vedeam în carne şi oase, şi în mod firesc, nu-mi puteam lua ochii de la el. Remarcând asemănarea dintre Mircea – cel de acum – şi omul din tablou, i-am spus într-o zi: «Ştii că eu te-am văzut cu taică-tău pe strada noastră acum douăzeci şi cinci de ani?» «În primul rând, abia acum opt ani am călcat prima oară în Bucureşti.» N-am înţeles de ce îmi ascunde adevărul, pentru că eu nu mă înşelasem. O săptămână mai târziu, când ne-am întâlnit din nou, portretul dispăruse. Întrebându-l unde e, mi-a răspuns că a venit între timp o rudă îndepărtată să-l ceară. Incidentul mi-a confirmat unele suspiciuni despre sinceritatea lui Ionescu în multe alte privinţe. În general, Mircea prefera să

spună o mie de minciuni decât un singur adevăr, chiar dacă adevărul în sine nu-l prejudicia cu nimic. La jocurile de noroc, dovedea o patimă învecinată cu a mea. Fiindcă personal nu joc niciodată, am avut prilejul să-i urmăresc onestitatea şi în această direcţie. De câteva ori ea l-am văzut împărţind cărţile într-o manieră mai mult decât ciudată. Altceva? Este căsătorit cu o femeie deosebit de frumoasă. Am impresia că se înţeleg. La birou, se vorbeşte tot mai mult că e omul de «încredere» al directorului. Declar cele de mai sus cu toată răspunderea cuvenită.“

Declaraţia lui Dorneanu:

„Da! Mircea a plecat astăzi într-o lume pe care nu o cunoaşte, căutând o fericire de care nici el nu-i convins că-i aparţine. A murit un om! A murit un mănunchi de idealuri, de suferinţe, de temeri şi virtuţi. Adio, prietene!

De obicei, în jurul noţiunii de prietenie fac tapaj tocmai cei care o cunosc mai puţin sau nu şi-au dat osteneala să o cunoască.

Câţi dintre noi te-am înţeles, o, Mircea! Câţi ţi-am apreciat eforturile permanente de a ne simţi bine în preajmă-ţi? Asta să-ţi fi fost destinul? *Credo quia absurdum!* {3} Destinul... Hm! Adeseori atribuim destinului ori rudei sale apropiate întâmplarea ceea ce scapă atenţiei noastre. Prezenţa ta era odihnitoare, reconfortantă chiar, tocmai pentru că emanai în permanenţă siguranţă deplină. Aparţineai acelui gen de oameni care afişează mereu, brutal, aproape ostentativ, imaginea contemporaneităţii. Mă doare nespus plecarea ta, Mircea! Rezervele mele sufleteşti sunt deja epuizate, îmi fac impresia unei sonde, care pompează inutil în gol.“

(Până aici, am crezut că-şi bate joc de mine citind mai departe, mi-am dat seama că, de fapt, aceasta era abia introducerea.)

„M. Ionescu, ca salariat al instituţiei noastre – încerc să uit o clipă de prietenul meu Mircea – era un om de cea mai sublimă onestitate. Un caracter. Foarte bine pregătit

profesional, răspundea cu elan la toate sarcinile. Mai mult, ne ajuta şi pe noi ceilalţi. O făcea cu dezinvoltură, dezinteresat. Îmi amintesc perfect că într-o discuţie avută cu cei din conducerea întreprinderii, directorul s-a pronunţat cu entuziasm: «E un băiat liniştit». Întâmplarea fericită care ne-a reunit în acest grup – simbol al prieteniei – mi-a dat posibilitatea să cunosc câte ceva şi din viaţa lui particulară. M. Ionescu are o căsnicie ideală, demnă de invidiat. I-am frecventat casa ca amic şi dascăl. Da, Mircea m-a rugat să-i predau lecţii de franceză, germană şi engleză. Nu l-am refuzat. Învăţa cu o tragere de inimă înduioşătoare. Se spune că delăsarea faţă de tot ceea ce ne înconjoară duce la stingerea unor realităţi asemeni unui foc prost întreţinut…“

(Iar a început să bată câmpii!)

„Experienţa a demonstrat că, dacă nu-i mai oferi creierului materia primă strict necesară, treptat, acesta îşi pierde însuşirile primare, devenind un apendice jalnic, de prisos. Aşa mi-am explicat strădaniile lui Mircea, de aceea am acceptat să-l ajut…

A murit un om! Un om a plecat către o lume pe care nu o cunoaşte, căutând o fericire, de care nici el nu-i convins că-i aparţine… Dată azi 26 octombrie la cabana Dor de munte.“

(Ei, domnule Dorneanu, mi-am zis, despre aiureala asta mai discutăm noi!)

Declaraţia lui Sachelarie:

„Plăcerea jocului de cărţi ne-a strâns în acelaşi grup. Cred că este singura explicaţie a faptului că suntem, de regulă, împreună. Altminteri, nimic nu ne leagă pe unul de celălalt, ba, mai mult, am convingerea că ne dispreţuim reciproc. M. Ionescu a făcut eforturi substanţiale ca grupul să nu se destrame; fără îndoială, era cel mai pătimaş dintre noi. Ţin să subliniez că jocurile erau organizate pentru plăcerea în sine, deci departe de a-i asigura unuia sau altuia vreun câştig considerabil. Pierderile nu depăşeau ordinul zecilor de lei. Cu alte cuvinte, era mai mult un flirt

cu şansa. Dacă stau bine să mă gândesc, abia acum realizez ce înseamnă obişnuinţa. Ultimele două concedii le-am făcut împreună, dar, repet, noţiunea de prietenie nu începea în vocabularul relaţiilor dintre noi. Astfel l-am cunoscut mai bine pe M. Ionescu. Mircea avea prostul obicei de a încerca în permanenţă să ne păcălească la joc. Iată motivul pentru care mi-a devenit antipatic. Făcând abstracţie de aceasta, M. Ionescu, în viaţa de fiecare zi, părea un om foarte echilibrat. Cineva – Marin, dacă nu mă înşel – pretinde că i-a văzut un carnet CEC cu peste optzeci de mii de lei. Ştiu că plănuia să-şi cumpere maşină şi mai ştiu că făcea economii, frizând meschinăria. De câtva timp, Dorneanu s-a oferit să-l ajute în studiul unor limbi străine, pretinzând că o face numai şi numai pentru a fi cât mai des în casa acestuia, aluzia sugerând relaţii – bănuiesc imaginare – între el (Dorneanu) şi soţia lui Mircea. Despre trecutul lui M. Ionescu nu ştiu nimic. În afara unor tachinări frecvente nu reţin nici un incident deosebit între el şi ceilalţi din grup.“

Declaraţia lui Marin:

„Regret nespus că primele relaţii care le dau despre un coleg succed unor evenimente tragice, de neînţeles. M. Ionescu a venit la noi în primăvara anului 1960. Reţin data, pentru că imediat ce a reluat funcţia de controlor tehnic am avut împreună câteva discuţii pe teme profesionale, care au sfârşit prin a atrage atenţia direcţiunii. Totdeauna, când un nou angajat se repede să ia taurul de coarne, evenimentul nu rămâne neobservat. Câteva luni mai târziu, M. Ionescu a renunţat să mai aibă idei, ceea ce i-a atras imediat simpatia celor din jur. Atribui această metamorfoză opoziţiei unora dintre colegi. Nu întârzia, nu lipsea, nu-şi neglija atribuţiile, dar nici nu încerca, aşa cum făcuse la început, să caute căi şi soluţii noi, multe depăşind perimetrul sectorului său. Într-o anumită împrejurare (petrecere), ne-am descoperit câţiva dornici de a ne încerca şansele la jocul de cărţi, desigur la modul simbolic. În felul acesta s-au permanentizat legăturile dintre noi. Ne vedeam cel puţin o dată pe

săptămână, în special sâmbăta. În căsnicie, Ionescu s-a dovedit mai norocos decât în celelalte jocuri ale hazardului. Are o locuinţă confortabilă, moştenită mi se pare de la părinţi. Nu are copii. Din câte am auzit, părinţii i-au murit de mult. În ultima vreme – chestiune de câteva săptămâni – circula tot mai intens zvonul că Ionescu ar fi găsit o nouă metodă de-a se face agreabil superiorilor. În orice instituţie salariaţii au anumite opinii despre directorul respectiv şi destule urechi care ascultă spre a raporta imediat, evident dacă respectivul conducător se pretează. Se spune deci că M. Ionescu ar fi fost o astfel de ureche, ba, mai mult, că-şi incita colegii, notând conştiincios tot ce se vorbeşte. Repet, nu sunt decât simple prezumţii, conjugate poate cu faptul că, trimestrial, Mircea primea primă. Cert este că, în mod surprinzător, toţi cei care şi-au spus părerea, de faţă fiind şi M. Ionescu, au avut de suferit (de exemplu, Pandele şi Vasiliu nu au mai fost trimişi în străinătate). Posedă un carnet CEC pe care a depus până în prezent optzeci şi şase de mii pentru maşină. Odată, la o partidă de pocher, a pierdut aproximativ o sută de lei. Cum era destul de beat, a strigat: «Scuip pe banii ăştia! Într-o zi, voi fi omul cel mai bogat.» Cineva a întrebat dacă a descoperit cumva vreo comoară. Ionescu părea că regretă afirmaţia făcută. Asta este tot ce ştiu. Nădăjduiesc din inimă ca cele declaraţia mea să faciliteze, cât de cât, ancheta.“

Nimic deosebit. Mi-am notat totuşi câteva ipoteze, deşi la prima vedere nici una nu justifica crima:

a) Eventualitatea unei duşmănii, iscată prin repetatele „informaţii“ aduse direcţiunii de către victimă.

b) Faptul că Ionescu obişnuia să trişeze la joc. (E oare singurul din grup?)

c) Rivalitate sentimentală? (Soţia lui Ionescu pare a fi o femeie deosebit de frumoasă.)

Am reţinut, de asemenea, anumite precizări:

„Nimic nu ne leagă pe unul de celălalt, ba, mai mult, am convingerea că ne dispreţuim reciproc“ (Sachelarie).

„Într-o bună zi – afirmă Ionescu – voi fi omul cel mai bogat“ (Marin).

„Nu am înţeles de ce îmi ascundea adevărul – povestea cu marinarul – pentru că eu nu mă înşelasem“ (Vasiliu).

„Pandele şi Vasiliu nu au mai fost trimişi în străinătate“ (Marin).

Recitind declaraţiile, m-a frapat o neconcordanţă. Deşi Pandele e cel mai guraliv din grup, declaraţia sa era foarte succintă, în vreme ce Marin, care scoate o vorbă la trei zile, îmi oferea cele mai variate amănunte.

În privinţa lui Dorneanu, mult mai târziu aveam să-mi dau seama că frazeologia penibilă înşirată în declaraţie făcea parte din stilul său personal. L-am surprins în diferite ocazii renunţând cu dezinvoltură la acest „stil“.

Alături de declaraţii am pus anonimele, încercând să găsesc anumite identităţi grafologice.

În asemenea situaţii, indicii preţioase oferă limba folosită, bogăţia lexicului, stilul, greşelile de ortografie, folosirea regionalismelor sau a vulgarităţilor etc…

Am cântărit cu răbdare fiecare cuvânt din cele trei anonime. Concluzia că au fost scrise de un intelectual se impunea de la prima lectură. Trebuia procedat prin eliminare.

Cabanierul şi nevastă-sa numai de preocupări livreşti nu puteau fi acuzaţi. Vocabularul lor era foarte redus, semn incontestabil că nu se omoară cu lectura.

Ceilalţi aveau o uşoară tendinţă de a cocheta cu termenii fără a recurge – exceptându-l pe Dorneanu – la formulări voit savante, incomprehensibile.

Observasem de la început, în prima anonimă, că autorul nu şi-a însuşit perfect noua ortografie. „Dintr-o“, de exemplu, era scris cu apostrof. Căutam o eroare asemănătoare în cele cinci declaraţii şi, spre norocul meu

sau neşansa autorului, am descoperit-o. Îi aparţinea lui Vasiliu.

Evident, orice caligrafie variază în raport de condiţiile în care a fost practicată (instrumentul de scriere, condiţii atmosferice, poziţia, starea psihofiziologică), totuşi deprinderea scrisului se deosebeşte de la un individ la altul.

Declaraţia lui Vasiliu şi anonimele respectau aproape identic spaţiul alb de pe margine, având aceeaşi direcţie a rândurilor (tendinţă vizibilă de a urca).

Probele erau mai mult decât evidente, şi totuşi…

Capitolul VIII

„SPIONII“ RAPORTEAZĂ

Cabanierul apăru cu un serviciu de pescuit complet şi patru peştişori, atârnând jalnic la capătul unei sfori.

Mi-i arătă cu un surâs care voia să spună: „Asta-i toată isprava“, apoi intră în bucătărie.

„Dumnealui şi-a căutat alibiul în apele negre ale lacului“, gândii, urmărindu-l, în vreme ce se depărta.

Patru peşti se puteau prinde în câteva ore sau în câteva minute, aşa că orice calcul în privinţa timpului petrecut în afara „scenei“ era hazardant.

S-a întors repede, îmbrăcându-şi halatul din mers. Cu acelaşi aer profesional a ţinut să se informeze dacă am dormit bine.

I-am întors-o

— Dar dumneata?

— Ca un prunc nou-născut.

„Pruncul“ avea ochii încadraţi de cearcăne vinete, care, dezminţindu-l, glăsuiau altfel.

— N-aş fi crezut că prin părţile locului se poate pescui.

— Se poate. Dacă aveţi buna plăcere, sculele vă stau la dispoziţie; n-o să prindeţi cine ştie ce, dar, oricum, vă puteţi distra o oră, două.

— Pun rămăşag că dumitale nu ţi-au trebuit mai mult de 10-15 minute pentru „recolta“ de astăzi.

— Da’ de unde! făcu el repede. Mă căznesc de la şase dimineaţa. Fiecare cu patima lui, mai adăugă cu un aer de scuză.

— Bine că ai ales-o pe cea mai nevinovată. Alţii au patima sângelui sau… Dumneata n-ai furat niciodată, nu-i aşa?

A clipit scurt, zâmbindu-mi complice.

— M-aţi recunoscut? Ştiam că o să mă recunoaşteţi.

Îmi frământam creierul să găsesc o explicaţie curioasei sale metamorfoze.

Firesc era să fie speriat abia acum, şi nu ieri când încă nu fusese recunoscut.

— Şi zi aşa, domnule Hristu – acesta este numele omului care purtase cu ani în urmă cămaşa cu desen fistichiu regăsită în magazie – ne întâlnim din nou.

— De, se mai întâlnesc oamenii…

— Te aşteptai?

— Nu.

— Înseamnă că ţi-am făcut o surpriză.

— Înseamnă.

— Plăcută?

— Dacă am să vă zic că n-am închis obloanele toată noaptea de bucurie, o să mă credeţi?

— Nu. Nu de asta n-ai dormit dumneata!

— Adicătelea, ce vreţi să spuneţi?

— Cineva afirmă că te-a auzit azi-noapte ameninţând pe altcineva cu moartea.

— Minte ca un popă de ţară.

— Şi dacă am să-ţi spun că popa ăla sunt de fapt eu?

— Dumneavoastră? Şi la ce biserică împărţiţi prescura?

M-am făcut că nu-i bag în seamă obrăznicia.

— De ce plângea soţia dumitale?

— I-am povestit filmul ăla cu două orfeline şi… ştiţi cum sunt femeile!

— Te joci cu focul, Hristule, şi nu e bine.

— Zău?

— Nu e bine deloc. În cabană a fost asasinat un om! Hristu se rezemă, căutând sprijin.

— Crimă?!… Eu… Pe sănătatea mea…

— Iar începi?

În ochi îi jucau lacrimi.

— Tovarăşe căpitan… vă jur… ca la duhovnic… Şi amintindu-şi gluma proastă făcută înainte, rămase cu gura deschisă.

— Pe cine ameninţai azi-noapte?

— Pe nimeni.

— Hristule!

Făcu o mică pauză, apoi mărturisi:

— Pe nevastă-mea.

— De ce?

— Cum de ce? Ştiu eu de ce?

— Nu ştii? Hai, să te ajut. Îi spuneai că, dacă scoate o vorbă, o ucizi. E adevărat?

Din nou începu să tremure.

— Adevărat…

— De ce?

— Tovarăşe căpitan…

— De ce?! Care vorbe nu trebuia spuse şi cui?

— Dumneavoastră.

S-a apropiat de mine hotărât să cadă în genunchi. L-am oprit.

— Tovarăşe căpitan, numai ce-am ieşit de la pârnaie, nu mă nenorociţi. Spun adevărul. Tot adevărul… ca lacrima.

— Ca lacrima să fie, Hristule! L-am ameninţat cu degetul.

— Ca lacrima! Pe sănătatea mea, tovarăşe căpitan! Nevastă-mea ştia că de, eu, ca omul, am uitat să trec în hârţoage toate alea…

— Asta-i tot ce ştia nevasta dumitale?

— Mai ştia că luasem nişte lovele.

— Câte „lovele” ai luat, Hristule?

— Câteva sutici…

— Ia mai gândeşte-te!

— Zeci de sutici… dar nu multe… Acu’ le-am pus la loc, care vasăzică basma curată…

Dacă ăsta era adevărul, problema ţinea de resortul colegilor mei de la Economic.

— Bine, Hristule, să zicem că te cred.

— Să mă credeţi, tovarăşe căpitan. Pe sănăta… Vai de sufletul meu amărât! Crimă! La mine? Pe cine au ucis, tovarăşe căpitan? Când?

Tremura de-a binelea.

— Ce-ai făcut azi-noapte pe culoar?

— Care culoar?

— Câte culoare sunt în cabană, Hristule?

— Iertaţi-mă, tovarăşe căpitan. Am ieşit la tauletă, ca omu’.

— La ce oră?

Se gândi puţin, apoi ridică din umeri.

— Te-ai întâlnit cu cineva?

— Da… În dreptul tauletei m-am întâlnit cu nebu… ăl cu radio.

— Vasiliu?

— Cu Vasiliu, tovarăşe căpitan. Mi-a cerut un chibrit.

— La toaletă ai ieşit înainte sau după „discuţia“ cu soţia?

— După, tovarăşe căpitan. Ştiu precis. După.

— Şi-n afară de Vasiliu nu mai era nimeni? Gândeşte-te bine, Hristule.

Îşi alese o expresie dintre cele mai meditative. Se vedea limpede că e jucată.

— Nimeni, tovarăşe căpitan. Nu mai era nimeni.

— Poate reţii vreun amănunt, vreo uşă trântită sau vreun zgomot suspect.

— Mi s-a părut la un moment dat că umblă un ghiorlan la uşa camerei mele. Am deschis repede, am plimbat farul: nimeni.

— Bine, Hristule.

— E bine, tovarăşe căpitan? Slavă Domnului că e bine!

— Dar dacă m-ai minţit cumva, să ştii că n-am să ţi-o iert.

O tuse discretă îmi atrase atenţia. În capul scării stătea Dorneanu.

— Iertarea ca şi nectarul, interveni el, sunt articole de prohibiţie rezervate zeilor. Noi, căpitane, nu suntem decât simpli muritori.

M-am enervat de-a binelea.

— Ascultă, domnule Dorneanu, urcă, te rog, în camera dumitale şi meditează asupra balivernelor pe care mi le-ai turnat în declaraţie.

S-a retras repede bâiguind ceva care aducea a scuze.

— Dubios individ! conchise gânditor cabanierul.

— Nu-mi miroase bine tărăşenia asta, Hristule!

— Nici mie…

— Prea e încurcată al naibii.

Îşi luase aere de confident.

— Păi să facem ceva, tovarăşe căpitan.

— Să facem, Hristule. Mă bucur că eşti dispus să mă ajuţi.

— Oricând şi la orice oră, rosti sentenţios, împreunându-şi mâinile pe piept, gestul său favorit de bună credinţă. Eu, când e vorba să ajut miliţia…

— N-ai zi, n-ai noapte! Bine, Hristule. Când am apărut în cabană m-ai recunoscut?

— Cine nu vă recunoaşte pe dumneavoastră? Un bărbat aşa, cum să vă spun… ca Raj Kapur…

— Şi te-ai grăbit să-i înştiinţezi.

— Eu?!? Pe sănă…

— Hristule!

— Le-am spus, tovarăşe căpitan, de ce să mint, le-am spus.

— Aşa? La prima noastră discuţie te-am rugat să-ţi aminteşti dacă n-ai băgat de seamă când îi serveai, când jucau pocher sau, în general, vreun amănunt care m-ar putea interesa.

Hristu se luă în serios

— Jucau pe parale, tovarăşe căpitan, şi paraua e ochiul dracului.

— Se juca mare?

— Ei zicea că la cinci bani deschiderea, dar parcă poţi să ştii? Chiar şi la cinci bani, cu blaint obligatoriu, pă de trei, ori pă de şase ori, mai un pasparol, s-adună, observă Hristu cu competenţă.

— Altceva?

Păru nemulţumit că trecusem prea uşor peste ipoteza unor vrăjmăşii iscate la joc.

— Altceva ce să vă spui? Cobea mi s-a părut că-i priveşte cu ochi spurcaţi.

— Care cobe?

— Ăl cu apa minerală.

Admiţând că era sincer, exista pericolul ca din exces de zel Hristu să-mi furnizeze amănunte denaturate de impresii false.

— Ai un foc?

Îmi propusesem să verific felul în care foloseşte chibritul. N-am reuşit. Cu gesturi iuţi, profesionale, cabanierul îmi oferi flacăra unei brichete… Am trecut la altceva.

— Recunoşti cuţitul îl iscodii, arătându-i arma cu care se comisese crima.

Hristu se îngălbeni.

— Ăsta e cuţitul meu, tovarăşe căpitan. De la bucătărie.

Începu să tremure.

— Pe sănătatea…

L-am oprit. Cunoşteam repertoriul.

— Când i-ai observat lipsa?

— Acum. Dacă nu mi-l arătaţi.

Îşi privea cuţitul hipnotizat. L-am învelit cu grijă, făcându-l să dispară în buzunar.

Telefonul începu să sune, şi cabanierul ridică receptorul.

— Alo?… Ce?… Care marmeladă?… Care vagon?… Care transport? Eşti plecat cu sorcova, neică! Aici e directorul cabanei Dor de munte!

Închise amuzat.

— Apropo, Hristule, cine l-a reparat?

— Eu. I-am schimbat receptorul. Aveam în magazie un aparat vechi.

— Te pricepi… şi la „tehnică“?

— De, ca omul…

— Bine, Hristule. Stai aici şi fii cu ochii în patru.

— Ordin, tovarăşe căpitan, c-am făcut şi eu armata. Luase poziţia de drepţi, uitând surprinzător de repede spaima.

Singurii mei colaboratori, sinceri, fiind „spionii“ strecuraţi în cursul nopţii la bocancii „prietenilor“, am ieşit pe platoul din faţa cabanei să le primesc „raportul“.

Cinci cărări de urme se depărtau către Râpa Dracului.

De jur-împrejur nu se vedea nimeni, În eventualitatea că totuşi cineva îmi urmărea mişcările, m-am aşezat pe o piatră, mi-am aprins o ţigară şi cu aerul cel mai natural posibil am început să trasez la întâmplare, cu o crenguţă uscată, linii pe terenul jilav. „Jocul“ nu era deloc întâmplător. Unisem urmele lăsate de călcâiele paşilor, obţinând astfel o linie frântă. Prin centrul acestui zigzag am tras altă linie, – axa cărării de urme. Există în folclorul nostru un proverb al naibii de adevărat „Omul când e necăjit se cunoaşte pe păşit.“

Într-adevăr, practica de urmărire penală a dovedit că studierea întregului complex de mişcări, fixat prin exerciţiul mersului, duce la obţinerea unor rezultate preţioase în identificare. Cărarea de urme din imediata mea apropiere era semnată de „spionul X“, deci aparţinea lui Sachelarie. Una dintre urme era mai adâncită, păstrând perfect conturul bocancului.

„Aici Sachelarie s-a oprit câteva clipe să se odihnească sau ca să-şi aprindă o ţigară. Am optat pentru a doua alternativă. Alături de chibritul meu, ars pe jumătate, se afla un al doilea băţ.

Brusc, urmele au început să se scurteze, având imprimate îndeosebi vârful bocancului. Însemna că Sachelarie grăbise pasul, fugise chiar, pentru a-i ajunge pe ceilalţi. Unghiul pasului, precizat de orientarea vârfurilor, era foarte mic. Un astfel de mers îl au de obicei oamenii care transportă o greutate în spinare. Păşesc, căutând în permanenţă echilibrul. Rucsacul lui Sachelarie era sus şi, practic, nu avea ce să transporte în plimbarea comună spre Râpa Dracului.

Rămânea în picioare varianta că omul făcuse armata la cavalerie sau că fusese marinar.

Pentru un neiniţiat, întreprinderea mea avea ceva din tentativa de a descoperi urmele unui naufragiu golind cu o cană imensitatea oceanului. Adevărul e că însuşirea acestei metode mi-a luat ani de studiu.

Datele riguros ştiinţifice trebuie completate cu o oarecare fantezie. Rutina, în afară de îndemânare, nu înseamnă decât limitare, suficienţă, un „bis“ fără rezonanţe sau una falsă prin faptul că e mereu aceeaşi, neţinând seama de realitatea în continuă evoluţie.

Am citit apoi raportul spionului care obişnuia de curând să se semneze prin trei linioare. Erau urmele lăsate de bocancii lui Marin.

„Cam de dimineaţă a început să bea“. Axa cărării de urme, frântă şi întortocheată, mărturisea fără dubii cauza pentru care paşii săi ezitau.

Cărarea de alături era marcată pas cu pas de semnul //.

„Pandele a mers alături de Marin probabil ca să-l tachineze pe seama alcoolului.“

Multă bătaie de cap mi-a dat urmele lăsate de Dorneanu. După zece-cincisprezece paşi parcurşi în linie dreaptă, urmele porneau brusc în dreapta câţiva metri, apoi continuau drept înainte, ca să cotească spre stânga. Procedeul se repeta de câteva ori. În cele din urmă, m-am dumirit. „Domnul ăsta nu se prea bucură de trecere! A încercat să-i spună ceva lui Pandele şi, nefiind băgat în

seamă, s-a deplasat la cealaltă extremitate a grupului, evident fără succes.“

Puţin mai târziu, sintetizam informaţiile citite pe terenul din jurul cabanei.

Cercetarea amănunţită a cabanei şi a împrejurimilor mi-a luat trei ore. Bănuiam dintr-un început că nu voi descoperi nimic. Presupusul personaj care încă nu intrase în scenă începuse să-şi piardă din consistenţă chiar de la ultima mea convorbire cu Ionescu.

În afara camerelor ocupate de noi, Dor de munte dispunea de un dormitor comun pentru sezonul de vârf. Câteva oficii şi magazia de alimente completau numărul încăperilor.

Cabana fiind construită în anii noştri, existenţa unor încăperi secrete era exclusă.

Şi totuşi am făcut o descoperire ciudată.

Alături de magazie, o altă încăpere, fără pretenţii, din bârne şi trunchiuri de brad, adăpostea o curioasă îngrămădire de pietre. Căutam logica trebii, refuzând să admit ideea că cineva le ocrotea fără motive întemeiate.

Am intrat înăuntru. În centru, un cotlon rudimentar deasupra căruia, sprijinindu-se reciproc, zgâriau tavanul câteva colţuri de stânci înnegrite de fum.

„Dar asta e o baie de aburi!“

O baie de aburi la două mii de metri altitudine avea ceva din firescul unui cârd de gâşte păscând liniştite pe spaţiile verzi din centrul Capitalei.

De fapt, dacă stau bine şi mă gândesc, doar denumirea în sine ridică pretenţii. Instalaţia, fiind foarte simplă, este întâlnită adesea chiar şi în mediul rural. Dacă peste câteva pietre bine încălzite arunci o găleată cu apă, poţi lesne să te bucuri de binefacerile acestui procedeu.

Am ieşit, fără să bănuiesc că drama a fost grăbită tocmai de această baie, modest improvizată de către Hristu.

Capitolul IX

CINE A UCIS?

Întorcându-mă, l-am surprins pe Pandele măsurând cu privirea distanţa dintre acoperiş şi ferestrele aflate în apropiere. Era absorbit de calcule şi nu a observat când am ajuns în spatele lui.

— Aşa-i că se poate pătrunde şi de pe acoperiş?

Pandele se întoarse fulgerător, ca muşcat de şarpe. Un amestec de surpriză şi ciudă îi colora ochii, afişând, ca de obicei, o expresie batjocoritoare.

— Ştii ceva, inspectore? Cu un strop de perspicacitate ai putea evita eforturile penibile de a ne investiga. Trebuie că îţi merg rău socotelile dacă te-ai apucat să sperii copiii…

— Iată un copil, cu un fel de a se juca al naibii de curios…

A ridicat din sprâncene şi, încercând să pară indiferent, îmi propuse:

— Hai să bem un coniac!

— Poate mai târziu. Deocamdată aş prefera să facem câţiva paşi împreună, dacă, bineînţeles, n-ai nimic împotrivă.

Mergeam de câteva minute alături, în tăcere. Pandele îşi recăpătase aerul de siguranţă. Începuse să fluiere încetişor, izbind cu piciorul pietricelele întâlnite în cale.

„Întâmplător“ alesesem cărarea care ducea spre eleşteu, crezând că n-o să observe. Mă înşelasem.

— Tare naiv mă crezi, inspectore! (Îi făcea deosebită plăcere sau îşi imagina că mă necăjeşte uzând de acest apelativ.) Omul legii îl atrage pe infractor la locul crimei, pentru a-i urmări reacţiile.

Se amuză un timp, apoi continuă:

— Îţi pierzi timpul degeaba. Nu sunt eu acela.

— Să te cred? De altfel, nu ştiu despre ce crimă vorbeşti. Aici, pe malul lacului, nu s-a comis nici o crimă.

— Încă nu s-a comis, precizează Pandele, apăsând ostentativ pe „încă“.

— Mă bate gândul să-ţi amintesc că în ultimul timp obişnuiam să primesc asemenea informaţii în scris.

Credeam că o să-mi reproşeze insinuarea. Nu a făcut-o. Tăcu un timp, apoi mă întrebă brusc:

— De fapt ce vrei să afli de la mine?

— Cât mai multe. De pildă, ce-ai făcut aseară la pocher?

— Am pierdut. Şi eu, şi Sachelarie, şi Vasiliu…

— Înseamnă că singurul norocos a fost Ionescu. Apropo, cât a câştigat?

— Câteva sute. Două sau trei sute.

— Norocul să-l fi ajutat sau o oarecare îndemânare în a da cărţile?

— Toţi avem o „oarecare“ îndemânare.

— Nu înţeleg de ce mai jucaţi. În sfârşit, spune-mi altceva. Ce l-a împins pe Ionescu să te pârască şefilor ori de câte ori făceai glume pe seama lor?

— Ai şi aflat? A! Înţeleg unde baţi! Nu zău, inspectore, chiar aşa de proastă impresie fac?

— Dimpotrivă. Uite, ca să fiu sincer, personal, cred că eşti mult mai puţin rău decât vrei să pari.

— Înseamnă că fac impresie detestabilă.

— Marin susţine că l-a auzit pe Ionescu lăudându-se cam aşa: „Într-o zi voi fi omul cel mai bogat.“

— Pe dracu’! Hai să fim serioşi. Oricine se îmbată ameninţă că va face şi va drege… Altceva?

— Vorbeşte-mi despre prietenii dumitale.

Părea că abia aşteaptă întrebarea. S-a oferit imediat:

— Cu plăcere. Numai că, vorbind despre amicii mei pentru anumite încadrări, mi-ar trebui un îndreptar zoologic. Cu cine să începem?

— Indiferent. Cu Dorneanu, de pildă. Ce părere ai despre el?

— Execrabilă.

— De ce? Pare un inofensiv…

— Tocmai pentru că pare! N-ai idee ce lichea e în fond: mincinos, egoist, rău, incapabil, zgârcit, ranchiunos, infatuat…

Şirul calificativelor ameninţa să nu se mai isprăvească.

— Se vede treaba că nu-l prea ai la inimă dacă faci atâta risipă de vopsea neagră.

— Dimpotrivă! Mi-e chiar simpatic. De altfel, singurul simpatic din grup.

— Mă gândesc cu groază la ce-o să-mi audă urechile despre ceilalţi.

— La urma urmei, dumneata mi-ai cerut să-ţi vorbesc. Suportă!

Am luat un aer resemnat, îmbiindu-l să continue.

— În rest, nu se lăsă rugat Pandele, tipul e total neinteresant.

— Pare totuşi un om cultivat.

— Pe dracu’! Spoială! Decor! Se laudă că a „atacat“ filozofia la München, dar n-a făcut nici o brânză. S-a întors în ţară şi cu banii lui tac’su, de bine-de rău a terminat Dreptul. Un caraghios. Unde mai pui că are tupeul să-şi atribuie cea mai complexă calitate pentru care trebuie să fii dotat de natură: ratarea.

— N-aş vrea să te jignesc vorbindu-ţi de rău prietenii am declarat pe ton neutru, dar am impresia că, pomenind de ratare, intri pe terenul lui Marin.

— Ex-doctorul? făcu Pandele, preferând să nu bage de seamă ironia. Ai sesizat bine. Un ratat sau în orice caz unul care promite.

— Ai şi despre el la îndemână oarecari calificative?

— Evident. Crud, ursuz, necioplit, beţiv, ingrat…

— Şi, probabil, ranchiunos?

— Cel mai ranchiunos!

— De ce-i spuneţi ex-doctorul?

— Pentru că aşa se vorbeşte despre cineva care a avut un titlu şi l-a pierdut. Gurile rele pretind că pe vremuri a fost amestecat într-o istorie dubioasă. Şi mai spun gurile rele că era un medic bun. Personal, nu aş avea încredere să mă las pe mâinile lui.

— De ce?

— N-ai băgat de seamă ce ochi are? Cu asemenea oameni nu e bine să te întâlneşti noaptea. Râse sleit, înfiorându-se şi întrebă: Altcineva?

— Sachelarie, să zicem.

— A, contabilul! Vanitos, meschin, pozeur şi uneori trivial.

Mi-am amintit că Sachelarie a fost singurul din grup care a sărit în apă după Ionescu. L-am întrebat cum îşi explica gestul.

— Îi place uneori să capteze, atât şi nimic mai mult. Ţi-am spus doar: pozeur. Despre Vasiliu nu mă întreba. Un nefericit.

L-am întrebat totuşi.

— E adevărat că a fost cândva internat la Central?

— Adevărat.

A tăcut, privind îndelung apele negre.

— Spuneai, printre altele, că Dorneanu şi Marin sunt ranchiunoşi. Aşa să fie?

De astă dată, nu s-a mai grăbit să-mi răspundă. Părea nemulţumit că i-am pus la îndoială exactitatea informaţiilor, dar când a început să vorbească, mi-am dat seama că altceva îi stimulase ezitarea.

— O cunoşti pe soţia lui Ionescu?

— Nu.

— Păcat! E cea mai frumoasă femeie pe care am întâlnit-o vreodată. Venise la noi în întreprindere acum doi ani, prin

martie şi, o lună mai târziu, aproximativ trei sferturi din numărul bărbaţilor erau îndrăgostiţi de ea.

— Să nu-mi spui că şi Dorneanu. Oricum, e un om aproape bătrân.

— Dacă ar afla ce ai spus, l-ai putea socoti de pe acum printre duşmanii dumitale de moarte.

— Mă înspăimânţi!

— Te previn. Nu-l cunoşti pe Dorneanu.

— Şi ce s-a întâmplat cu faţa aceea frumoasă?

— Ceea ce se întâmplă de obicei cu fetele frumoase: s-a măritat. S-a măritat cu Ionescu. Patru oameni erau gata să-i ofere marea cu sarea şi ea l-a ales pe al cincilea: Ionescu. Monument de prostie. Dădu din mâini a lehamite: în sfârşit, morţii cu morţii.

— Trebuie să înţeleg că printre cei patru care au pierdut cursa se numără şi Dorneanu?

— Şi el…

— Bine, dar ăsta nu-i un motiv să-i porţi cuiva sâmbetele!

M-a privit compătimitor.

— Repet, nu-l cunoşti.

— Adevărat, sunt multe lucruri pe care nu le cunosc. De pildă, nu cunosc numele celorlalţi trei rivali. Te pomeneşti că şi ei fac parte din grupul vostru.

— Închipuieşte-ţi.

— Ia te uită, am încercat să-l flatez, devii din ce în ce mai interesant.

— Cam târziu bagi de seamă, inspectore. Da, sunt şi ei pe aici.

— Dacă îmi dai voie, am să încerc să ghicesc. Sachelarie?

Pandele aprobă printr-o înclinare a capului.

— Marin?

— I. Gh. Marin, fost medic primar, actualmente proiectant la IDGHIB…

— Şi al treilea?

— Ştii foarte bine, inspectore, cine-i al treilea, dar, dacă ţii neapărat s-o auzi din gura mea, fie: al treilea sunt eu.

— Iată că am ajuns şi la dumneata. Mărturisesc, sunt foarte curios să te cunosc. Hai, începe cu calificativele.

M-a privit lung, concentrat şi a rostit apăsat:

— Un singur calificativ mă caracterizează: MINCIUNA.

— Să ştii că nu mă păcăleşti. Minţi când spui că minţi. Altminteri între omisiune şi minciună există o oarecare diferenţă. Cu cine te-ai întâlnit azi-noapte pe culoar?

Răspunsul veni rece, aproape ostil:

— Nu-mi amintesc.

— Nici dacă îţi dai un pic de osteneală? Este exclus ca tocmai dumneata, cu simţul dumitale de observaţie, să nu fi băgat de seamă. Hai, încearcă, eu am răbdare.

— Nu ştiu, poate cu Marin, poate cu Vasiliu… Altceva?

Mi-am ales o ţigară.

— Ai un foc?

Izbucni într-un hohot de râs artificial şi, căutându-se prin buzunare, îmi oferi o cutie. Era identică cu cea găsită de mine. Am reţinut felul economicos în care fuseseră aprinse câteva beţe.

Pandele aşteptă să-mi aprind ţigara, apoi întinse mâna după cutie.

— Aşadar, nu-ţi aminteşti sau nu vrei să-ţi aminteşti?

— Încă n-ai observat, domnule căpitan, că sunt animat de cele mai bune intenţii?

— Recunosc, reluai nu prea convingător, că în timpul nopţii, când traversezi culoarele aproape cu ochii închişi, imaginile sunt confuze. În schimb, dimineaţa, după un somn odihnitor, poţi reţine lesne câte ceva. De acord? Cum nu se grăbea să-mi răspundă, am continuat: Spune-mi, te rog, unde te aflai în momentul în care s-a comis crima?

— Unde se află oricare om normal venit la munte ca să se odihnească.

— Adică?

— În pat. E necesar să precizez şi poziţia?

— Dacă se poate…

— Orizontală, pe spate, având piciorul drept puţin îndoit. Pijama cu ursuleţi şi botoşei… Schimbă tonul, devenind agresiv: Uite ce este, tovarăşe căpitan, am impresia că dorinţa dumitale de a mă cunoaşte se confundă cu spionajul pe gaura cheii.

Nu-l mai ascultam. Aveam în faţa ochilor tabloul înregistrat în momentul crimei. Pandele ieşise din cameră complet îmbrăcat.

Inginerul rămăsese afară, aşezat pe treptele casei. Se juca cu nişte pietricele, ţintind cu îndemânare scorbura unui brad.

Am luat un pahar cu sifon de la bar şi-am înghiţit un antinevralgic. Când m-am întors la fereastră, inginerul se îndepărtase binişor de cabană în direcţia păduricii.

„Unde s-o fi grăbind?“

O privire scurtă a lui Pandele înapoi, peste umăr, îngrijorată, îmi curmă şovăiala. Am ieşit după el. Urmărirea prin pădurea pleşuvă, cu copaci desfrunziţi de toamnă, reduşi la simple verticale întunecate cu crengi dezolant de goale era foarte anevoioasă. Mă strecuram cântărindu-mi paşii, atent la scrâşnetul uscăturilor gata să-mi trădeze prezenţa. Dar Pandele mergea acum foarte repede, nepăsându-i ori făcând abstracţie de ipoteza unei supravegheri. Se opri abia la buza prăpastiei care hotărnicea pădurea, măsurându-i imprudent, timp de câteva minute, adâncimea. Stătea cu mâinile în buzunare, privind concentrat în gol. Probabil canadiana umflată de vânt mi-a dat senzaţia că se clatină. „Cât de uşor ar putea cădea victimă unei tentative de omor“, nu m-am putut împiedica să gândesc. Un brânci şi… Am încercat tulburătoarea senzaţie că inginerul Pandele, acolo, în faţa prăpastiei, se află la marginea vieţii.

Şi totuşi, în cursul nopţii blocase clanţa la uşă…

Într-un târziu, scoase din buzunarul de la piept o scrisoare. O parcurse cu atenţie, apoi minuţios, cu răbdare, începu s-o rupă. Aruncă totul dintr-o dată. Bucăţelele mici de hârtie, confetii răsfirate evantai în vânt, ezitară lung deasupra abisului.

Pandele privea cum inexorabil, una după alta, cădeau înghiţite de hău.

Singur la o masă, cu o sticlă de coniac consumată pe trei sferturi, Marin părea adâncit într-o meditaţie profundă. Avea faţa trasă, cu cearcăne adânci.

„Încă unul care n-a dormit toată noaptea“, mi-am zis, îndreptându-mă spre bar, unde Hristu îmi făcea tot felul de semne.

L-am urmat în bucătărie.

— Tovarăşe căpitan, începu el îndată ce rămaserăm singuri, aşa cum mi-aţi spus, m-am gândit ce-au mai făcut indivizii.

— Înseamnă că într-adevăr vrei să mă ajuţi. Şi?

— Poate aţi băgat de seamă, în spatele cabanei am încropit o baie de aburi. Doctorul mi-a recomandat să fac câte trei băi pe săptămână… Ei bine, acolo indivizii erau cât pe ce să se bată.

— Când?

— Cu o zi înainte de a sosi dumneavoastră. Mi-au cerut voie să o folosească. Cum eu sunt inimă largă, că pe partea asta nu mă cunoaşteţi, tovarăşe căpitan, le-am aprins focul. Lemne aţi văzut, slavă Domnului. Unul din ei n-a vrut să intre. Zicea că nu-l interesează, că n-a făcut niciodată şi că-i aşteaptă afară.

— Cine zicea?

— Urâtu’!

— Care urât?

I-a trebuit câteva minute ca să-l indice pe Ionescu. Hristu încă nu le învăţase numele.

— P-ormă, dacă a văzut că ăilanţi sunt puşi pe garagaţă, şi-a scos nădragii, dar chiloţii n-a vrut să şi-i scoată în ruptul capului. Mă miram şi eu, că de, era între bărbaţi. Acu', vă daţi seama ce băşcălie. Doi s-au repezit să-i tragă cu forţa. Urâtu' se zbătea cu mâinile şi picioarele şi urla ca din gură de şarpe. Până la urmă, l-au lăsat în plata Domnului. Asta e…

Mă cercetă îndelung cu privirea, încercând să vadă ce impresie făcuse asupra mea informaţia.

— Altceva?

— Altceva nimic.

S-a posomorât.

— Bine, Hristule, am să mă gândesc la ce mi-ai spus. Fă-mi o cafea tare!

Marin stătea la aceeaşi masă, în aceeaşi poziţie.

— Îmi dai voie?

Şi, fără să-i aştept răspunsul, m-am aşezat alături, având grijă să nu-l frustrez de lumina palidă care se strecura prin perdele.

Marin s-a uitat la mine, de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima dată, apoi, dând semne că mă recunoaşte, încuviinţă tăcut. Încercam să-mi explic beţia lui tristă, dar fără să vreau toate ipotezele mele se învârteau în jurul crimei.

Ştiam că tăcerea îi ajunsese proverbială, de aceea am rămas surprins, auzindu-l murmurând:

— Prilejuri de a te înălţa în ochii celorlalţi se găsesc mereu. Pentru asta nu-ţi trebuie nici spectatori, nici reflectoare.

Am aşteptat să continue. Şi-a umplut paharul încet, cu gesturi măsurate, i-a gustat conţinutul abia muindu-şi buzele şi dintr-o dată l-a sorbit până la ultima picătură.

Încercam zadarnic să desluşesc sensul celor câteva cuvinte. Mult mai târziu, în decursul anchetei, aveam să înţeleg că nu fuseseră aruncate la întâmplare.

Marin părea hotărât să nu mai deschidă gura decât pentru a face să dispară restul de coniac.

— Bei prea mult.

Fără să-şi întoarcă capul, şi-a rostogolit spre mine ochii tulburi, ţintuindu-mă într-o privire care nu era greu de definit.

— Şi ce-ţi pasă dumitale?

— N-aş vrea să mă înţelegi greşit. Departe de mine gândul unei conferinţe, pur şi simplu fac o remarcă: te înrobeşti cu luciditate.

Tocmai ducea paharul la gură. A ezitat o clipă, apoi l-a golit, vorbind mai mult ca pentru sine:

— În fiecare om există un amestec de stăpân şi de rob, cu manifestări alternative. Important e să ştii când trebuie să fii unul şi când celălalt.

— Văd că tovărăşia lui Dorneanu începe să dea roade.

A sărit în picioare.

— Uite ce este, căpitane, eu nu-mi amintesc să te fi jignit vreodată! Cu, sau fără voie!

Zâmbii:

— Curios! Toţi se cutremură numai când îi pomenesc numele. Parcă ar avea lepră.

— Din păcate, suferă de o boală mult mai gravă.

— Adică!

Oftă obosit:

— Ar fi prea multe de spus. În orice caz, dacă îmi permiţi un sfat: Nu te apuca să iei drept bun tot ceea ce-ţi spune.

— Partea proastă e că până acum nu mi-a spus nimic.

— Depinde ce l-ai întrebat.

— Amănunte. De pildă, dacă ştie cine-i criminalul.

Încă nu discutasem cu Dorneanu, aşa că aruncasem vorbele într-o doară.

Marin izbucni într-un hohot de râs îngrozitor. Cascade prelungi îi dilatau obrajii, strecurându-se printre buzele crispate.

Era un spectacol lugubru. Un om care râde numai din fălci, ochii continuând să privească rece, dispreţuitor.

— Tocmai pe el ţi-ai găsit să-l întrebi? Tocmai pe el?

Râsul i se curmă brusc, aşa cum începuse. Şi-a scos pachetul de ţigări şi, după căutări îndelungate, a descoperit chibritul în unul din buzunare.

Era o cutie nouă, fără nici o urmă de frecare. A trebuit să forfotească mult cu degetele până ce-a reuşit să prindă un băţ. Cu gesturi mărunte, l-a făcut să alunece pe latul cutiei.

— Văd că ai trecere la cabanier. Mie a refuzat să-mi vândă chibrituri. Zice că nu are.

— Poate că nu are, făcu el plictisit. Mi-am adus din Bucureşti câteva cutii.

— Îmi dai şi mie una?

Ridică din umeri, apoi aruncă cutia în dreptul meu.

— Fă o listă cu tot ce-ţi trebuie.

Mi-am amintit de caracterizarea lui Pandele: „bădăran“. Cel puţin în privinţa asta, Pandele nu exagerase.

Chibriturile folosite de cei şase „prieteni“ păreau să aparţină aceleiaşi serii de fabricaţie. Toate aveau pe una din părţi reclama stupidă cu oile merinos. I-am mulţumit pentru amabilitate, adăugând:

— Altminteri, nu cred să fiu singurul tapeur.

— Într-adevăr, nu eşti singurul. Vasiliu are brichetă, dar tot cu chibrite îşi aprinde ţigările. Astăzi, i-am dat a doua cutie.

Vasiliu! La fiecare pas mă izbeam de el. Încercam cu disperare să păstrez un echilibru al supoziţiilor, o pondere în acuzaţii.

M-am întors spre Marin. Fixa îngândurat sticla aproape goală.

— Se pare – l-am încercat eu – că acum, după cele întâmplate, Dorneanu are şanse să se bucure de favorurile doamnei Ionescu.

A ţâşnit ca un arc, încleştându-mi gâtul. Nu prevăzusem o reacţie atât de violentă, aşa că m-a găsit nepregătit.

— Dacă mai pronunţi o singură dată numele acestei femei alături de numele acestui vierme, te omor!

Cu o mişcare iute i-am întors mâna la spate.

— Pe cine ai mai omorât? Pe cine?

— Lasă-mă!

I-am dat drumul, privindu-mi palma. Amintirea contactului cu degetele sale umede mă înfioră.

Marin căzu pe scaun, bolborosind răguşit:

— Da… am omorât! Dar nu acum şi nu pe cine bănuieşti dumneata.

— Dovedeşte!

— Nu aveam nimic de împărţit cu el.

— Dovedeşte! Dovedeşte că nu aşteptai ca nevasta lui să rămână liberă. Dovedeşte că nu îi făceai curte!

— Curte îi făceau ceilalţi. Dumneata singur mi-ai comunicat şansele lui Dorneanu.

Ultimele cuvinte le rosti cu o greutate evidentă.

— Ionescu ştia care sunt sentimentele dumitale pentru soţia lui?

— Nu.

— Nici nu bănuia?

Ridică din umeri.

— Ştiind că pleacă în grup, de ce nu ai găsit un motiv care să te reţină în Bucureşti? În felul acesta aveai posibilitatea să rămâi singur cu ea.

Mă privi cu o mirare a cărei sinceritate nu putea fi pusă la îndoială.

— Ce tot vorbeşti? Niciodată n-am rămas singur cu a mai mult de două minute.

Nu l-am mai întrebat de ce. Felul în care rostise „ea“ răspundea la toate întrebările. O asemenea dragoste putea să-i pună cuţitul în mână. Am schimbat subiectul.

— La ce oră te-ai culcat?

— Când?

— Aseară.

— Zece şi jumătate, unsprezece.

— Nu cumva mai târziu?
— Nu. Mai târziu m-am trezit.
— Te-ai trezit sau ai fost trezit? Încearcă să precizezi.
— Ştiu eu? De fapt, ce importanţă are?
— Lasă aprecierile pe seama mea. Răspunde!
— În sfârşit… am vrut să ies la toaletă.
— Ora.
— Cred că după douăsprezece. Se gândi o clipă, apoi adăugă: Poate preciza Pandele. Era pe culoar.
— Îmbrăcat sau în pijama?
— În pijama, desigur. O pijama caraghioasă, de copii.
— Cu ursuleţi?
— Exact.
— Şi? Aţi stat de vorbă?
— Am schimbat câteva cuvinte în treacăt. Toaleta ocupată îi sugerase lui Pandele o glumă. O glumă proastă şi vulgară. Între timp a ieşit Vasiliu. Personal, am renunţat să mai aştept.
— Te-ai întors în camera dumitale?
— Bineînţeles. Câteva minute mai târziu, am adormit.
— Apoi?
— Nu înţeleg întrebarea!
— Ce s-a întâmplat până dimineaţă?
— Nimic.
— Eşti convins?
— În orice caz, eu n-am observat nimic. Nu aveam cum. Adormisem.
— Aşadar, ai dormit până dimineaţă, când te-a trezit urletul lui Ionescu.
— Exact.
— Nu te-ai trezit cumva mai devreme?
— Nu.
— Minţi! Când s-a comis crima, nu erai în camera dumitale!
— Eu?!

— Dumneata! Te aflai la toaletă! Mi-amintesc precis. Iar toaleta se găseşte foarte aproape de scară. De scara pe care Ionescu a fost ucis.

Începu să tremure.

— Într-adevăr… acolo eram.

— De ce m-ai minţit?

— Pentru că, aşa cum ai spus, scara… e foarte aproape.

Încercă să toarne în pahar restul de coniac, dar renunţă, ducând sticla la gură.

Efectul alcoolului se arătă numaidecât. Mai liniştit, Marin îmi spuse:

— N-am făcut-o eu, căpitane! Crede-mă!

— Dovedeşte!

— Cum?

— Uşa de la toaletă era deschisă. N-ai văzut pe nimeni, să zicem, deschizând o altă uşă?

— Nu.

— Gândeşte-te bine! E un fel de a face dovada pe care ţi-o cer.

Medită un timp, apoi spuse:

— Nu. N-am văzut.

Răspunsul era limpede, prea limpede ca să mai insist.

— Spuneai că Vasiliu ţi-a cerut chibrituri în două rânduri.

— Exact.

— Aminteşte-ţi când ţi-a cerut prima oară.

Mi-a răspuns, fără să se gândească:

— Aseară.

— Mai precis.

— Pe la unsprezece, înainte de culcare.

— Poate să confirme cineva?

— Sachelarie şi Dorneanu. Erau pe sală.

— Cutia pe care i-ai dat-o semăna cu asta?

Am scos cutia găsită în camera lui Ionescu. Marin o întoarse pe toate părţile, apoi răspunse evaziv:

— Da… cred că da.

— Era plină?

— Aşa cred… Oricum, era nouă.

— A doua cutie ţi-a cerut-o azi-dimineaţă.

— Imediat după… ce-a avut loc nenorocirea.

— Şi dumneata nu te-ai întrebat ce-a făcut cu prima? Între 11 noaptea şi 7 dimineaţa este exclus să consumi o cutie întreagă de chibrituri.

Ridică din umeri, semn că e foarte încurcat.

Deodată, am avut senzaţia că cineva mă pironeşte cu privirile. Am întors brusc capul.

Ascuns în cotul scării, un bărbat asista la discuţie.

— Bună dimineaţa, domnule Vasiliu!

O rupse la fugă. L-am urmat.

Tocmai voia să închidă uşa camerei în care intrase, dar un picior de-al meu, strecurat în deschizătură, l-a împiedicat.

— Nu face prostii, domnule Vasiliu! Ce naiba, eşti un om în toată firea. Stai jos. Aşa. Acum spune-mi de ce-ai fugit, când m-ai văzut?

Abia atunci am reuşit să-l observ mai îndeaproape. M-am înfiorat. Faţa îi era galbenă, suptă, ochii îi jucau în cap îngroziţi, mâinile îi tremurau.

Am repetat întrebarea şi de astă dată; spre surprinderea mea, a izbucnit în plâns.

Asemenea reacţie, la un bărbat, este întotdeauna, indiferent de împrejurări, neplăcută şi tristă.

Am măsurat de câteva ori odaia în lung şi în lat, aşteptând să se liniştească.

Gânduri de tot felul, ipoteze şi soluţii scăpate, din cauza oboselii, de sub controlul riguros la care le-am supus în permanenţă îmi dădeau târcoale într-o înlănţuire haotică.

„Trebuie să mai beau o cafea, să iau ceva tare, în sfârşit, să fac ceva, altminteri partida e pierdută!“

— Ei, te-ai liniştit?

A dat din cap, privindu-mă îndelung.

N-am putut să-i suport mult timp privirea. Ochii lui lipsiţi de viaţă, ca doi bumbi opaci, degajau o tristeţe fără

margini.

Era pentru prima dată în cariera mea de anchetator când aveam de-a face cu un astfel de om. Întâlnisem o mulţime de infractori care încercau să simuleze iresponsabilitatea. Privirea lui Vasiliu nu putea fi „făcută“.

Pur şi simplu nu ştiam cum să procedez.

Citisem undeva că, în asemenea ocazii, este indicat să dai impresia că nu observi nimic anormal.

— După cum bine ştii, astăzi a fost ucis un om şi tare mult aş vrea să nu fii dumneata vinovatul. (Eram sincer.) De aceea, am să te rog să mă ajuţi. Marin susţine că ţi-a dat două cutii de chibrituri. Adevărat?

Încuviinţă fără vorbe.

— La ce le-ai folosit?

— Pentru…

Îmi arătă ţigara. Cum în cealaltă mână ţinea încă bricheta, a făcut singur corelaţia:

— Rătăcisem bricheta şi… şi prima cutie o rătăcisem… Bricheta am găsit-o azi dimineaţă.

— Unde?

— Pe culoar. Lângă fereastră.

Arunca vorbele fără convingere, ca şi cum ar fi ştiut dinainte că n-am să-l cred.

— Când ţi-ai dat seama că le-ai pierdut?

Mă privi cu aceeaşi lipsă de expresie.

— Nu ştiu, făcu într-un târziu, noaptea, când am vrut să-mi aprind o ţigară.

— Poate-ţi aminteşti şi ce oră era. Văd că ai un ceas cu cadran fosforescent.

S-a mulţumit să ridice din umeri.

— De, făcui eu înţelegător, mare pacoste şi tutunul. Uneori, nu poţi dormi toată noaptea dacă nu-l ai…

— Nici eu n-am dormit.

M-am făcut că nu dau importanţă.

— Se vede, eşti puţin obosit. Dar uite, cu ocazia asta poţi să-mi fii de mare ajutor. Înseamnă că ai auzit dacă s-a

deschis sau nu vreo uşă, dacă a circulat cineva pe culoar… Înţelegi ce vreau să spun…

— Fireşte, s-au deschis.

— Care? Mă gândesc că poţi să-ţi dai seama cu uşurinţă când se deschide o uşă din dreapta sau din stânga camerei dumitale. Care anume?

— Toate. Noaptea trecută s-au deschis toate uşile.

— Interesant!

Mă întrebam cum trebuie să-i calific răspunsul. Nu puteam să-l privesc în faţă din cauza ochilor.

— Şi dumneata ai deschis uşa?

— Şi eu. Am ieşit de câteva ori la… toaletă.

— Înainte sau după miezul nopţii?

— Şi înainte, şi după.

„Ia te uită, am făcut eu, mare lucru că nu m-a surprins montând «spionii».“

— Şi nu te-ai întâlnit cu nimeni pe culoar.

— Ba m-am întâlnit.

Începusem să mă tem ca nu cumva răspunsurile să-i fie sugerate de propriile mele întrebări.

— Cu cine te-ai întâlnit?

— Cu toţi. Astă-noapte toţi au ieşit pe culoar.

— Şi eu?

— Sigur că şi dumneata…

Cum luasem o mină uluită, a adăugat:

— Ţi-am auzit uşa.

Socoteam în minte timpul când aceste expediţii nocturne pretinse de Vasiliu ar fi putut avea loc, în contextul celor afirmate de Marin.

— Ai vorbit cu cineva?

— Am schimbat câteva cuvinte cu Dorneanu. Acuza o durere de cap şi m-a întrebat dacă n-am cumva un antinevralgic.

„Iată o afirmaţie, care, în orice caz, are un sâmbure de adevăr“, mi-am spus, amintindu-mi schimbul de cuvinte dintre Dorneanu şi Pandele.

— A fost primul pe care l-ai întâlnit?
— Nu. Întâi m-am întâlnit cu cabanierul.
— Aşa.
— Tocmai ieşea de la toaletă. L-am întrebat dacă n-are un chibrit.
— Şi ce ţi-a răspuns?
— Ceva cu noaptea… unităţi… închise.
— Trebuia să-i ceri lui Marin. Tot nu dormea.
— M-am jenat.
— Pe urmă?
— Pe urmă a venit Sachelarie să-mă întrebe dacă n-am auzit un zgomot. I-am răspuns că am auzit.
— Despre ce zgomot e vorba?
— O bubuitură, ca un sac greu care cade pe podele!
— Nici de astă dată nu poţi să precizezi ora?
— Nu. Noaptea obişnuiesc să pun ceasul în buzunar, aşa că…
— Înţeleg. Totuşi, cu oarecare aproximaţie…
— Între douăsprezece şi unu.
Mă gândeam că „sacul“ eram eu, dar interesându-mă în ce parte a auzit zgomotul, indică celălalt capăt al culoarului, care dădea spre sala de mese.
— Pe Pandele şi Marin, începu Vasiliu din proprie iniţiativă, i-am găsit stând de vorbă.
— Despre ce vorbeau?
— Nu ştiu. Îndată ce m-au văzut, au tăcut. De altfel, mai mult şuşoteau.
— Au tăcut, pentru că te-au văzut sau pentru că terminaseră discuţia?
— Pentru că m-au văzut! De asta sunt sigur! Totdeauna fac aşa!
— N-ai prins nici un cuvânt?
— Nici unul.
— Mai gândeşte-te, poate că totuşi îţi aminteşti.
Începu să tremure. Faţa îi deveni pământie. Cu un zâmbet, care aducea mai degrabă a suferinţă, îmi spuse:

— Eşti rău! Îngrozitor de rău!

Am rămas mut de surpriză. Ce anume îl enervase?

— Domnule Vasiliu, cred că m-ai înţeles greşit. În fond…

Văzând că mă apropii de el, a început să strige:

— Lasă-mă! Lasă-mă! Lasă-mă!

Prin uşa întredeschisă au apărut câteva capete: Pandele, Dorneanu şi Sachelarie. Acesta din urmă mi-a făcut un semn discret, apoi s-a depărtat.

— Lasă-l în plata Domnului, căpitane, începu Sachelarie îndată ce m-am apropiat. Nu vezi în ce hal a ajuns? Vai de mama lui…

— Are des asemenea izbucniri?

— Nu. O dată la câţiva ani. În rest, e un om de treabă şi liniştit, mă rog, un om ca toţi oamenii.

— Spune-mi, dumneata ai auzit un zgomot azi-noapte?

— Da.

— Pe la ce oră?

— Imediat după miezul nopţii.

— Şi te-ai dus la Vasiliu să-l întrebi dacă l-a auzit şi el?

— Nu.

Răspunsul veni simplu şi clar.

— Ţi-a spus el asta?

— Desigur.

— Săracul! Vai şi amar de viaţa lui!

Compătimirea era sinceră. Mă întrebam ce l-a determinat pe Vasiliu să mintă, dar amintindu-mi că incoerenţa este, de fapt, unul dintre primele simptome ale celor care au trecut pe la Central, l-am compătimit, aşa cum o făcuse şi interlocutorul meu cu câteva clipe mai înainte.

— Care-i părerea dumitale despre această afacere? Te întreb pentru că sunt convins că ţi-ai pus asemenea probleme.

Sachelarie ridică din umeri.

— Greu de spus. Foarte greu. În orice caz, nu-l văd pe Vasiliu în stare de una ca asta… Citindu-mi surpriza în ochi,

ridică pentru a doua oară din umeri: În sfârşit, naiba mai ştie?

Mă uitam la omul din faţa mea şi nu-mi venea să cred cât de mult au putut să-l schimbe întâmplările din ultimele ore. L-am întrebat:

— Ţineai mult la el?

— La Ionescu? Deloc.

Răspunsul mi s-a părut de-a dreptul stupid.

— Glumeşti!

— Nu-mi arde, căpitane!

— Atunci de ce-ai sărit după el în apă?

N-am mai continuat. Stupidă era de fapt întrebarea mea.

Sachelarie mi-a confirmat imediat:

— Oricine ar fi procedat la fel.

— Marin susţine că, pentru a se pune bine cu şefii, Ionescu obişnuia să le aducă la cunoştinţă anumite schimburi de impresii obişnuite între colegi. Este adevărat?

— Adevărat. Numai că o asemenea practică nu duce la ceea ce s-a întâmplat.

— Depinde.

— Nu, hotărât nu!

— Chiar dacă unul sau altul dintre cei pârâţi au avut mult de pierdut?

— Dacă ratarea unei plecări peste graniţă înseamnă mult, ştiu şi eu…

— Într-adevăr, pare de necrezut, aşa cum de necrezut este şi mobilul mărturisit în anonimă: crimă de dragul crimei. Eu continui să caut scopul adevărat, pentru care Ionescu a fost ucis. În sensul ăsta am să te rog să mă ajuţi. Cine crezi că ar fi avut motive să-l ucidă?

Sachelarie respiră adânc înainte de a răspunde:

— Vezi dumneata, tovarăşe căpitan, păreri mai mult sau mai puţin întemeiate avem cu toţii. Unii se grăbesc să le împărtăşească, alţii aşteaptă confirmarea evenimentelor. Viaţa de fiecare zi a demonstrat că de obicei greşesc cei grăbiţi. Ca să mă înţelegi foarte bine de ce nu vreau să fac

vreo aluzie, am să-ţi istorisesc o mică poveste. Eram elev intern la unul din marile licee bucureştene. Când ajungi la internat înseamnă că nu banii te-au dat afară din casă… În clasă se fura mult. La început, lucruri fără însemnătate: creioane, peniţe, apoi haine, stilouri şi serviete. Fiind cel mai sărac, colegii mă suspectau. Într-o zi, a fost prins adevăratul hoţ. Era băiatul profesorului de franceză. Sachelarie zâmbi unui gând îndepărtat. Cred că nu mai e nevoie de precizări suplimentare. Scuză-mă, te rog, vreau să-mi pun bocancii.

Târându-şi papucii, se îndepărtă. Ceva nu era în regulă. Şi ştiam ce: fabula plină de tâlc cu băiatul cel sărac de la internat o mai auzisem sau o citisem undeva…

Pe Dorneanu l-am găsit în cameră cu un volum mic în mână. Mi-a indicat un scaun şi, făcându-mi semn să tac, începu să citească cu glas tare, plin de încântare:

> *Tantôt sonnera l’heure ou le divin Hasard,*
> *Ou l’auguste Vertu, ton épouse encor vierge,*
> *Ou le Repentir même (Oh! La dernière auberge!)*
> *Ou tout te dira: Meurs, vieux lâche! Il est trop tard!*[{4}]

Închise cartea cu un gest teatral, rămânând minute în şir într-o stare de euforie.

— Magnific! Mirobolant!

Din când în când, mă fura cu coada ochiului. Un oftat plin de regret şi, în sfârşit, Dorneanu coborî pe pământ.

— Cum ţi se pare?

— Sinistru. Nu m-aş mira să fie ceva din *Les fleurs du mal.*

— Ai ghicit. Îşi dădu ochii peste cap, murmurând extaziat: *Meurs vieux lâche! Il est trop tard!* Realizezi câte adevăruri poate să ascundă versul ăsta mititel? Oamenii nu pot trăi la infinit cu idealuri ipotecate! *Il est trop tard!* Într-adevăr, e prea târziu să mai cred în adevăr şi minciună. Adevărul e o

sămânţă ca şi minciuna, iar încrucişarea lor, mărul Evei. Toţi care îl gustă se opresc la mijlocul drumului. Eu l-am gustat!

„Unde naiba vrea să ajungă?“

M-am uitat lung la el. Părea că aşteaptă această privire, ca o încurajare în a continua:

— Din păcate sufletul nu se poate măsura cu rigla de calcul. Astăzi a murit un om! Un om a avut norocul să moară…

— Norocul?

— Bineînţeles. Rănile sufleteşti duc mult mai chinuitor la actul suprem decât obişnuitele crestări ale epidermei… În sensul ăsta medicina a rămas neputincioasă. Făcu o pauză, apoi adăugă: Şi în sensul ăsta… de fapt, ce importanţă are? Nimic nu mai are importanţă pentru mine.

Am simulat că-l i-au în serios:

— Nu ai impresia că te-ai apucat să tragi perdele groase la ferestre, repetându-ţi că soarele a încetat să mai răsară?

— Nu, replică el scurt, cel mult calculez distanţa dintre claustrare, comoditate şi resemnare.

Şi-a umplut pe îndelete paharul cu apă minerală, sorbind cu precauţie.

— Ce părere ai despre „întâmplarea“ de astăzi?

Mi-a răspuns pe tonul unei concesii regale, privind plictisit undeva, în tavan:

— Îmi confirmă o remarcă mai veche. Oamenii se caută, se întâlnesc şi se despart. Se despart tocmai pentru că au comis imprudenţa să se cunoască.

— Nu cumva tocmai pentru că s-au cunoscut prea puţin?

— Eroare! Cel mai formidabil roman îşi pierde interesul la a treia lectură!

— Trebuie să înţeleg că, după dumneata, Ionescu a fost ucis deoarece cunoştea prea multe despre cineva?

— Sau că cineva cunoştea prea multe despre Ionescu, adăugă, enigmatic.

— N-ai vrea să fii mai explicit?

— N-am cum. E o simplă supoziţie.

— Refuz să cred că ţi-a picat aşa din senin. Orice supoziţie pleacă de obicei de la ceva. Acest „ceva“ mă interesează. Ai fost alături de el, i-ai frecventat casa…

— A! exclamă penibil de teatral. Înseamnă că Pandele continuă să fie sănătos tun.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că, atunci când e sănătos, Pandele trăncăneşte. Personal, nu l-am văzut niciodată bolnav… Mi-ar plăcea să cred că, în ceea ce mă priveşte, s-a exprimat cuviincios.

— Cât se poate de cuviincios.

— Mi-ar mai plăcea, de asemenea, să cred că nu a vorbit despre… hai să spunem… relaţiile mele cu doamna Ionescu.

— Depinde ce înţelegi dumneata prin „relaţii“.

Şi-a ţuguiat buzele într-un zâmbet de „ştrengar cărunt“.

— Îmi ceri prea mult, căpitane. Sunt împrejurări în care un bărbat trebuie să fie discret.

„Eşti respingător, domnule Dorneanu.“

— Tot ce pot să-ţi spun e că nu-i lipsită de temperament. Sper, că nu e nevoie să-ţi solicit discreţia…

— Poţi fi liniştit. Înţeleg „împrejurările“.

M-a cuprins o silă fără margini. Aş fi părăsit bucuros încăperea, dar, fiind la mijloc o crimă, trebuia să-mi continui ancheta chiar dacă răscoleam într-un coş cu rufe murdare.

— În fond, Mircea avea o consolare. Nu era primul bărbat care a păţit-o.

— Cum e cu „căminul fericit al lui Ionescu“ de care îmi pomeneai în declaraţie?

— Ei, şi dumneata…

Era realmente nemulţumit că nu i-am cerut amănunte suplimentare de alcov.

— Vorba lui Arghezi: „Una spui şi alta fumezi.“

— Interesant! Ce te face să crezi?

— Pomeneai adineauri de claustrare, resemnare, mărul Evei, ratare şi aşa mai departe. Cum se conjugă toate astea

cu aventurile dumitale?

Îi adresasem întrebarea mai mult ca să-l pun în dificultate. Prea mă iritase cu aerul lui de Don Juan ieftin. Dorneanu ezită câteva clipe, apoi rosti sentenţios:

— Nici un condamnat la moarte nu-şi refuză o ultimă bucurie, mai ales când aceasta poartă fustă şi… i se oferă singură.

— Ca să vezi! Pandele şi Marin îmi vorbeau despre puritatea ei.

— Imbecilii!

— Ionescu cunoştea această legătură?

— Evident. Devenise, cum se spune, de notorietate publică.

— Şi nu a reacţionat?

— Când ai norocul să ţii lângă dumneata o femeie frumoasă, te mai interesează ce face… la croitoreasă? Gelozia, egoismul fidelităţii şi celelalte sunt tare burgheze.

Simţeam că-mi lipseşte aerul. Am continuat totuşi:

— M-aş mira ca, în faţa unei asemenea femei, prietenii dumitale să nu-şi fi încercat şansele.

— Au încercat ei câte ceva…

— Şi?

— Nu tot ce zboară se mănâncă.

— Din câte am înţeles, refuzul doamnei Elvira nu i-a determinat să renunţe.

— Lipsă de personalitate.

Privirea mi-a fost atrasă de o cutie de chibrituri – aflată pe noptieră – identică cu cea descoperită de mine. Am scos o ţigară, bănuind că Dorneanu va continua să facă paradă de „bunele sale maniere“. Nu m-am înşelat. Cu gesturi studiat elegante mi-a oferit un foc.

— Nu fumez, dar am întotdeauna o cutie de chibrituri la mine. În amintirea lui Prometeu.

Frecase fosforul pe latul cutiei.

Uitând repede respectul pentru Prometeu, a aruncat dispreţuitor cutia printre lucrurile împrăştiate pe noptieră.

Mi-am propus „s-o împrumut“ îndată ce voi avea prilejul.

— Am observat că nu împărtăşeşti preocupările prietenilor dumitale. Şi totuşi…

— Te întrebi de ce le caut societatea? Mă amuză. Totdeauna m-a amuzat prostia.

— Cineva susţine că la o partidă de pocher Ionescu ar fi spus: „Într-o zi voi fi omul cel mai bogat.“ E adevărat?

— Parcă l-am auzit şi eu. Cât era de cărpănos nu m-aş mira.

Mi-am amintit un pasaj din declaraţia lui: „A murit un om! Un mănunchi de idealuri… şi virtuţi.“

— Nu cumva, am reluat eu, Ionescu se referea la o îmbogăţire subită, realizată prin cine ştie ce moştenire?

— Puţin probabil, dacă ne gândim din ce mediu provine. Nişte mitocani. Curte cu flori, răsad de pătrunjel şi bârfă la portiţă…

— Îi cunoşti părinţii?

— Nu, şi nici nu mi-am dat osteneala. După câte am înţeles, interesul meu se limita la o anumită persoană din familie.

— Se pare că nu prea era agreat de colegi.

— Cine să-l agreeze? Scârba dracului… Dumnezeu să-l ierte! Numai de intrigi se ţinea.

— Intrigi care nu au rămas fără rezultat. Pandele şi Vasiliu, dacă nu mă înşel, au avut de suferit.

— Mă tragi de limbă, căpitane, văd eu. Nu ştii nimic. Dacă vrei, discutăm despre altceva.

— Bine. Vorbeşte-mi despre dumneata.

— Despre mine?

— Spune-mi, de pildă, ce căutai azi-noapte pe culoar.

— Un antinevralgic.

— Şi ai găsit?

— Pe dracu’! Ăştia nu mi-ar fi dat chiar dacă aveau provizii pentru un spital.

— Te-ai întâlnit cu cineva?

— Când?

— Astă-noapte.

— Nu. Nu m-am întâlnit cu nimeni.

Ezitase îndelung. Mi s-a părut că o face intenţionat.

— Ciudat! Pandele susţine contrariul.

— Dacă domnul inginer Pandele susţine…

— La ce oră te-ai sculat azi-dimineaţă?

— Să zicem, aproximativ, ora şapte.

— Hai să zicem fără aproximaţie.

— Atunci precizează dumneata. M-a trezit strigătul lui Ionescu.

— De unde ai ştiut că strigase Ionescu?

Nu prevăzuse întrebarea. A început să-şi rotească capul în toate părţile căutând prin odaie un ajutor nevăzut.

— De unde ştii că strigase Ionescu? Răspunde-mi imediat şi fără improvizaţii.

— De unde, de unde? I-am recunoscut vocea…

— Ionescu a scos o singură exclamaţie. O exclamaţie de groază, care în mod firesc schimbă orice timbru. Deci de unde ştiai că strigase Ionescu?

Nu s-a dat bătut. Gesticulând la nesfârşit, bolborosi:

— Strigătul m-a trezit… Cui aparţinuse am aflat mai târziu.

— Minţi, domnule Dorneanu! Aşa cum ai minţit şi în declaraţie. Aşa cum ai minţit adineauri, când pretindeai că nu te-ai întâlnit cu nimeni pe culoar.

Şi-a umplut din nou paharul; şi mai stăpân pe sine, mă încredinţă:

— Rău faci că mă bănuieşti, căpitane. Nu am asemenea preocupări. Eu îmi administrez viaţa, evitând punctuaţia stridentă.

— Nu bănuiesc pe nimeni, domnule Dorneanu. Anchetez. În mod obişnuit treaba asta se face stând de vorbă cu oamenii, solicitându-le părerea şi cât mai multe informaţii exacte. Reţine te rog: Exacte! Clătină din cap cu îngăduinţă:

— Oameni! Adeseori oamenii sunt mai inaccesibili decât zeii. Dacă printr-o naivă perseverenţă continui să implori sprijinul divin, ai şansa de a fi ascultat sau nu… Există unii oameni care te scutesc de asemenea tentative.

— Te gândeşti cumva la distanţa pe care o impun?

— La distanţa pe care toţi ar trebui să o impună. Pronunţase acel *toţi* cu regretul că nu face şi el parte dintre ei.

L-am lăsat să-şi umple în linişte paharul cu apă minerală.

Era cel mai bun prilej ca să-i studiez mâinile. Degetele lungi, nervoase apucau paharul cu o eleganţă desăvârşită, împrumutând gestului o graţie orientală.

„Ce naiba căuta omul ăsta pe munte?“

Cu un uşor efort de imaginaţie, am înlocuit paharul cu un cuţit. Dorneanu rămase o clipă cu mâna suspendată în aer şi parcă ghicindu-mi gândurile îşi privi unghiile îngrijite, cu un zâmbet enigmatic;

— Altceva?

— Atât deocamdată. Mulţumesc.

Mă pregăteam să ies, când l-am auzit:

— Păcat! Eşti un interlocutor agreabil. Realmente mă deranjează gândul că mai devreme sau mai târziu n-am să mai pot sta de vorbă cu dumneata. Sau n-ai să mai vrei dumneata să stai de vorbă cu mine. Mare păcat! Oricum, ne trecea timpul mai uşor.

M-am întors surprins de modulaţiile vocii. Aveam în faţă un alt Dorneanu. Un Dorneanu fără poze şi ifose, fără ambalajul său obişnuit. Un Dorneanu echilibrat, rece şi ostil care mă împungea cu privirea.

— Ce te face să crezi că aştept să treacă timpul?

O clipă, şi-a descoperit dinţii albi, sănătoşi, într-un zâmbet nedefinit:

— Vorbiţi atâta despre viitor, îl zugrăviţi în culori atât de vii, încât m-aş mira să nu încerci un regret faţă de încetineala cu care se scurg anii…

— Şi dumneata eşti nerăbdător?

— Hm… mai degrabă curios.

— Dar cum se explică faptul că prezentul nu-ţi stârneşte deloc curiozitatea?

— Mă înspăimântă decepţia. Fără îndoială asta-i cauza pentru care evit să vă aprofundez. Pe vremuri, am cântărit burghezul de la mărunţiş până la bancnota cea mare. Nişte imbecili…

— Cu alte cuvinte, în linii mari ne accepţi?

M-a privit de parcă aş fi spus cea mai cumplită gugumănie.

— Ştii foarte bine că vrând-nevrând e singurul mijloc de convieţuire.

— Ei asta! De ce nu lupţi dacă nu-ţi convine?

— Îmi sugerezi?!

— Te întreb.

— Pentru că am cel puţin decenţa să nu adun cioburi de sticlă colorată, de vreme ce nu pot atinge stelele.

Ultimele cuvinte le-a rostit în şoaptă, cu o demnitate reţinută, apoi s-a ridicat, îndreptându-se spre fereastră.

Ploaia continua să cadă, izbind monoton geamurile.

Am tăcut amândoi. Într-un târziu, vorbi fără să se întoarcă:

— De fapt, pentru ce îţi spun eu toate astea?

— Ca să ne treacă timpul. Din câte am înţeles, dumneata ai studiat filozofia. La München, dacă nu mă înşel.

— München, Heidelberg, Berlin…

— Şi acum?

— Abia acum îi înţeleg inutilitatea. A filozofa înseamnă a constata şi într-un fel a reproşa. Or, mi se pare anevoios, nerentabil să te erijezi în judele moral a peste trei miliarde de oameni.

— Oho!

Exclamaţia îmi scăpase fără să vreau. Dorneanu ridică din umeri:

— Întâmplarea de astăzi – am riscat – pare să nu te fi lezat prea mult.

— Te referi la Ionescu?

— Bineînţeles.

— Aşa se pare. În general evit investigaţiile intrinsece.

— Din comoditate?

— Din calcul. Dintr-un calcul elementar. De ce să oftez la durerile altora, când abia mi le pot stăpâni pe ale mele?

— La prima, vedere cineva ar putea să creadă că eşti egoist şi nemaipomenit de superficial.

— Eroare. Nemaipomenit de egoist şi puţin superficial.

N-am reuşit să-i surprind nici o urmă din celălalt Dorneanu, cu toate că îl urmăream atent.

— Spune-mi, te rog, de ce joci teatru în permanenţă?

Pur şi simplu, a sărit în sus:

— În fond, ce vrei de la mine?

— Încă n-ai înţeles?

— Ţin să te avertizez că nu ştiu cine-i criminalul! Nu ştiu nimic.

Era limpede că doreşte să plec.

— Chiar dacă aş bănui pe cineva, tot nu ţi-aş spune.

— De ce? Mi-ai spus atâtea încât nu văd ce mai contează la dumneata un fleac de nimic.

— La cincizeci şi cinci de ani e riscant să te hazardezi în pronosticuri. Altminteri se spune că de obicei riscă cine a pierdut totul.

— Înseamnă că tot ţi-a mai rămas ceva.

S-a aplecat asupra mea, şoptindu-mi apăsat:

— Răbdarea!

Coborând în sala de mese, i-am cerut cabanierului o cafea (a câta, oare?) încercând să sistematizez „materialul“ obţinut.

Credincios obiceiului, am notat în carnet:

a) Rivalitate sentimentală: (Marin, Sachelarie, Pandele şi Dorneanu).

b) Afectaţi de intrigile victimei: (Pandele şi Vasiliu).

c) Aprind chibritul, frecând fosforul pe latul cutiei (Marin, Dorneanu şi Pandele). Rămân de verificat Sachelarie şi Vasiliu.

d) Toţi au hanorace de culoare deschisă.

e) Curios, toţi au ieşit pe culoar între 12 şi 1. Nici unul mai devreme sau mai târziu.

f) Deşi se dispreţuiesc reciproc, nu-şi aruncă învinuiri unui altuia. Explicaţia?

„Nu mă grăbesc să am bănuieli“ (Sachelarie).

„E riscant să te hazardezi în pronosticuri“ (Dorneanu).

g) De ce a insistat Dorneanu asupra unui anumit gen de relaţii cu soţia victimei? Nu cumva pentru a-şi motiva prezenţa în anturajul lui Ionescu, atâta vreme cât nu participa la distracţiile celorlalţi?

h) Când joacă Dorneanu teatru? Când este serios – şi a dovedit că poate să fie – sau când frizează neseriozitatea?

i) Cu excepţia lui Vasiliu, toţi declară că nu l-au agreat pe Ionescu.

j) Vasiliu pierde în noaptea premergătoare a crimei bricheta şi chibritul. Am notat pe verso:

Sachelarie despre Vasiliu: „Nu-l văd pe Vasiliu în stare de una ca asta.“

Pandele despre Marin: „Cu asemenea oameni nu-i bine să te întâlneşti noaptea.“

Marin: „Nu-l cunoşti pe Dorneanu… Din păcate, suferă de o boală mult mai gravă.“

Pandele despre Sachelarie: „Îi place uneori să epateze, atât şi nimic mai mult.“

Vasiliu *(când a ieşit noaptea pe culoar):* „Pandele şi Marin şuşoteau nu ştiu ce…“

(Marin susţine că Pandele i-a spus o glumă.)

Încercam să cântăresc în ce măsură precizările făcute puteau fi socotite aluzii.

Întrebarea în legătură cu afirmaţia lui Ionescu („În curând, voi fi omul cel mai bogat“) primise răspunsuri expediate.

Nici unul nu i-a acordat importanţă. Sau nu a vrut să-i acorde?

Un strigăt de groază veni de sus.

Cu părul vâlvoi, cu ochii ieşiţi din orbite, Sachelarie apăru urmat îndeaproape de Pandele şi Marin.

— Repede! Veniţi repede, tovarăşe căpitan!

N-am mai întrebat pentru ce. Din câteva salturi am ajuns pe culoar.

Una dintre uşi era larg deschisă, iar în pragul ei Dorneanu îşi acoperea faţa cu mâinile.

În cameră, de o frânghie prinsă în grinda tavanului, atârna Vasiliu.

Capitolul X

SPOVEDANIA CELUI UCIS

Am tăiat imediat frânghia, lăsând neatins nodul. Târziu, Vasiliu murise. Ochii negri, opaci şi înainte, acum două pietre neînsufleţite, păstraseră şi dincolo de moarte, comunicând ca pe un mesaj postum o expresie de uimire, de ultimă surpriză.

Marin, dintr-un rest de deformaţie profesională, îşi oferi serviciile.

L-am oprit, adresându-mă întregului grup:

— Vă rog să vă retrageţi într-una din încăperi. Toţi, împreună. În interesul cercetărilor şi al dumneavoastră personal, până la sosirea autorităţilor competente este de dorit să nu părăsiţi această încăpere nici o clipă.

Ultimele cuvinte le-am rostit silabă cu silabă.

— Dacă cineva încearcă totuşi, rog pe ceilalţi să mă avertizeze.

— Sunt... suntem arestaţi? bâigui Marin.

— Nu. Deocamdată.

Ieşiră. De pe culoar se auzi vocea lui Pandele:

— Ce cercetări? E clar ca lumina zilei.

Da, totul părea să fie foarte clar. Un plic, geamăn celorlalte, sta rezemat de cana cu apă.

Deschizându-l, eram pregătit să citesc pagini lungi, de jalnică ori poate cinică confesiune. Spre surprinderea mea, conţinea doar două cuvinte:

N-am reuşit!

Renunţase la scrisul acela contrafăcut din anonime. Caligrafia era ascuţită, cu bucle lungi, nervoase.

„N-am reuşit.“ Două cuvinte, care în fond mărturiseau totul. Hotărârea lui Vasiliu de a comite o crimă inedită, sentimentul eşecului în faţa suspiciunilor ce-l înconjurau, greu de suportat de o minte bolnavă, şi consecinţa care crezuse că se impune: sinuciderea.

Aşa păreau să spună cele două cuvinte. Şi totuşi…

De când tăiasem frânghia, ceva continua să mă sâcâie. Ce anume? M-am oprit în prag, încercând să reconstitui scena. Ce naiba mă izbise? S-o luăm metodic. Ce văzusem mai întâi? Evident, cadavrul lui Vasiliu. Şi? Supăra o neconcordanţă. Era ceva prea mult sau lipsea ceva…

Scaunul pe care se urcase Vasiliu stătea răsturnat lângă perete; i-am însemnat locul şi l-am aşezat sub grinda de care se spânzurase.

Revenind în pragul odăii am privit atent timp de câteva minute, spaţiul gol dintre scaun şi capătul frânghiei care atârna în toată lungimea ei. Lipsea doar laţul rămas la grumazul sinucigaşului.

O idee mă ţintui locului. „Să fie posibil?“

Folosindu-mă de cordonul unui halat găsit printre lucrurile din cameră, am trecut imediat la verificarea straniei ipoteze.

Cunoscându-mi lungimea palmei, am măsurat distanţa de la scaun la grindă: doi metri şi jumătate. Lungimea cadavrului, plus cea a frânghiei totalizau doi metri şi treizeci şi cinci. Rămâneau deci cincisprezece centimetri imposibil de justificat (chiar presupunând că Vasiliu s-ar fi ridicat pe vârful picioarelor).

În consecinţă, pentru ca Vasiliu să-şi fi putut băga capul în laţ trebuia ca scaunul să fie mai înalt, ori frânghia mai lungă.

Aceasta era neconcordanţa care mă izbise.

Nu, Vasiliu nu se spânzurase. FUSESE SPÂNZURAT!

Cercetarea frânghiei mi-a confirmat încă o dată temeinicia concluziilor mele. Fibrele de cânepă, scămoşate într-un anumit sens, *demonstrau* că s-a tras de frânghia trecută peste grinda tavanului, pentru a ridica o greutate. De aici şi cele câteva aşchii de lemn provenite din frecarea cu grinda.

Un ciocănit discret în uşă îmi întrerupse cercetările. Era cabaniera. Mi-am dat seama că are să-mi spună ceva important.

— Tovarăşe căpitan, javra dracului a mâncat toată otrava.

— Ce-a mâncat?!

— Din crăticioară. Aveam nevoie de oală şi-am mutat otrava. Mi-am amintit de vasul cu gălbenuşuri peste care se aruncase praful misterios.

— Unde-i câinele?

— După cuptor, trăsni-l-ar şi n-ar mai ajunge! Că n-am putut sta cu ochii numai pe el.

Am încuiat cu cheia odaia lui Vasiliu şi, coborând scările, i-am zis femeii:

— Hai la bucătărie!

Câinele se ghemuise în spaţiul strâmt dintre cuptorul de cărămidă şi zid, căutând adăpost.

Nu părea bolnav. L-am ademenit cu o bucată de carne. Neîncrezător, se codi înainte de a-şi părăsi bârlogul. Înghiţi carnea cu lăcomie, apoi dădu din coadă, mirosindu-mi ghetele.

Jucându-mă cu câinele căutam să-i surprind vreo reacţie anormală, moleşeală sau durere. Nimic. Era vesel şi zburdalnic, mi se căţăra pe picioare. Bucătăreasa, cam nedumerită, nu înceta să-l afurisească, căutând astfel, pe cale indirectă, să-şi scuze neatenţia. Eram descumpănit, asaltat de tot felul de presupuneri.

Am trecut în WC, o încăpere strâmtă, umedă şi rece, dotată cu un minimum de instalaţie sanitară. M-am urcat pe marginea de faianţă a toaletei.

Trupul se strecură cu uşurinţă prin fereastră. Cu un mic efort, răsucindu-mi torsul şi gâtul spre stânga, puteam să văd toată bucătăria.

Cabaniera, deşi avertizată, avu o tresărire. Am rugat-o să nu se ocupe de mine. Voiam să determin poziţia mâinii criminale.

Am încercat întâi cu stânga. Cotul se oprea în uşorul ferestrei, făcând imposibilă orice mişcare. Afară de asta, pentru a putea privi în bucătărie, trebuia să te sprijini obligatoriu în mâna stângă. Am întins-o apoi pe dreapta. Da, din această poziţie puteai lesne azvârli ceva pe masă.

Am părăsit WC-ul frământat de o idee: Vasiliu avea înnegrită unghia degetului gros de la mâna stângă. Ori cel care operase sub ochii îngroziţi ai bucătăresei o avea la mâna dreaptă.

Era prima greşeală a necunoscutului.

În ultima sa dimineaţă, Ionescu recunoscuse că cineva îi cotrobăise prin rucsac. Căuta ceva. Pentru acest „ceva“ locuinţa îi fusese răscolită de câteva ori. Ce ascundea Ionescu? Un obiect minuscul, de care nu trebuia să se despartă? Nu putea să se despartă… Un obiect sau o însemnare.

Îmi frământam mintea, încercând să mă identific cu raţionamentele criminalului. Mi-am amintit de întâmplarea din baia de aburi, relatată de Hristu:

„Ionescu n-a vrut în ruptul capului să renunţe la chiloţi. Se zbătea, urla, lovea cu pumnii.“

Pudoarea? Eforturi disperate de a-şi ascunde anumite infirmităţi, sau…

Un gând mai îndrăzneţ decât cel care-mi sugerase şi reluarea sinuciderii mă fulgeră: „Sau ascundea pe şolduri acel «ceva»“.

Dacă n-aş fi asistat la crimă, puteam să cred că Ionescu dormea. Stătea în aceeaşi poziţie în care-l aşezasem şi nimic nu părea să-i fi tulburat odihna.

Am încuiat uşa şi de astă dată, începui să-l dezbrac. Treaba se dovedi foarte dificilă. În cele din urmă reuşii să-i dezvelesc şoldurile.

Am tresărit. Cineva mi-o luase înainte. Pe şoldul drept, într-un loc uşor de acoperit cu un slip de orice dimensiune, pielea fusese înlăturată cu ajutorul unei lame, poate bisturiu, ori briceag foarte ascuţit. Porţiunea nu depăşea suprafaţa unei cutii de chibrituri.

Tatuaj! O însemnare sau un desen făcute prin tatuaj! Iată ce căutase criminalul.

Cineva ştia că Ionescu posedă un desen sau o însemnare ce trebuia găsită cu orice preţ. Pentru aceasta i-a căutat prietenia şi i-a percheziţionat apartamentul palmă cu palmă.

O însemnare de trei-patru centimetri putea fi uşor ascunsă, dar cu atât mai greu de descoperit.

Criminalul nu s-a descurajat, continuând să caute şi aici pe munte. Abia când şi-a găsit hainele descusute, Ionescu a realizat ce anume căuta.

Incidentul de la baie l-a scutit pe criminal de investigaţii suplimentare. Refuzând cu disperare să se dezbrace la fel ca ceilalţi, Ionescu îşi semnase actul de deces.

Din motive care-mi scăpau, purtătorul tatuajului trebuia să moară. Sosirea mea i-a sugerat criminalului ideea unui spectacol. Mi-era greu să-mi imaginez că prevăzuse această sosire. N-avea cum.

I-am trecut în revistă pe toţi cei prezenţi în cabană. Cine să fie? Pentru asemenea ispravă, îţi trebuie mult sânge rece şi o minte a naibii de ascuţită.

Nu reuşeam să-mi amintesc de nici un cuvânt, de nici un gest, capabil să mi-l indice pe autorul dublului asasinat.

În sfârşit, înlăturând orice urmă ce-ar fi putut trăda felul în care cercetasem cadavrul, am părăsit odaia.

Alături, Vasiliu mă aştepta păstrând încă în trăsăturile încremenite expresia de surpriză.

„În ultima clipă mi-am dat seama cine-i criminalul“, spunea chipul său. Iar acesta aştepta acum, împreună cu ceilalţi, rezultatul anchetei. Mi se părea că aud rugăciunile lui fierbinţi, adresate infernului.

Chipurile celor şase îmi defilau înaintea ochilor. Soţia cabanierului cu figura plânsă mă mustra „Tocmai la mine vă gândiţi, tovarăşe căpitan?“

Hristu, cu zâmbetul slugarnic, îşi potrivea minciunile în dosul jurămintelor.

Sachelarie se confunda cu prima victimă. Era ud şi îngheţat, întins printre pietrele de pe marginea lacului.

„Nu, nu-l iubesc pe Ionescu… Nu-l iubesc pe Ionescu.“

Dorneanu, sorbindu-şi paharul cu apă, declama teatral: *Meurs vieux lâche! Il est trop tard…*

Pandele zâmbea răutăcios: „Cu un strop de perspicacitate ai putea evita eforturile penibile de-a ne investiga.“

L-am auzit pe Marin spovedindu-se sticlei goale de coniac: „Prilejuri de a te înălţa în ochii celorlalţi se găsesc mereu.“

Obosit, am deschis fereastra. Aerul proaspăt de munte pătrundea în odaie. Sosea ca o chemare la viaţă, amplificând la puteri necunoscute noţiunea de existenţă, sfidând moartea cuibărită în cabană. Fumam, rezemat de pervazul ferestrei. Cu gest involuntar m-am lovit cu palma peste frunte. Cum de nu mă gândisem la asta până acum?

Pentru ca să ajungă sub grinda din mijlocul camerei, victima trebuia transportată. Criminalul era prea abil, ca să nu-şi dea seama că, târând-o, ar putea lăsa urme pe duşumea.

Vasiliu – mort prin strangulare – fusese luat în braţe, ceea ce sporise cu zeci de kilograme greutatea asasinului. În

cazul acesta, „spionul“ strecurat pe talpa bocancului în mod fatal îşi lăsase iscălitura pe scândurile podelei.

M-am aplecat. Am descoperit repede semnul repetat distinct de cinci ori.

Nu ştiu cât timp am rămas jos, pe duşumea. Mă lăsasem cuprins de o dulce toropeală. „Va să zică dumneata erai… dumneata erai…“

Recapitulam gesturile, cuvintele sale. Îi urmăream mişcându-se prin sala de mese afară.

„Dumneata erai!“ Mângâiam inconştient semnul lăsat de „spionul meu“, aşa cum mângâi capul unui copil care a luat premiu.

Mă simţeam epuizat. Pe culoar, în dreptul camerei lui Pandele, i-am auzit pe cei patru prieteni discutând cu aprindere.

Aveam o singură dorinţă: să dorm, să dorm cât mai mult.

Zărindu-mi „chipul obosit“ în oglinda atârnată pe unul din pereţi mi-am şoptit: „Hai să te culc, căpitane Anghel!“

Capitolul XI

CĂPITANUL ANGHEL REGIZEAZĂ

M-au trezit bătăi energice în uşă, însoţite de glasul lui Hristu care striga din răsputeri:

— Tovarăşe căpitan, tovarăşe căpitan…

Năuc de somn, am crezut că a luat foc cabana.

— Ce strigi aşa? Au dat turcii?

— Bat de zece minute şi dumneavoastră nimic. Credeam că… Doamne fereşte.

În sala de mese aşteptau patru bărbaţi. Un locotenent-major, un fotograf, medicul legist şi procurorul. Stăteau în picioare lângă fereastră şi discutau în şoaptă.

La extremitatea cealaltă a încăperii, prietenii ocupaseră ca de obicei aceeaşi masă din apropierea barului.

N-aveam să uit niciodată tabloul… Ziua mohorâtă, chipurile trase, murdare şi gelatinoase în lumina cenuşie anevoie intrată prin ferestrele mici, atmosfera încordată, apăsătoare, nedisimulată.

Dorneanu, picior peste picior, cu barba sprijinită în podul palmei, cu o sprânceană ridicată, observa eforturile inginerului Pandele care amesteca la nesfârşit cărţile prinzându-le de capete şi apoi dându-le drumul simultan. Cărţile se intercalau cu un plescăit care-l irita în mod evident pe Marin. Figura doctorului, buhăită, avea o expresie mai obtuză ca oricând. Ţinea pumnii strânşi, atât de strânşi, încât articulaţiile se albiseră, în timp ce obrazul

neras tresărea convulsiv. Urmărea cu nerăbdare crispată exhibiţiile de cartofor ale lui Pandele împins parcă de o voinţă străină, căreia nu-i putea rezista. Sachelarie, plimbându-şi, distrat mâna prin blana câinelui, mă zări primul şi îmi făcu semn discret cu capul. Abia atunci mă observară şi ceilalţi.

M-am apropiat de fereastră. După consumarea convenţionalismelor (prezentări, strângeri de mână etc.), reprezentantul procuraturii, un bărbat slab, cu trăsături unghiulare, propuse expeditiv începerea anchetei.

M-am grăbit să precizez destul de tare, pentru a fi auzit şi de cei de la bar:

— Nu cred să mai fie cazul. Am anchetat personal. Crimă urmată de sinucidere.

Aş fi dat mult să pot vedea figura „lui“ în faţa afirmaţiei mele.

— Să urcăm totuşi! făcui, arătându-le scara.

În timp ce medicul legist cerceta cadavrele, i-am chemat pe locotenent şi pe procuror în camera mea.

— Urmăriţi-mă, vă rog, cu toată atenţia, am început febril. Aici, la Dor de munte, s-a comis un dublu asasinat, iar criminalul se află jos, la bar.

— L-aţi şi identificat?! se miră sincer locotenentul.

Am răspuns printr-o înclinare a capului.

— Atunci…

— Intenţionat, în auzul tuturor, am declarat că este vorba de o crimă urmată de sinucidere. Această impresie a ţinut criminalul s-o lase. Înţelegeţi… Deocamdată nu cunoaştem mobilul. Arestându-l imediat riscăm să ne angajeze pe piste false fie camuflându-se în spatele unei tăceri încăpăţânate, fie improvizând la nesfârşit. Iar mobilul se pare că şi-a meritat osteneala. În plus nu putem face abstracţie de eventualii complici…

Procurorului îi scăpă un fluierat subţire.

— Care din ei?

L-am indicat pe criminal.

— Procedaţi în aşa fel, încât să fie convins că ne-a păcălit.

În câteva minute, i-am pus la curent cu toate amănuntele, stabilind cum trebuie să procedăm în continuare.

Procesele-verbale, declaraţiile, fotografiile, reconstituirea „oficială“ a sinuciderii s-au terminat noaptea târziu.

De astă dată, spectacolul purta semnătura mea.

A doua zi dimineaţă, coborând în sala de mese, i-am găsit pe Sachelarie, Pandele, Dorneanu şi Marin comentând cu însufleţire drama îngrozitoare a unui nebun.

În uşa bucătăriei, nevasta lui Hristu ştergea la nesfârşit o farfurie, prilej să nu scape o vorbă.

Am cerut nota de plată. Cabanierul şi-a ales îndată din panoplia cu sentimente expresia unei tristeţi nemărginite.

— Aşa degrabă? Îmi pare rău, tovarăşe căpitan.

— Cât de rău îţi pare, Hristule? făcui zâmbind şi fără să-i aştept răspunsul l-am avertizat: Nu uita ce ţi-am spus. Ar fi păcat de soţia dumitale. E o femeie de treabă.

Dorneanu se apropie întrebând mieros:

— Tovarăşe căpitan, cum am putea face să plecăm şi noi?

— Foarte simplu. Faceţi în aşa fel încât acest cinstit remizier să-şi primească banii pentru coniacul în care niciodată n-a pus măcar un strop de apă, vă luaţi cuviincios rămas bun şi vă vedeţi de drum.

— Bine, dar…

Cu un gest al capului, făcu trimitere la echipa operativă.

— Mda… În fond, cercetările s-au terminat. Nu văd de ce v-ar mai reţine.

Peste câteva ore, călătoream împreună.

— Dintr-un absurd simţ al proprietăţii, oamenii cred că se poate testa totul: curaj, pasiune, frumuseţe sufletească. Dezamăgiţii se revoltă împotriva defunctului.

Aşa cugeta Dorneanu.

Pandele număra indiferent stâlpii de telegraf. Sachelarie fuma.

Marin îşi procurase din gară o sticlă de coniac şi acum trudea să-i scoată dopul.

Unul dintre ei era criminalul. Şi eu îl ştiam. Îmi controlam riguros orice reacţie, orice cuvânt, pentru a-i întări convingerea că m-a păcălit.

— Şi zi aşa, inspectore, mă bănuiai pe mine, spuse Pandele, fără să mă privească.

În locul meu a răspuns Sachelarie.

— Pe toţi ne-a bănuit dumnealui.

— Evident, mai mult sau mai puţin, completă enigmatic Dorneanu. Nu te supăra, dar strădaniile dumitale erau de-a dreptul naive. Chiar şi un mediocru poate realiza în orice domeniu, că, pe măsură ce înaintezi, spaţiul neexplorat devine tot mai larg. Este o lege a firii. Nu, hotărât lucru, în asemenea împrejurări ne-ar trebui un al şaselea simţ detector.

Sachelarie se simţi obligat să-mi explice:

— De la apa minerală i se trage. Săracul…

Inginerul nu scăpă momentul:

— Personal aş opina pentru o naştere prematură.

Mă aşteptam să-l văd pe Dorneanu reacţionând într-un fel. Nimic. Parcă nu despre el era vorba. Clătină din cap, repetând:

— Da, da, un al şaselea simţ…

— Mărturisesc – intervenii eu – că la început nu l-am crezut pe Vasiliu în stare de atâta inventivitate. Abia mai târziu…

— Retrospectivele sunt întotdeauna tendenţioase, înclinate spre exagerare, decretă Dorneanu. Să nu ne grăbim a-i atribui prea multe păcate. Morţii trebuiesc priviţi cu oarecare pietate. Tot nu se mai întorc niciodată. Eram prieten cu Vasiliu şi, spre ruşinea mea, recunosc că nu i-am ghicit intenţiile. În afara soluţiei nodului gordian, expresia clasică a neputinţei, există şi alte soluţii.

— Ce soluţie putea găsi, domnule Dorneanu? m-am interesat eu cu naivitate, când şi-a dat seama că sunt pe urmele lui. Să fugă? Vasiliu concepuse crima perfectă. A avut cel puţin loialitatea să-şi recunoască înfrângerea.

— Naiba mai ştie! interveni Sachelarie. Viaţa rămâne totuşi lucrul cel mai de preţ. Admit că şi-a greşit calculele, dar nu era un motiv să recurgă la acte radicale. Rămânea loial şi acceptând pedeapsa.

Dorneanu socoti că a tăcut destul:

— Uneori chemăm nenorocirea tocmai din groaza de-a o întâmpina. Inconştienţi, obsedaţi, acţionăm chiar în sensul pe care vrem să-l evităm. Pe de altă parte, a accepta pedeapsa în rate, cu un eventual rabat, obţinut de un avocat isteţ, e mercantil, burghez, aproape odios. Vasiliu a avut dreptate. Nu existau alte soluţii. Respiră adânc şi continuă: După toate cele petrecute, am impresia că duc cu mine frânturi de gânduri şi sentimente, aruncate de-a valma, asemenea unuia care mutându-se într-o casă nouă îngrămădeşte într-un paner toate mărunţişurile. Pesemne că am obosit. Da, da, ăsta-i adevărul…

— Adevărul e altul, se întoarse Pandele. Dacă nu-l aruncăm repede pe fereastră, până la Bucureşti ne omoară el pe noi.

— Mulţumeşte cerului că s-a descoperit autorul asasinatului, spuse Marin, altminteri dumnealui intra la idei.

Trenul înainta încetişor, invitându-ne, parcă, să contemplăm, pe îndelete priveliştea fără egal a văii Prahovei.

— În asemenea împrejurări (Dorneanu se referea la seara primului atentat), cea mai mare parte a raţionamentelor sunt false. Doar luciditatea ulterioară a celui care le-a formulat le poate sesiza eroarea. Ce putea gândi dumnealui despre noi? Fiecare individ, mai devreme sau mai târziu, va comite un fapt ilicit, cu sau fără vărsare

de sânge. Întorcându-se spre mine preciză: Teoria nu-mi aparţine.

— Ştiu.

— Multe nu-ţi aparţin, contabiliză Sachelarie, dar nu are importanţă. Dă-i înainte, stimabile.

Dorneanu nu se lăsă prea mult rugat.

— Rămânea o singură soluţie: suspiciunea. Te rog să nu mă contrazici, tovarăşe căpitan, pentru că ăsta este adevărul! Şi cum fiecare dintre noi ne temem de incizii în trecut, din care ar putea ţâşni violent vinovăţii ascunse sau abil disimulate…

— Iar te lauzi, interveni Pandele. Pot să bag mâna în foc că n-ai furat niciodată dulceaţă din scrinul bunicii, că n-ai chiulit o singură oră de la şcoală, că n-ai făcut niciodată „blatul“ în tramvai şi ai evitat orice discuţie în contradictoriu cu onor direcţiunea întreprinderii.

— Interesant! Ce te determină să crezi asemenea orori?

— Faptul că eşti fricos, Dorneanule.

Mă gândeam dacă Pandele formulase verdictul din convingere sau numai pentru a-l tachina.

Trenul s-a oprit. Având un răgaz de şapte minute, am coborât. Am trecut în revistă produsele chioşcului cu dulciuri, apoi am intrat în restaurant şi de aici, folosind o altă ieşire care da într-o curte interioară plină cu gunoaie, escaladând un gard mic de piatră, am ajuns la miliţia gării.

Când trenul s-a pus în mişcare, am traversat în fugă peronul, aducând un pachet cu pateuri.

Aşa cum prevăzusem, Dorneanu continua să divagheze:

— Metamorfoză? Nu cred decât în metamorfoza fluturelui şi a femeii care iubeşte. În rest, scamatorie sau autosugestie. Totul e în funcţie de şiretenia celui care operează.

Marin – considerând după restul de coniac – era bine dispus. Întorcându-se spre Sachelarie bătu şaua:

— Negativismul perseverent se datorează ignoranţei şi unei trufii de semidoct.

Desfăcând pachetul, i-am poftit cu un gest. Refuzară politicos, cu excepţia lui Dorneanu.

— Bine că venişi, domnule, s-auzi ce inepţii susţin oamenii ăştia, vorbi el cu gura plină. Nu-l cunoaşteţi pe Vasiliu. Ce metamorfoză putea să sufere un om cu o asemenea fantezie? Că avea fantezie recunoaşteţi! Or pentru o existenţă meschină, fantezia rămâne cel mai neînduplecat duşman. Ea este autorul dorinţelor nesăbuite, ea îl face pe umilul funcţionar să se viseze într-o splendidă vilă pe Coasta de Azur, ori aruncând aur crupierilor la Monte Carlo, şi asta la ora întocmirii unor state de plată.

— Crezi că surplusul de fantezie l-a împins la crimă? l-am întrerupt eu.

— Fiecare om doreşte să-şi marcheze trecere prin această lume. Cei mai mulţi fac copii. Alţii încearcă lucruri fără precedent.

— Fără precedent, zise Marin, ar fi să se descopere leacul celei mai banale maladii: guturaiul. Nimeni nu a făcut-o.

Inginerul completă, aparent, fără nici o noimă:

— În schimb, medicii au învăţat să mânuiască bisturiul!

Câteva minute am rămas în tăcere.

Asasinul privea pe fereastră, surâzând. Îşi savura victoria sau mirosise jocul meu.

— Aşadar, nu vrei să-mi răspunzi, inspectore? reluă Pandele.

— Ce anume?

— Dacă m-ai bănuit!

— Nu, nu am bănuit pe nimeni.

— Aşa să fie? se interesă neîncrezător Sachelarie.

— N-am bănuit pe nimeni. Pur şi simplu am căutat să descopăr date care să-mi certifice nevinovăţia unuia sau a altuia. În felul acesta, prin excludere ajungeam la criminal.

Pandele se dădu bătut:

— Să zicem. Întrebarea este dacă subsemnatul a avut cinstea să se bucure de aprecierile dumitale pozitive.

— Ţii neapărat s-o ştii?

— Fireşte.

— Ei bine, află că ai fost primul notat pe lista celor foarte cuminţi.

— Vorbeşti serios?

— Cât se poate de serios!

Se posomorî dintr-o dată:

— Nu e bine, vorbi el cu sine însuşi. Nu e bine deloc, frate Pandele, dacă te laşi citit atât de uşor. Şi uitându-se spre Sachelarie adăugă: Ar mai fi o şansă, ca dumnealui să nu spună întotdeauna adevărul.

— Sau, completă Marin, să se fi înşelat.

Am ridicat din umeri.

Dorneanu folosi prilejul ca să intervină:

— Dacă ţii morţiş ca cineva să te fi bănuit, pot să te asigur că lucrul ăsta s-a întâmplat.

Pandele îşi mărturisi surpriza cu o seriozitate exagerată:

— Nu mai spune!

— Şi dacă ţii morţiş să ştii cine a făcut-o…

— Mor de curiozitate, nu alta.

— Ei bine, află că eu te-am suspectat.

Pronunţase „eu“ cu o emfază de-a dreptul ridicolă.

Pandele îşi juca uimirea cu atâta falsă convingere, încât Sachelarie şi Marin izbucniră în râs.

— Câtă perspicacitate!

— Cât rafinament!

— Ăsta ajunge departe!

Dorneanu nici de astă dată nu se supără. Îi privea pe toţi trei cu o expresie a cărei semnificaţie n-am putut s-o ghicesc. Aşteptă cu răbdare până ce râsetele se potoliră, ca să continue:

— Da, dragul meu, te-am bănuit şi chiar mă întreb cum de-ai scăpat un asemenea prilej. Toţi ştiam că-l urăşti pe Ionescu.

Pandele nu-i răspunse. Îşi aprinse o ţigară după ce încercă un timp să scoată rotocoale de fum renunţă, adresându-se lui Marin:

— Pare-se că a sosit ceasul mărturisirilor. E bine, graţie lui Vasiliu te-ai convins, sper, că greşeai. Aşa cum m-am convins eu însumi în privinţa lui Sachelarie.

Contabilul surâse:

— Slavă Domnului!

— Cu alte cuvinte, puse punctul pe *i* Dorneanu rămân singurul în afara oricăror bănuieli?! Întorcându-se spre mine se corectă: A! Tocmai de dumneata am făcut abstracţie. Nici dumneata nu m-ai bănuit?

— Cum mi-aş fi putut permite?

Din nou toţi trei izbucniră în hohote de râs.

Cineva de pe culoar interpretă cu totul altfel veselia din compartimentul nostru. Deschise uşa şi fără altă introducere se informă:

— Dar pe ăla cu beţivul îl ştiţi?

— Ce păţişi, neică?! se miră Pandele.

— Dacă nu ne iei la palme, sugeră Sachelarie, n-ai făcut nimic.

Intrusul se fâstâci. Întârzie nehotărât câteva clipe, dând ocazia lui Dorneanu să se desfăşoare.

— Fii, te rog, amabil şi caută-ne pe partea cealaltă. N-avem heliu.

Un hohot general însoţi retragerea celui care avusese proasta inspiraţie să ne caute societatea.

Dorneanu se întoarse spre mine încântat de ispravă:

— Ţi-a plăcut?

Intervenţia călătorului de pe culoar destrămase atmosfera „marilor mărturisiri“. Până la Bucureşti se discută pe teme diverse.

Pe locotenentul major Dornea l-am zărit de la fereastra compartimentului, înainte ca trenul să oprească.

În civil, cu un buchet mare de flori, stătea rezemat de bufetul peronului. Trecându-şi mâna prin păr, mă informă că a înţeles gestul discret pe care i-l făcusem.

Pandele contabiliză rucsacurile, parafrazând:

— Plecat-am şase din Vaslui şi ne întoarcem patru.

Am părăsit în grabă vagonul şi, oprindu-mă lângă bufet, cerui o bere. Dornea căuta din ochi pe cineva departe, către ultimele vagoane. În timp ce duceam sticla la gură, i-am şoptit:

— Omul cu dragonul pe piept. Nu-l scăpa din ochi. Pasăre rară.

Mai zăbovi câteva clipe, apoi, făcând semne „cuiva“, trecu repede pe lângă grupul celor patru care tocmai se apropia de mine.

— Ce zici, tovarăşe căpitan, bem şi noi o sticlă de vin? Ca la despărţire…

Invitaţia venea din partea lui Marin, dar am înţeles repede că era o iniţiativă comună.

— Nu acum. Altă dată însă cu cea mai mare plăcere. Sper să vă menţineţi invitaţia.

Pandele nu întârzie cu răspunsul:

— Mai încape îndoială? Când iei chenzina, eşti omul nostru. Poate facem şi-un pocheraş.

Am râs cu toţii şi, făcând obişnuitul schimb de adrese, am ieşit la staţia de taximetre.

După îndelungate strângeri de mâini, promisiuni şi mulţumiri, asasinul urcă în prima maşină. Ducea cu el bucuria izbânzii, gânduri, temeri, speranţe necunoscute.

PARTEA A DOUA

Capitolul XII

COLONELUL TUNSU

Colonelul Tunsu mă privea cu luare-aminte. Terminasem raportul, şi el continua să mă privească.

Era pentru prima oară când abdicase de la obiceiul bine statornicit în asemenea împrejurări: lectura aceluiaşi raport în manuscris. (Refuza paginile dactilografiate, susţinând că anumite impresii existente în subconştient se strecoară involuntar în caligrafia unor cuvinte.)

Acţionasem din proprie iniţiativă şi, mărturisesc, eram foarte curios să-i cunosc părerea. În cele din urmă îşi plimbă privirea undeva, în faldurile draperiei de catifea, murmurând:

— Te ascult!

Era obişnuita sa invitaţie de a trece la analiza datelor pe care le deţineam. M-am aşezat cât mai comod în fotoliu. Adevărata muncă abia acum începea. O muncă, asemănătoare pe undeva, cu reconstituirea unui animal preistoric plecând de la un singur element al sistemului osos. Credinţa colonelului Tunsu în analiză devenise proverbială şi circulau tot felul de anecdote pe seama obişnuinţei de a stoarce toate datele oferite de un detaliu.

Cei care în mod obişnuit lucram cu el nu o dată l-am auzit:

— Încercaţi să reţineţi din literatura poliţistă raţionamentele detectivului şi nu goana pe acoperişuri.

Elementul deţinut de mine era dimensiunea unei însemnări făcute prin tatuaj. Raţionamentul trebuia să mă ducă la „ultima staţie“ pentru care asasinul îşi plătise biletul de călătorie cu două crime.

— Mă gândesc – începui eu – cum a ajuns Ionescu în posesia tatuajului? Există două posibilităţi: şi l-a făcut singur sau, cu voia ori fără voia lui, i-a fost făcut. Cabanierul Hristu susţine că la baia de aburi, Ionescu a ţinut cu tot dinadinsul să-şi păstreze chiloţii. În mod firesc, asta înseamnă că-şi ascundea însemnul. De ce? Ori înscrisul respectiv era compromiţător pentru el, ori semnificaţia înscrisului nu trebuia să fie cunoscută de alţii. Prima alternativă mi se pare şubredă. Ce text sau desen putea conţine pentru a-l compromite? O trivialitate?

Ionescu folosea un vocabular pigmentat şi nu cred să fi scăpat asemenea prilej. Obişnuita evidenţă a deţinuţilor practicată de nemţi în lagăre? Exclus! Exclus! Este de notorietate publică faptul că asemenea numerotări se făceau pe braţ. Ori tatuajul lui Ionescu este imprimat într-un loc acoperit aproape întotdeauna, cel puţin de chilot sau slip. Concluzia se impune. Cel care a făcut tatuajul s-a gândit să-l ascundă altor priviri.

Colonelul încuviinţă printr-o înclinare uşoară a capului.

— În ce situaţie, am reluat eu, recurgi la asemenea mijloace pentru a-ţi însemna ceva? Atunci când trebuie să porţi înscrisul întotdeauna asupra ta, prevenind posibilitatea de a-l pierde vreodată.

Asta înseamnă că prilejul de a-l folosi trebuie să apară mai devreme sau mai târziu.

— Logic.

Colonelul răsfoi manuscrisul raportului meu şi se opri asupra unui pasaj.

— Spui că „operaţia“ făcută de asasin nu depăşeşte dimensiunile unei cutii de chibrituri.

— Asta înseamnă, mă grăbii să răspund, că înscrisul se încadrează în aceste limite, deci este vorba de un text

foarte scurt: două sau trei cuvinte.

— De ce neapărat cuvinte? Acceptând ideea că mobilul celor două crime a fost conţinutul tatuajului, hai să ne gândim ce ar reprezenta!

— Cheia unei scrisori, testament sau lucrări ştiinţifice cifrate.

— Posibil.

— Cifrul unui safe aflat în ţară, sau la o bancă din străinătate.

— De acord.

— Determinarea unui obiect sau a unui loc în funcţie de alte obiecte ori locuri înconjurătoare.

— Sau…

— Sau semnul de recunoaştere pe care trebuie să-l aibă în mod obligatoriu asupra lor membrii unei bande, organizaţii secrete etc.

Din nou buzele colonelului se arcuiră într-un zâmbet subţire.

— Nu ţi se pare că acest semn de recunoaştere – care trebuie prezentat repede şi în împrejurări diferite – a fost făcut într-un loc… cam anevoios de arătat?

Remarca lui îmi sugeră imediat o altă idee.

— Dar dacă locul a fost ales anume pentru ca semnul de recunoaştere să fie văzut numai în anumite împrejurări?

— Nudism?

— Exact. Poate o asociaţie a nudiştilor.

N-am mai continuat. Ipoteza era mult prea fantezistă, cu implicaţii care nu-şi găseau justificarea.

— Să ne oprim deci la primele trei posibilităţi. În esenţă toate înclină spre acelaşi ţel: asigurarea secretului unor valori. Nu ştim deocamdată de ce natură. De acord?

Era una din formulele colonelului Tunsu de-a ne atrage atenţia că nu intenţionează să-şi impună punctul de vedere.

— Şi totuşi, făcui eu, ceva nu este în regulă. Pentru ce s-a recurs la tatuaj? Operaţia în sine este foarte dureroasă, iar rezultatul ei nu dispare niciodată.

— Poate tocmai pentru că nu dispare niciodată. Hai să privim niţel lucrurile şi din punctul ăsta de vedere. Spuneai adineauri că procedeul previne posibilitatea de a pierde înscrisul. Adaugă şi ultima observaţie: că înscrisul nu dispare niciodată.

O rază de lumină străbătu hăţişul de ipoteze.

— Timpul, şoptii eu repede. Problema timpului înseamnă că tatuajul a fost făcut cu mulţi ani în urmă. În mod logic, Ionescu urma să se folosească de el când împrejurările îi vor permite. Ca să nu piardă cheia, formula sau parola a folosit acest mijloc.

— Posibil. Logic în orice caz. Aşadar, Ionescu poseda secretul existenţei unor valori, aşteptând clipa prielnică pentru a le obţine. Mai departe.

— Într-o zi apare „omul nostru“. Ştie că Ionescu are înscrisul şi intră în anturajul acestuia. Încăpăţânarea viitoarei victime de a-şi descoperi şoldurile la baia de aburi îi sugerează criminalului ascunzătoarea. Îl omoară, reţine înscrisul şi distruge tatuajul. De ce? E limpede. Descoperirea ulterioară a înscrisului putea să-i dea de gândit anchetatorului.

— Omul nostru putea să ia cunoştinţă de conţinutul tatuajului, fără să-l omoare pe purtătorul acestuia. Cum îţi explici atunci crima?

— Cred că explicaţia trebuie căutată tot la capitolul timp. Clipa prielnică trebuia aşteptată de amândoi. Ori în asemenea condiţii se incomodau reciproc, fiind posibil ca unul s-o ia înaintea celuilalt.

Colonelul parcurse ultimele pagini din manuscrisul meu:

— Mda, se pare că avem într-adevăr de-a face cu o pasăre rară. Cum ai de gând să continui?

— La prima vedere s-ar părea că ceilalţi din grup nu au nici un amestec, deşi…

— Deşi?

— Nu o dată m-am întrebat dacă e posibil să fie aşa de orbi, încât să nu observe nimic.

— Posibil ar fi. Oricum problema rămâne în suspensie.

— Întrucât apariţia mea în preajma individului ar da de bănuit, locotenentul Dornea continuă să-l supravegheze. Dacă timpul îi oferă clipa prielnică, cu siguranţă se va grăbi s-o folosească. Colonelul încuviinţă. Vreau, de asemenea, să stabilesc dacă Vasiliu a fost distribuit în rolul criminalului dezechilibrat numai pentru datele sale, sau e o veche răfuială între cei doi. Problema adevăratei identităţi a omului nostru rămâne în prim plan. Vreau să cercetez datele mărturisite în biografie, în arhivele noastre şi cele moştenite de la fosta poliţie. Deşi au trecut peste doi ani de la apariţia sa, mă gândesc că vecinii îmi vor furniza oarecari date.

Colonelul Tunsu mă privi din nou cu luare-aminte (o făcea pentru a treia oară).

— Îţi doresc succes!

Însemna că era întru totul de acord cu planul meu.

M-a rugat să mai rămân. Tocmai primise de la laborator fotografiile făcute de mine la Dor de munte şi avea, desigur, nevoie de unele explicaţii. Le privi pe rând, oprindu-se îndelung în faţa fiecăreia. Deodată, sprâncenele căpătară alt contur, trăsăturile i se înăspriră, cute adânci îi brăzdară fruntea.

Îmi întinse una din fotografii, întrebându-mă aproape în şoaptă:

— El e?

Am recunoscut imediat chipul criminalului.

— Da, tovarăşe colonel. El e.

Privirea îi alunecă în gol. Rămase aşa vreme îndelungată.

— Ştii cine e? mă întrebă într-un târziu.

L-am privit surprins.

— Era celebru înainte de război. Opera în ţară şi străinătate: falsuri, escrocherii în stil mare, crime, spargeri… N-ai auzit niciodată de Stahia?

Capitolul XIII

STRADA FĂRĂ NUME

Casa familiei Ionescu, dispusă pe o străduţă din preajma Magistralei, se integra perfect în genul de imobile „cu pretenţii“ care împânziseră Bucureştiul anilor 1890.

Ferestre înalte, câteva decoraţii exterioare – îngeraşi de ipsos şi flori – igrasie şi lipsă de confort.

Mobilierul – camera de zi Mioriţa – făcea notă vizibil discordantă cu pereţii tapetaţi în cele mai năstruşnice combinaţii de linii şi culori. Uzura şi repetatele cărţi de vizită ale igrasiei copertau romanul unei vieţi mărunte, consumate deceniu după deceniu.

Doamna Ionescu, tristă şi neconsolată, purta toate semnele unei autentice frumuseţi. De cum am zărit-o mi-am amintit de remarca lui Pandele: „E cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată.“

Mă uitam la ea şi fără să vreau începui să dezvolt savante cugetări despre maica noastră natura şi bucuriile pe care ni le poate oferi nouă, păcătoşilor de bărbaţi.

— Aşadar, vă ascult, doamnă.

Tânăra văduvă nu se grăbi. Sorbi pe îndelete din paharul cu apă; rătăcind cu privirea printre florile din glastră, începu să depene firul uneia din milioanele de întâmplări „inedite“ cu un băiat şi o fată. O uşoară tristeţe îi colora amintirile, altminteri destul de proaspete. Cu un surplus de

amănunte, lipsite de interes pentru mine, întâlnirea dintre ea şi M. Ionescu corespundea relatărilor făcute de Pandele.

— Mi s-a spus, intervenii eu, că apariţia dumneavoastră la IDGHIB nu a trecut neobservată, şi îndată ce v-am cunoscut nu mi-a fost greu să înţeleg de ce…

Complimentul meu alunecă fără s-o atingă. Îşi imprimă ochilor două semne vagi de întrebare. Am precizat:

— Se pare că o bună parte din numărul angajaţilor s-au îndrăgostit de dumneavoastră.

— Da, aşa se pare.

— Bănuiesc că propunerile de căsătorie n-au venit numai de la M. Ionescu!

— Adevărat!

— Câţiva dintre cei care vă făceau curte au continuat să fie în preajma dumneavoastră şi după ce l-aţi ales pe Mircea.

Îşi strânse buzele, întrebând aproape răstit.

— Ce vreţi să insinuaţi?

Era al dracului de frumoasă, parcă mai frumoasă acum când indignarea îi dilata şi contracta nările fin arcuite.

— M-aţi înţeles greşit. Anumite intenţii le atribui în mod exclusiv unora sau altora dintre prietenii soţului dumneavoastră. Sunt informat că vă frecventau casa şi aş vrea să pricep motivele pentru care o făceau. În legătură cu prietenii casei există o întrebare care sună cam aşa: „Vin la noi pentru noi, sau pentru ei?“ În sensul ăsta aş fi vrut să precizaţi…

A gustat din nou apa din pahar cu un gest care mi-l aduse în faţa ochilor pe Dorneanu în postură de propovăduitor al ascetismului.

— Desigur, veneau pentru Mircea. Oricum, imediat ce ne-am căsătorit, nimeni nu şi-a permis nici cea mai voalată intenţie.

— Sunt convins. Ceva însă spune că anumite reţineri nu le-a dictat-o prietenia pentru soţul dumneavoastră, ci distanţa pe care le-aţi impus-o.

M-a privit cu neîncredere.

— Ceva vă spune sau… v-a spus cineva.

— Ce importanţă are?

„Iată o femeie pe care n-o îmbeţi uşor cu apă rece.“

— Nu ştiu ce anume le-a dictat atitudinea, însă absolut toţi au fost foarte rezervaţi.

N-am vrut să mă dau bătut.

— Şi totuşi, îmi îngădui să repet, nu prietenia i-a adus în casa dumneavoastră. Aveţi altă explicaţie la îndemână?

— Probabil patima cărţilor.

— Puţin probabil. Cărţi nu jucau decât Sachelarie, Pandele şi Marin.

— Să zicem obişnuinţa.

— Şi mai puţin probabil.

— Atunci căutaţi dumneavoastră o explicaţie. Personal am citit puţină literatură poliţistă.

— Din păcate cazul soţului dumneavoastră nu este rodul unei fantezii de foiletonist şi nu am venit aici să fac investigaţii de cercetător literar. Vasiliu a comis o crimă al cărui mobil încă nu l-am desluşit. E posibil ca mobilul să fie cel pe care însuşi criminalul l-a mărturisit: crimă de dragul crimei. Numai că eu trebuie să mă conving, şi ca să mă conving am nevoie de ajutorul dumneavoastră.

Minţeam cu neruşinare.

Doamna Ionescu mă sfredeli cu privirea îndelung, oftă aproape imperceptibil, apoi, luând pachetul cu ţigări, începu să-l cerceteze excesiv de atent. Când credeam că a uitat de mine, întrebă răspicat:

— Sunteţi convins că Vasiliu a făcut-o?

Era ultima întrebare la care m-aş fi aşteptat. Ochii ei căutau cu insistenţă răspunsul.

— Poftim?

— Întrebam – şi dumneavoastră aţi auzit foarte bine – dacă sunteţi convins de culpabilitatea lui Vasiliu!

— Bineînţeles.

Un zâmbet dispreţuitor, cel puţin aşa mi s-a părut în clipa aceea, îi înflori în colţul buzelor.

— Înseamnă că totul e în regulă.

De astă dată nu era totul în regulă.

Ori comedia mea nu se integra perfect în regulile jocului, ori tânăra văduvă ştia anumite lucruri în ciuda tuturor precauţiilor luate de criminal.

— V-aş ruga să formulaţi ceva mai precis bănuielile dumneavoastră.

— Eu nu bănuiesc pe nimeni.

— Atunci?

O tristeţe fără margini îi prelungea trăsăturile.

— Să zicem, îndoielile dumneavoastră. Cred că aşa-i mai corect.

— Da, e mai corect. Îmi vine foarte greu să cred că Vasiliu e un ucigaş. Era un nefericit şi poate cel mai cinstit dintre ei.

— Vasiliu?!

— Poate singurul cu adevărat cinstit.

Credeam că o să continue. Nu a făcut-o.

— Doamnă, am impresia că dumneavoastră cunoaşteţi lucruri care, pentru noi, multă vreme pot rămână o enigmă.

— Vă înşelaţi, tovarăşe căpitan! Nu ştiu nimic.

— Cu riscul de a fi nepoliticos, mă văd obligat să vă mai amintesc că anumite îndoieli – mă refer la Vasiliu – se nasc de obicei prin analogie. Când absolvi pe cineva o faci în detrimentul altuia sau altora. Sunteţi de acord?

— Nu. Eu nu cred în oameni prin analogie.

Era o exclamaţie în majuscule a bunului ei simţ.

— Desigur, am reluat, e foarte frumos, reconfortant chiar să ai încredere în semenii tăi. Din câte ştiu, unii dintre ei ne rezervă destule surprize. De aceea trebuie să-i cunoşti bine, foarte bine, înainte de a da un verdict.

— Poate că aveţi dreptate. Naiba mai ştie. Îi cunosc pe toţi foarte puţin. Vasiliu îmi inspirase încredere. E o chestiune subiectivă.

— Sau – de ce nu? – o impresie sugerată de anumite întâmplări.

— Poate.

Mi-am aprins o ţigară mai mult ca să câştig timp, pentru a-mi rândui întrebările următoare:

— Toate cercetările noastre de până acum indică încercarea nesăbuită a unui om dezechilibrat, hotărât să comită o crimă perfectă, fără precedent. Ceva îmi spune că scopul a fost de altă natură, că întâmplarea l-a ales pe soţul dumneavoastră în situaţia de victimă, ci anumite deziderate precise. Doamna Ionescu mă privi cu interes. V-aş ruga deci, continuai, să-mi povestiţi toate amănuntele neobişnuite care v-au izbit în căsnicie, relaţiile cu prietenii, vecinii sau ceilalţi salariaţi ai instituţiei unde lucraţi. Dacă sunteţi de acord, v-aş propune să începeţi prin a-mi vorbi despre familia soţului dumneavoastră.

— Nu-i cunosc. Mircea mi-a povestit cândva că au murit în împreju-rări diferite şi de-a dreptul tragice.

— Adică?

— Tatăl său a fost arestat de nemţi şi trimis să lucreze într-o uzină subterană. Când s-a apropiat frontul, nemţii au aruncat-o în aer.

— O uzină subterană din Făgăraş?

— Exact.

— Ce profesiune avea socrul dumneavoastră?

— Mircea spunea că a fost funcţionar la o primărie, dar…

— Dar?

Tăcu un timp, privind undeva, în gol, apoi urmă, rostind cuvintele cu greutate:

— Nu ştiu dacă mi-a spus adevărul.

Mi-am amintit de portretul marinarului pe care Vasiliu declara că l-a văzut în această casă. Plimbându-mi privirea pe pereţi am descoperit repede o pată dreptunghiulară albă. Doamna Ionescu se uita în aceeaşi direcţie.

— Acolo atârna un tablou cu fotografia unui marinar. Asemănarea dintre Mircea şi omul din fotografie era

izbitoare.

— Presupun că l-aţi întrebat pe soţul dumneavoastră cui aparţine.

— Desigur.

— Şi?

— „E tata“, mi-a răspuns, numai că în altă împrejurare, la una din obişnuitele partide de pocher, cineva din grup a sesizat asemănarea, Mircea a afirmat că habar n-are cine-i, că l-a cumpărat din talcioc sau cam aşa ceva… Făcu o mică pauză, şi adăugă: A doua zi tabloul a dispărut.

— Curios! Şi cum v-a explicat soţul dumneavoastră această dispariţie?

— Pur şi simplu m-a întrebat pe mine de ce l-am luat. Negând orice amestec, m-a pus să jur. Era foarte afectat.

— Trebuie să înţeleg că în lipsa dumneavoastră cineva a pătruns în casă?

— Da. Şi nu numai pentru a fura tabloul. Cineva a răscolit peste tot.

— V-aş ruga să nu omiteţi nici un amănunt.

Tânăra văduvă se ridică, măsurând agitată încăpea. Se opri în faţa mea şi pironindu-mă cu privirea întrebă:

— Credeţi… credeţi că dispariţia tabloului are o legătură cu moartea soţului meu?

— Nu ştiu. Sincer, nu ştiu.

Şi, într-adevăr, de astă dată eram foarte sincer.

— Spuneţi-mi, am reluat, întâmplarea cu dispariţia tabloului nu a fost cumva comentată şi în prezenţa prietenilor dumneavoastră?

— Ba da. Vasiliu l-a întrebat pe Mircea dacă marinarul a plecat în cursă. „A plecat sau a căzut în cursă“, nu reţin jocul de cuvinte.

— Şi cum a reacţionat soţul dumneavoastră?

— A râs împreună cu ceilalţi, apoi a inventat o poveste complicată cu o rudă recent sosită în Bucureşti care a cerut tabloul.

— Probabil că l-ai întrebat de ce-a minţit.

— Nu. Nu l-am întrebat. Ori de câte ori aduceam vorba despre pictură, Mircea reacţiona de-a dreptul violent.

— Cineva susţine că l-a auzit pe soţul dumneavoastră spunând: „În curând voi fi omul cel mai bogat“. Aşteptaţi o moştenire?

— Eu?!

— Dumneavoastră sau cineva din familie.

— Nu.

Se înserase. Umbre palide de îşi căutau conturul în arabescuri stranii. Doamna Ionescu aprinse lumina şi dintr-o dată încăperea deveni ceva mai intimă.

— Aşadar, după dumneavoastră, cineva a cercetat apartamentul, însuşindu-şi tabloul.

— Da.

— Se pare că nu tabloul a fost obiectivul principal al vizitei. Dacă reţin bine, impresia dumneavoastră este că s-a căutat un obiect mărunt, ascuns cu grijă.

— Altminteri nu văd rostul cercetării amănunţite a tuturor sertarelor şi a cărţilor din bibliotecă.

Următoarea întrebare am formulat-o cu deosebită grijă.

— Printre cărţi, de obicei, se ascunde ori sunt căutate acte sau însemnări…

Doamna Ionescu tocmai aduna câteva firicele de tutun răspândite pe faţa de masă. A rămas cu mâna suspendată într-un gest nedefinit.

— Nu aveţi idee ce anume căuta necunoscutul?

Deschise gura, hotărâtă să vorbească, dar se răzgândi repede:

— Nu ştiu…

— Poate căuta o însemnare. O anumită însemnare?

— Poate…

— Aş vrea să mă înţelegeţi bine. O însemnare nu presupune în mod obligatoriu hârtie şi condei. Asemenea treburi se pot face foarte bine zgâriind cu un obiect ascuţit pe o bucată de metal, pe lemn, os, sau piatră. De asemenea, printr-un anumit procedeu îţi poţi însemna ceva pe piele:

— Pe piele…

Rostise cuvintele în şoaptă, fără culoare, şi nu mi-am dat seama dacă se mira ori confirma ipoteza mea.

— Exact! Ispita tatuajului a rezistat secolelor şi oricât vi s-ar părea de ciudat, se mai practică şi astăzi chiar printre oamenii care au recunoscut binefacerile civilizaţiei.

După ezitări nesfârşite, doamna Ionescu se decise să vorbească:

— Nu ştiu, s-ar putea să greşesc… În sfârşit, cred că soţul meu purta asupra lui o asemenea însemnare.

— Prin tatuaj?

— Da. Am văzut-o cândva, într-o anumită împrejurare.

Înţelegeam, în sfârşit, că numai pudoarea o făcuse să evite acest capitol.

— Avea pe şold o îngrămădire de puncte…

— Încercaţi să vă amintiţi cum erau dispuse. Nu vă grăbiţi. E foarte important pentru noi.

Sorbi din paharul cu apă, reţinându-l un timp în dreptul gurii, apoi vorbi încetişor, aproape cu teamă

— Erau cinci sau şase şiruri de puncte aliniate… cum să vă spun…

I-am oferit blocnotesul şi creionul. Tânăra văduvă desenă repede şase şiruri de câte douăzeci de puncte, aproximativ aliniate, se răzgândi, şterse câteva, apoi le adăugă iarăşi. Plimbând îndelung creionul deasupra lor, alese un punct pe care îl transformă în X. Îşi cercetă încă o dată opera şi îmi întinse carnetul.

— M-aş îndoi să fie exact…

— Nu l-aţi întrebat pe soţul dumneavoastră ce reprezintă?

— Cum vă puteţi închipui?!

Simţeam că trebuie să părăsesc subiectul. M-am interesat ce l-a determinat pe Mircea Ionescu să se îndeletnicească, dintr-o dată, cu studiul limbilor străine. Înainte de a-mi răspunde, doamna Ionescu mi-a mulţumit din priviri pentru amabilitatea de a nu insista într-o

problemă care, chiar şi la modul indirect, amintea anumite intimităţi.

— Şi pe mine m-a surprins interesul lui subit pentru limbile străine. Mircea dispreţuia orice cunoştinţe care depăşeau limitele unor necesităţi profesionale. Dorneanu îşi luase în serios rolul de profesor şi preda cu o gravitate de academician.

— În general, lui Dorneanu îi cam place să cocheteze cu ridicolul. Dar nu mi-aţi spus ce limbi studia soţul dumneavoastră.

— Franceza, engleza şi germana. De fapt, studiul despre care vorbiţi se reducea la însuşirea câtorva expresii de uz imediat.

— Avea vreo preferinţă?

— Pentru germană. În câteva rânduri i-a cerut lui Dorneanu explicaţii suplimentare. Îşi cumpărase pe lângă dicţionare şi câteva ghiduri.

Puse pe masă un dicţionar şi trei volume împănate cu hărţi şi fotografii privind exclusiv Germania.

— Dacă îl cunosc bine pe Dorneanu, nu cred să fi scăpat prilejul de-a se grozăvi faţă de ceilalţi în legătură cu noile sale îndeletniciri.

— Îl cunoaşteţi foarte bine. Într-adevăr, nu a scăpat nici un prilej, fără să-i pese de ironiile lui Pandele.

— Ce-i drept, Pandele se cam pricepe la asemenea isprăvi şi sunt gata să pariez că nu l-a iertat pe soţul dumneavoastră.

— Aşa este.

— Şi a insistat, probabil, să afle motivul dragostei sale subite pentru patria lui Goethe.

— De unde ştiţi?

— E o întrebare firească, pe care desigur v-aţi pus-o şi dumneavoastră.

— Nu a fost nevoie. Mircea mi-a spus că are toate şansele să plece în Germania pentru perfecţionare.

Dicţionarul fusese cumpărat de la un anticariat şi, anumite cuvinte erau subliniate cu două mijloace scrise diferite: pastă şi creion. I-am cerut doamnei Ionescu să-mi precizeze ce mijloc de scris folosise soţul ei şi am rugat-o să-mi împrumute dicţionarele pentru câteva zile. Cum nu-şi mai amintea nimic care m-ar fi putut interesa i-am mulţumit pentru bunăvoinţă; recomandându-i să nu vorbească nimănui despre vizita mea.

Tocmai mă pregăteam să plec, când îmi spuse:

— Ar mai fi o întâmplare, deşi…

— Vă ascult, doamnă!

— Soţul meu detesta plimbările. Şi totuşi… Croitoreasa la care îmi lucrez stă pe lângă Grădina Icoanei. Cum o vizitez aproape zilnic – suntem prietene – l-am văzut pe soţul meu, în câteva rânduri, plimbându-se pe o stradă învecinată.

— Când?

— Aproximativ cu o săptămână înainte de a pleca în concediu. Am ezitat să vă spun, pentru că…

— Pentru că?

— Nu este exclus ca în viaţa soţului meu să fi intervenit altă femeie.

— Aţi reţinut numele străzii?

— Da. Poartă un nume caraghios. Poate de aceea l-am reţinut. Strada Fără Nume.

Strada Fără Nume! Am cercetat în grabă blocnotesul.

Vasiliu declarase că în copilărie a văzut primul marinar, cu un băieţel de mână trecând de câteva ori pe strada lui.

Şi strada se chema Fără Nume.

Capitolul XIV

PAGINI DE BIOGRAFIE

Locotenentul Cristescu îmi aduse primele informaţii în privinţa grupului de prieteni:

ARTHUR DORNEANU

S-a născut în anul 1904 dintr-o familie de moşieri. Urmează Liceul Gheorghe Lazăr din Bucureşti. Timp de doi ani studiază cursuri de filozofie la München, Heidelberg, Berlin. În anul 1925 îşi moşteneşte tatăl, mort într-un accident de vânătoare. Posesor al unor întinse moşii în Dolj şi Teleorman, cutreieră străinătatea dând preferinţă cazinourilor din sudul Franţei. Aici o cunoaşte pe Cela Voicescu, aventurieră de reputaţie îndoielnică, fostă Miss România prin anii 1923-1924, cu care se căsătoreşte. Câteva luni mai târziu îl părăseşte pentru a-şi încerca şansele la Hollywood împreună cu o bună parte din milioanele familiei Dorneanu. Catastrofa e desăvârşită la mesele de joc. La un pas de sinucidere se întoarce în ţară, unde isprăveşte Facultatea de Drept. În anul 1930 este reprezentantul comercial al unei importante firme exportatoare de cereale. În anii premergători celui de-al doilea război mondial colindă în interes de serviciu ţările din vestul Europei.

După război (ofiţer de administraţie mobilizat pe loc graţie relaţiilor) urmează şase ani de expectativă, trăind din vânzarea ultimelor obiecte de preţ rămase în casa familiei Dorneanu. În cele din urmă recurge la diploma de jurist, angajându-se în 1955 la IDGHIB. Duce o viaţă modestă şi discretă. Nu i se poate reproşa nimic în afara unui oportunism cras, necamuflat de altfel.

Se pare unica sa preocupare în afara orelor de serviciu sunt aventurile „galante“, multiple şi de scurtă durată.

DUMITRU SACHELARIE

S-a născut în anul 1907 la Calafat, fiu unic al lui Grigore Sachelarie, diriginte de poştă, şi al Sultanei Dumitraşcu, descendenta unei vechi familii de boieri scăpătaţi. Mor amândoi în anul 1925 într-un accident de cale ferată.

Cursul primar şi liceul le urmează la Bucureşti. Graţie modestelor economii ale părinţilor săi reuşeşte să termine cursurile Academiei de Comerţ. Începând cu anul 1929, este salariatul mai multor societăţi anonime.

În 1939 câştigă la loterie un milion de lei. Se lansează în diverse speculaţii de bursă neinspirate şi pierde o bună parte din bani. Cu ceea ce îi rămâne deschide în apropiere de Gara Filaret o mică fabrică de lumânări, afacere nerentabilă şi lichidată doar după câteva luni. Se însoară în 1940 cu Melania Dobrotă, fiica unui cofetar din Dudeşti, directoarea şcolii de menaj „Oltea Doamna“.

Nu este mobilizat, fiind reformat ca urmare a unei insuficienţe coronariene. Rămâne văduv în anul 1944, Melania Sachelarie pierind în timpul bombardamentelor din aprilie.

Din 1948 este angajat în funcţia de contabil la Gospodăria colectivă din comuna Moşnenii de Jos. Prin transfer a fost angajat la IDGHIB. Este considerat drept un bun salariat, funcţionar de o corectitudine ireproşabilă, cu multă iniţiativă.

Nu s-a recăsătorit.

I. GH. MARIN

Fiul colonelului de cavalerie Gh. T. Marin, despre a cărui exigenţă şi curaj circulă şi astăzi tot felul de legende printre veteranii primului război mondial.

I. Gh. Marin s-a născut la Caracal în septembrie 1907. Urmează, timp de doi ani, la Târgovişte Liceul Militar, dar ignorând tradiţiile militare ale familiei – şase generaţii de oşteni – este transferat la Liceul Cantemir din Bucureşti.

În anul 1932 isprăveşte, ca şef de promoţie, Facultatea de Medicină şi deschide un cabinet medical la Botoşani, devenind curând medicul cel mai căutat din localitate. Războiul, pe lângă o vastă experienţă medicală, îi imprimă un viciu: alcoolul.

În anul 1946 se căsătoreşte cu Elvira Stănescu, fiica unui depozitar de vinuri din Capitală. Câteva luni mai târziu îşi surprinde consoarta împărtăşind patul conjugal cu un fante de mahala. Orbit de gelozie, recurge la cunoştinţele sale medicale în scopuri criminale: îşi ucide soţia.

Este condamnat la 9 ani închisoare, pierzând în acelaşi timp dreptul de a profesa. În anul 1954 se angajează la IDGHIB ca proiectant. De la această dată doctorul Marin nu mai există. Numele rămâne singurul element care leagă două existenţe şi două fiinţe distincte.

Funcţionar conştiincios, nu pretinde nimic, nu aşteaptă nimic, nimic nu-l interesează.

Cu excepţia orelor de birou, rămâne credincios aceluiaşi prieten din anii războiului: alcoolul.

NAE PANDELE

S-a născut în anul 1916. Tatăl său, Ilie Pandele, ţinea cârciuma celebră, mult apreciată de chefliii Bucureştiului de odinioară, *Mai bine aici ca vizavi*. Aşezată peste drum

faţă de unul din marile cimitire ale Capitalei, firma de inspiraţie şi umor macabru se pare a fi contribuit mult la situaţia înfloritoare a familiei Pandele. La paisprezece ani fuge de acasă. Arestat pentru vagabondaj, este internat la Şcoala de corecţie Boiţa, de lângă Sibiu. Încetează orice legătură cu părinţii, care, de altfel, dau faliment şi decedează unul după celălalt la scurtă vreme.

În anul 1933 intră muncitor la Uzinele Malaxa. Extrem de ambiţios, dă liceul particular, apoi se înscrie la Politehnică, luându-şi licenţa în 1941. Face războiul ca genist. Grav rănit în primăvara anului 1944, e trimis la vatră şi petrece câţiva ani în spital. Vindecat, îşi reîncepe activitatea întâi ca inginer la Uzinele Timpuri Noi, apoi la Uzinele Republica. Din 1956 lucrează la IDGHIB. E calificat de conducerea instituţiei drept un element foarte capabil. Orgolios şi susceptibil, se consideră adesea nedreptăţit în mod nejustificat. Făcând parte dintr-o delegaţie de specialişti ce urma să plece în Norvegia şi fiind înlocuit datorită unor interese majore care îi solicitau prezenţa în ţară, inginerul Nae Pandele şi-a prezentat demisia.

Se bucură totuşi de multă simpatie în rândul colegilor câştigaţi de permanenta sa bună dispoziţie şi de un anume umor personal. N-a fost niciodată căsătorit. De aproximativ patru ani trăieşte în concubinaj cu Marina Nicolau, chimistă la Fabrica de medicamente Galenica.

Una din biografii era falsă…

Capitolul XV

PARASTASUL

Duminica aceea tristă de început de noiembrie îi strânse din nou pe prieteni în casa veche de pe Magistrală, la parastasul lui Mircea Ionescu. Sufrageria era plină de lume necunoscută, vecini şi rude de-ale văduvei, oameni mărunţi, în haine cernite emanând vag un miros de tămâie şi naftalină. Stăteau în jurul mesei vorbind mult, încet şi necontenit, examinând cu ochi hulpavi masa aşternută modest cu tacâmuri sărăcăcioase, descompletate.

Dorneanu sosi mai târziu (Sachelarie, Marin şi Pandele trecuseră şi pe la biserică) aferat, îmbrăcat convenţional cu haine închise la două rânduri, afişând o jale reţinută de circumstanţă. Privi critic la cei din jurul mesei şi, zărindu-mă, îşi camuflă licărul de surpriză în spatele unui zâmbet jovial.

— Ce mai faci, căpitane? Apoi brusc, fără tranziţie, luând loc lângă mine: Bietul Mircea… Era cel mai tânăr dintre noi. Da, oftă el, nepătrunse sunt căile Domnului…

O bătrână, morfolind cu gura ştirbă o felie de pâine subtilizată pe furiş în aşteptarea bucatelor, auzi ultimele cuvinte ale jurisconsultului şi se grăbi să-i dea dreptate:

— Aşa-i, maică! Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele lui în veci binecuvântat!

Şi înghesui repede câteva cruci.

Dorneanu îşi întoarse capul surprins, măsurând-o pe bătrână cu atâta dispreţ, încât aceasta amuţi cu ochii căscaţi de uimire. Îşi îndreptă în mod inutil cravata şi ridică din umeri cu mâna stupefiată: „Ce părere ai?“

Marin – cu carafa de ţuică în faţă – după câteva păhărele devenise sentimental:

— Ce jale, dom’le, şi cu viaţa…

— Da, întări şi Pandele. Când te gândeşti, mai ieri, alaltăieri jucam pocher la masa asta. Avea o vorbă a lui când lua potul: „Aşa e jocul ăsta, tăticule. Nu trebuie să te superi.“

Sorbi paharul cu ţuică până la fund şi aprecie cu satisfacţie:

— E excelentă!

— Totdeauna puteai să bei o ţuică bună la Mircea, confirmă Sachelarie.

— Avea o inimă de aur, regretă Pandele. Apoi vocile se amestecară.

— Ce om!

— Ce suflet!

— Cât spirit de sacrificiu!

— Unic!

— Ce mai, era un generos, concluzionă cu emfază Dorneanu. Un om cu adevărat delicat, suflet de elită de o nobilă factură, modest… Îmi întâlni privirea ironică şi îşi drese vocea puţin, încurcat. Evident, nimeni nu e perfect. Poate avea unele lipsuri, insignifiante desigur…

— Ca de exemplu când – Dumnezeu să-l ierte – trişa la cărţi, sugeră Pandele cu faţa îmbujorată.

— Ce naiba, mă? îl mustră blajin Marin. Creştin eşti tu? Ţi-o fi ciupit un pol, doi acolo şi ce mare lucru?

— Chiar, interveni Sachelarie. De altfel, nici nu cred că trişa. Cine ştie ce vi s-o fi părut vouă…

— Acum… fie-i ţărâna uşoară, dar cărţile le măsluia, se simţi obligat să restabilească adevărul Dorneanu. Avea o chestie a lui cu damele. Mă şi miram că nu vă prindeţi.

Totdeauna vă lua banii cu brelan sau cu care de dame. Ce avea cu damele n-am înţeles niciodată. Şi după o pauză, cu tâlc: Că-l ştiţi cum arăta.

Sachelarie, clipind mărunt din ochi, nu se dumeri:

— Nouă de ce nu ne-ai spus?

— Ei, asta-i! Doar nu trişa din patimă. Mircea, monument de cinste şi corectitudine! şi râse teatral, ca şi cum asociaţia ar fi fost ridicolă. Era mica lui farsă.

Doamna Ionescu, cu figura calmă, impenetrabilă (nu m-am putut împiedica să remarc încă o dată cât de bine o prinde negrul), ajutată de o fetiţă, aşează mai multe platouri pe masă.

Invitaţii se năpustiră ca lăcustele, grăbiţi să-şi umple farfuriile. Pandele observă, sâsâind, în şoaptă:

— Ăştia-s nehaliţi rău.

Dar luă cu mână smerită farfuria pe care i-o întinse cu indiferenţă Elvira Ionescu. O urmărea cu ochi lucioşi, cu o undă de înfrigurare abia stăpânită, gata să sară la cel mai mic gest al ei.

— Ei, să fie de sufletul răposatului! Închină primul pahar de vin o femeie planturoasă din capul mesei, cu o geantă cât o valiză, strategic căscată pe genunchi.

Marin bău pe nerăsuflate câteva pahare la rând, ignorându-l pe Sachelarie care încerca să-l tempereze.

— Lasă-mă, dom’le în pace!

Muşcă dintr-o bucată de brânză presărată din belşug cu piper, care-i aduse lacrimi în ochi.

Sachelarie, crezând că plânge, păru impresionat.

Îl luă de după umeri:

— Lasă, Marine! Aşa a fost să fie. Bietul Mircea! Prieten ca el nu găseşti doi într-o viaţă.

— Aşa-i, frate Sache, consimţi Marin înduioşat acum de-a binelea şi alungând iuţeala piperului cu alt pahar de vin.

Dorneanu se asocie spontan şi fără legătură:

— Vai, da! Ai dreptate. *Animus meminisse hor!*[{5}] Prietenia, floare rară! Cu câtă gingăşie ştia s-o ofere

Mircea. Dar părăsi brusc tonul de exaltare. Unde a dispărut friptura? Ce Dumnezeu, abia s-a adus tava…

Doamna cu geanta deschisă pe genunchi surâdea candid.

— Aveam unul în facultate care făcea spiritism, începu Pandele.

— Ei, ştii că-mi placi? se indignă Dorneanu. O fi şparlit răposatul antricoatele.

— Nu, dom'le, se apără inginerul. Mă gândeam, ce-ar fi dacă am evoca spiritul lui Mircea.

Jurisconsultul îl compătimi:

— Aiurezi, băieţaş. Totuşi nu înţeleg chestia cu friptura. E fenomenală!

Doamna Ionescu, neobosită, aduse alt rând de platouri. Măsură rece grupul celor patru, le puse în faţă tacâmuri curate şi se grăbi să iasă.

Marin, cu capul pe masă, tresărea din când în când.

— S-a îmbătat, remarcă Dorneanu, privindu-l. De fapt, nu-i o surpriză. Animalul n-are stil.

— Exagerezi, sâsâi Pandele. E un tip cumsecade. Anul trecut ţi-a dat opt mii de lei fără să clipească. Nici măcar chitanţă nu ţi-a cerut.

— Confunzi noţiunile, amice. N-am afirmat că e avar ca – fie vorba între noi – defuncta gazdă a cărei colivă o ingerăm azi. Am spus doar că n-are stil. *Il y a de la différence*[{6}].

Îmi venea să râd. Nu trecuseră zece minute de când Dorneanu nu găsea cuvinte şi culori să zugrăvească generozitatea şi delicateţea lui Ionescu. Şi acum, dintr-o dată, fără jenă, simplu, cu o naturaleţe deconcertantă, aproape că-l înjura.

— Parcă tu ai stil! se îndoi inginerul cu bun simţ. Rumegi bucatele mortului şi-l bârfeşti:

— Fan-tas-tic! se holbă Dorneanu, izbindu-şi palmele. Fantastic! Acum erau chiftelele pe masă. Ce naiba, doar nu-s beat, şi se ciupi ostentativ de braţe. Care-i misterul?

Pandele suflă:

— St! Nu face scandal!

— Sunt de acord, dar fă-mă să înţeleg misterul.

— Asta-i. Aşa o fi Mircea, Dumnezeu să-l odihnească. Strângător şi pe lumea ailaltă.

Dorneanu îl măsură ironic:

— Ai mai auzit tu de cazuri din astea?

— Nu, mărturisi inginerul.

Fetiţa care o ajuta pe doamna Ionescu începu să strângă masa, farfuriile şi tacâmurile, platourile goale.

Dorneanu se uită după ea fluierând a pagubă. Recapitulă, ridicând câte un deget:

— Chiftele, ţâri, telemea de paişpe şi marşul! Ura şi la gară! Ce să mai discutăm? Mitocanul se cunoaşte şi când moare.

— Crezi că a trecut meniul în testament? se interesă încet Pandele.

— Cât era de neam prost şi zgârâie-brânză…

Fata se întoarse, aducând o farfurie uriaşă cu plăcinte.

— Fetiţo, adu-ne o sticlă de vin! dispuse Marin cu limba împleticită.

— De unde?! se miră fata. S-a terminat.

— Parastas de calici, suspină Sachelarie.

— Totdeauna şi-a mâncat de sub unghie, îşi aminti Dorneanu.

— Nu te ierta nici de cinci bani. Cică dacă nu-i ai te dă jos din tramvai.

— Ascultaţi-mă pe mine! Asta ţine acum visteria lui Sân’ Petru…

Pandele se ridică:

— Mă duc eu pe la bucătărie, poate mai găsesc ceva.

Dorneanu îmi făcu cu ochiul:

— S-a dus după madam Ionescu, Dacă n-ajunge şi ăsta la cimitir, mare minune.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat.

Dorneanu râse încetişor:

— Cândva, nu foarte de mult, amicul Pandele i-a declarat Elvirei Ionescu că de dragul ei ar fi în stare să facă moarte

de om.

— De unde ştii?

— I-a trimis ea o epistolă – decentă şi foarte *honnête femme*[{7}], de altfel – în care, referindu-se la declaraţia inginerului, bate câmpii pe patru pagini despre prietenia pe care i-o poate acorda, titularul inimii fiind, pasă-mi-te, ipochimenul de Ionescu.

— Când s-au întâmplat toate acestea?

— Înainte de-a pleca la Dor de munte. Pandele păstra scrisoarea la el. În dreptul inimii, mai adăugă ironic Dorneanu.

— Ţi-a citit-o şi dumitale?

— Aş! Înseamnă că habar n-ai ce-i aia sentiment delicat. Am dat eu peste ea întâmplător la cabană. O ţinea în portefel…

Mi-l amintii pe Pandele acolo, pe marginea prăpastiei, contemplând bucăţelele de hârtie alungate de vânt.

Inginerul se întoarse la masă cu un aer plouat. Dorneanu îl observă cu coada ochiului, dar se abţinu de la orice comentariu.

Între timp, oaspeţii, ameţiţi, începură să fredoneze cu ochii înlăcrimaţi, dar cu dispoziţie evidentă: „O, tu, ce eşti pierdută în neagra veşnicie.“ De fapt se organiză un cor în care o parte din comeseni susţineau un fel de fond muzical, mârâind pe nas cu buzele strânse.

Mi-am luat rămas bun de la doamna Ionescu care, în bucătărie, cu mânecile suflecate lângă un maldăr de vase murdare, privea în gol, fără expresie, căzută parcă în transă.

— Cum a putut? mă întrebă ea cu ochii îngheţaţi, fără să întoarcă capul.

— Cine?

— El! Cum a putut să vină? Azi! Aici! Cum?

— De fapt ce ştiţi dumneavoastră, doamnă? Repet o întrebare pe care v-am mai pus-o. Mă privi cu mânie rece, stăpânită.

— Nimic, domnule căpitan. Vorbeam şi eu aşa.

Părăsii casa familiei Ionescu. Înăuntru rămaseră cei patru prieteni. Unul singur era criminalul. Ceilalţi erau simpli pioni manipulaţi asemenea unor păpuşi neînsufleţite şi docile sau lângă pulpana cărora se manipula cu abilitate diabolică.

În stradă am întors capul. Nu mi-am putut stăpâni un fior. La una din ferestre, „el“, palid, cu ochii lucizi, mă privea.

Capitolul XVI

„OMUL“ ŞI UMBRA

Soarele pătrundea timid prin ferestrele largi ale biroului.

În anul acela, toamna întârziase mult deasupra oraşului, vopsind cu rugină străzi şi bulevarde, parcurile şi coşurile ţigăncilor. Bucureştenii, mai puţin gălăgioşi (în anotimpul rece, acustica oraşului pierde considerabil în intensitate), cu mină de elevi în prima zi de şcoală, afişau cele dintâi revere înguste, care alături de cocurile „turn“ constituiau ultima noutate în materie de modă.

Comentam înălţimea exagerată a coafurilor feminine cu căpitanul Voicu şi-l necăjeam, argumentând pozitiv.

Voicu, încercând, ca toţi oamenii scunzi, stupide complexe de inferioritate, îmi demonstra conştiincios şi ştiinţific aspectele inestetice şi nesănătoase ale edificiilor capilare.

Urmăream distrat firele de praf zburdând în soare şi-l aţâţam din când în când cu câte o replică. (Voicu explica acum detailat părţile componente ale firului de păr, lansându-se în triste profeţii.)

— Astea le ştii de la *Sfatul medicului*?

— Te credeam om serios, domnule! mă compătimi Voicu, şi cu aer decepţionat se cufundă între paginile unui dosar.

Intră ofiţerul de serviciu, anunţându-l pe locotenentul Dornea. Îi făcui semn să-şi înceapă raportul. Vorbea

neobişnuit de tare, şi, neavizat fiind, puteai crede – auzindu-l dintr-o cameră vecină – că e furios şi pus pe scandal. Mai târziu te obişnuieşti.

Nu-l văzusem de câteva zile şi eram nerăbdător să-l ascult.

Îşi scoase o notiţă din buzunar şi-mi raportă telegrafic:

15 noiembrie

Ora 16:00: Persoana a ieşit de la Institut, a intrat la Expres-Lido, unde a luat masa, apoi s-a dus direct acasă. N-a discutat cu nimeni pe parcurs, n-a salutat pe nimeni. Probabil că a dormit vreo două ceasuri. A aprins lumina abia la ora 18:30.

Ora 19:00: S-a dus la croitor (Cooperativa de îmbrăcăminte din staţia Italiană), unde a întârziat trei sferturi de oră.

Ora 20:30: A intrat la cinematograful Capitol de pe bulevard. N-a stat la coadă la bilete.

Ora 23:00: S-a întors acasă pe jos. N-a părăsit locuinţa decât dimineaţă, când s-a dus la slujbă.

16 noiembrie

Ora 16:30: A luat masa la restaurantul *Postăvarul*.

Ora 17-19: S-a plimbat pe Calea Victoriei privind vitrinele; a intrat prin magazine. Şi-a cumpărat o pereche de pantofi de la Romarta.

Ora 19:30: A cinat la Berăria Central din piaţa Sf. Gheorghe. Autobuzul 37 l-a dus până acasă.

Terminând de citit, Dornea tăcu pentru câteva clipe.

— Până aici, nimic interesant, am comentat.

— Nimic, tovarăşe căpitan. În schimb, ieri…

Şi Dornea începu să povestească pe îndelete.

— A plecat de acasă la ora 18. Părea grăbit şi am crezut la un moment dat că o să urce în 17, sosit în staţie chiar atunci. A avut o scurtă ezitare, dar pesemne s-a răzgândit. Şi-a cumpărat *Informaţia Bucureştiului* de la un vânzător de ziare ambulant. Şi acum începe comedia… Dornea lăsă „suspans“, calculându-şi artistic pauza.

— Zi! l-am îmbiat amuzat.

— Mai întâi şi-a împăturit cu grijă ziarul şi l-a băgat în buzunar, ca unul care-şi citeşte gazeta acasă, sub plapumă, înainte de culcare. După vreo două sute de metri, ocheşte un coş de gunoi agăţat de un stâlp şi când ajunge în dreptul lui scoate jurnalul din buzunar şi-l zvârle înăuntru. Mai face câţiva paşi şi se opreşte, aşteptând schimbarea semaforului, ca să poată traversa.

— Cum ai procedat?

Dornea raporta înfierbântat, retrăind intens filmul celor relatate.

— „Persoana e ingenioasă“, mi-am zis. Găseam că procedeul e inteligent şi grosolan în acelaşi timp. Grosolan, pentru că e greu de justificat gestul, când ai cumpărat gazeta doar cu zece minute înainte şi nici măcar n-ai răsfoit-o. Dar tocmai în asta, am conchis, rezidă şi abilitatea cursei, pentru că este imposibil să nu stârneşti astfel curiozitatea urmăritorilor, atent să sesizeze semnificaţia fiecărei mişcări.

— În consecinţă…

— În consecinţă, am trecut pe lângă coş ignorându-l, mai ales că individul care se angaja intenţionat în traversare putea trage cu coada ochiului, traficul aglomerat impunând oarecare aşteptare pe marginea trotuarului. În afară de aceasta, locotenentul Dănilă, conform dispoziţiilor dumneavoastră, era în spatele meu ca o a doua „umbră“ permanentă. El avea să stabilească ce e cu gazeta.

— Da, cred că ai judecat bine.

— Staţi să vedeţi, se repezi Dornea, figura mare acum urmează. Abia trec de coş, şi un moşneag prăpădit, numai

zdrenţe, îşi vâră mâna înăuntru până la cot, scoate ziarul şi pleacă tacticos.

— Interesant!

— Ca să fiu sincer, m-am cam enervat. Existau două ipoteze: Ori jurnalul avea într-adevăr o destinaţie (parolă sau mesaj) şi deci bătrânul făcea parte dintr-o bandă (cu riscul ca moşneagul, parcurgând un anumit traseu stabilit anterior, să mă fi detectat, ba să-l fi detectat chiar şi pe Dănilă), ori pur şi simplu întâmplarea ne juca o festă de mare umor. Bătrânul, vrând să economisească 30 de bani, ridicase gazeta aruncată la gunoi de către un cetăţean oarecare. Nici una din ipoteze nu mă încânta. Prima, nu mai e cazul s-o dezvolt. În cea de-a doua (ipoteza bătrânului econom) urmăritul dobândea în mod stupid convingerea că e „filat“. Dornea adăugă cu sinceritate: Mi-am dorit din toată inima ca individul să fie atât de deştept, încât să realizeze coincidenţa, că moşneagul nu este, nu poate fi lucrător de miliţie. La urma urmelor, era o chestiune elementară. Un lucrător de miliţie ar fi aşteptat să vadă cui îi e adresat „mesajul“, şi nu s-ar fi grăbit să-l ridice înainte de a-i fi cunoscut destinatarul, eventuală verigă într-o eventuală bandă:

— Ba, am rostit pe gânduri, să sperăm că este atât de deştept. Pe urmă?

— Semaforul şi-a schimbat culoarea, şi am traversat. În faţa unui magazin cu încălţăminte ortopedică a zăbovit trei minute. Când, la rândul meu, am trecut prin dreptul cooperativei, mi-am dat seama că orice comunicare prin gest cu interiorul era imposibilă. Vitrina era strâmtă, iar exponatele sunt etalate pe un fond de placaj care împiedică orice privire dinăuntru sau dinafară.

— Cel mult, am sugerat, felul în care produsele erau dispuse în vitrină să fi conţinut vreo comunicare. O anumită pereche de pantofi, prestabilită, aranjată la stânga ori la dreapta de exemplu, poate să însemne ceva, în virtutea unei înţelegeri. Să te interesezi cine lucrează acolo. Continuă!

— A coborât fără grabă Bulevardul Republicii. Trebuie să vă spun, tovarăşe căpitan, că n-a întors capul o singură dată, n-a uzat de nici un tertip ca să-şi verifice spatele: nici şireturi desfăcute, nici ţigări aprinse prin ganguri care îngăduie căutături iscoditoare în lături, nici priviri golăneşti aruncate peste umăr picioarelor unei femei frumoase.

— Îngrijorător…

Dornea se foi pe scaun.

— De la Universitate, am luat-o spre Sala Dalles. După Sabena, a cotit-o brusc într-o curte interioară care, îngustându-se într-un gang, dă în strada Vasile Conta. Cred că i-am sesizat intenţia. Dacă mă grăbeam, m-ar fi aşteptat desigur la ieşirea din gang şi m-aş fi desconspirat. Întârziind, îi pierdeam urma. Mi-am scos bascul, am ridicat gulerul pardesiului, şi, încercând un mers nou puteam păcăli o privire superficială, m-am strecurat pe lângă o pereche mai în vârstă, care traversa pasajul.

Am avut timp să-l văd pe individ urcând treptele Complexului şi dispărând într-unul din blocuri. La ce etaj nu ştiu. Când am intrat în hol, ascensorul cobora chemat de o femeie. Am predat urmărirea sergentului-major Stoichiţă. Persoana n-a părăsit blocul până azi-dimineaţă, când s-a dus direct la serviciu.

— Şi locotenentul Dănilă?

— Dănilă a luat urma moşului. După ce l-a plimbat pe la vreo treizeci de coşuri de gunoi, colecţionând cele mai jalnice obiecte, bătrânul s-a dus acasă, în Pantelimon. Un amărât pe care-l ştie tot cartierul. N-are familie, bea de stinge şi nu pierde nici un parastas. Bellu e „fieful“ lui. Personal, consider că n-are nici un amestec în afacerea asta…

Care să fi fost semnificaţia ziarului acela blestemat? Mesaj? Truc? Capriciu? Gest inconştient? Greu de presupus.

Existenţa unui complice nu era exclusă. În acest caz, aruncarea unei gazete, mai bine-zis a unei anumite gazete

(*Informaţia Bucureştiului*) într-un anumit coş de gunoi, într-o anumită zi, la o anumită oră etc... dobândea valoare de mesaj.

Cine era destinatarul? Criminalul înnoptase într-un bloc de pe Vasile Conta, deci nu acasă. Un complice (al câtelea?), ori un al doilea cotlon, refugiu încă nedepistat de oamenii noştri?

Capitolul XVII

UN CONCERT NEOBIŞNUIT

Dornea îmi prezentă al doilea raport:

— L-am aşteptat în cofetăria din faţa IDGHIB-ului aproape două ore. A întârziat din cauza unei şedinţe. (Cu acest prilej Dornea consumase – mi-a povestit ulterior – douăsprezece sonde de oranjadă, exasperând personalul unităţii şi stimulând pariuri.) Lângă debitul de ţigări din apropiere a staţionat tot timpul un Fiat 1500 alb, aparţinând unui corp diplomatic. La volan, un individ cu ochelari negri răsfoia distrat un magazin ilustrat. Nu i-aş fi acordat vreo importanţă, dar m-a pus pe gânduri faptul că exact în momentul în care omul nostru a ieşit pe poarta instituţiei şi diplomatul a pornit maşina.

— O coincidenţă poate, am sugerat eu.

— Aşa cred, fu de acord Dornea. Pentru orice eventualitate, mi-am notat numărul turismului.

Îmi întinse o foaie smulsă dintr-un blocnotes.

— Să-i rugăm pe băieţii de la evidenţă să vadă ce-i cu el. Continuă!

— Persoana a luat-o agale pe Magheru. De la o ţigăncuşă a cumpărat nişte ghiocei, tocmindu-se cu chef câteva minute. Să juri că ai de-a face cu un tip cumsecade, ieşit de la slujbă şi nu prea grăbit să ajungă acasă, comentă Dornea. Masa a luat-o la lactobarul de lângă cinematograful *i*. Din fericire, s-a aşezat chiar lângă vitrină. M-am

amestecat deci printre ceilalţi amatori la un bilet în plus. După jumătate de ceas a ieşit din Expres. În Piaţa Palatului, cuprins de o hotărâre bruscă, a grăbit pasul, coborând aproape în fugă pe Ştirbei Vodă. S-a oprit abia în Cişmigiu. Dornea îşi umplu un pahar cu apă. În parc era puţină lume. Rar câte un trecător, cu drum probabil cotidian, câţiva pensionari aruncând priviri îngrijorate spre cerul mohorât. Omul nostru a întins un jurnal pe scândurile jilave ale unei bănci şi s-a aşezat privind ţintă înainte. M-am postat după cotul pe care îl face şirul de scaune, ascuns de trunchiul unui salcâm. Individul a fumat două ţigări şi tacticos, de parcă gestul lui ar fi fost cum nu se poate mai firesc, a scos din buzunar o muzicuţă şi a început să cânte. Aici Dornea repetă fără să-şi dea seama stupefacţia pe care o încercase în parc. A cântat exact trei minute şi jumătate copacilor, băncilor pustii şi statuilor o melodie fistichie pe care n-am auzit-o în viaţa mea. Mă întrebam dacă n-a înnebunit subit. În jur nu era nimeni.

— Chiar nimeni?

— Nimeni, tovarăşe căpitan. Adică mai încolo… pe o alee vecină, cumva oblică, o femeie privea neclintită lacul. Nu părea să fi băgat ceva în seamă, poate nici nu ajunsese până la ea straniul concert.

— Cel puţin din curiozitate ar fi trebuit să întoarcă capul. La cât ai apreciat distanţa care îi despărţea?

— Aproximativ o sută de metri.

— Cum arăta?

— Nimic deosebit, tovarăşe căpitan. Cam la cincizeci de ani, modest îmbrăcată, cu o basma verde.

— Dacă era cârnă şi cu picioare frumoase, era desigur mai interesantă, am insinuat.

— Distanţa era prea mare ca să sesizez asemenea amănunte.

— Ei, şi cum s-a terminat?

Dornea îşi ridică nedumerit sprâncenele

— Omul s-a sculat, a cotit pe câteva alei şi în faţă la Spicul a făcut semn unui getax care l-a dus până acasă. Din stradă l-am văzut trăgând perdelele la ferestre.

— Concluzia dumitale?

Dornea tăcu. Nu puteam scăpa de obsesia unui gând: Individul îşi bătea joc de noi.

Situată pe colţ la întretăierea Căii Victoriei cu strada Nuferilor, bodega Codlea a intrat în competiţie cu cele mai căutate restaurante din Bucureşti. Motivul? Aici se poate bea o sticlă de vin fără a fi nevoit să cheltuieşti a doua zi trei lei pentru antinevralgice.

Curiozitatea m-a îndemnat să intru. Din păcate, tocmai atunci „vinul cel bun“ se isprăvise, aşa că am cerut o ţuică.

Sorbeam cu înghiţituri mici la „botul calului“ (pentru cei grăbiţi responsabilul montase în perete o policioară îngustă şi lungă), când uşa se deschise făcând loc unui grup de petrecăreţi. Am recunoscut pe cei patru prieteni de la cabană.

Pandele mă observă primul:

— Ia te uită! Vorbeşti de lup şi lupul… după uşă.

— *Qui s’aime se rencontre*[8], decretă Dorneanu, întinzându-mi mâna cu obişnuitul său gest regal.

Marin, beat ca de obicei, îşi schimonosi trăsăturile, semn că încearcă să-mi zâmbească.

Sachelarie se grăbi să dea unele explicaţii la proverbul lui Pandele.

— Într-adevăr, chiar adineauri vorbeam de dumneata.

— Foarte încântat. Şi cu ce ocazie, mă rog?

— Ocazie? Ne jigneşti! De cei dragi îţi aminteşti întotdeauna pentru simplul motiv că nu-i poţi uita niciodată.

Pandele ţinea morţiş să mă încredinţeze că a rămas acelaşi.

Nici Dorneanu nu se schimbase

— *Honni soit qui mal y pense!*[9] Hai să bem ceva. Şi imprimându-şi vocii un timbru baritonal, comandă: Băiete!

O sticlă de borvis.

Sachelarie aprecie repede conţinutul paharului meu:

— Tot ţuică? Înseamnă că ai rămas la aceleaşi bune obiceiuri.

Marin se hotărî să deschidă gura

— Mai înseamnă că dumnealui e perseverent, de o perseverenţă învecinată cu încăpăţânarea… Greşesc, căpitane?

N-am apucat să-i răspund. Ceilalţi, socotind cele cincisprezece cuvinte rostite de Marin drept un record neobişnuit, se hotărâseră să serbeze evenimentul. Mi-am amintit o scenă asemănătoare petrecută în seara sosirii mele la Dor de Munte.

Aveam din nou senzaţia că se angajează într-un joc ale cărui reguli nu le cunoşteam.

M-am uitat prin fereastra supraîncărcată de reclame ademenitoare, încercând să ghicesc care dintre trecători e Dornea.

Sachelarie propuse ca în cinstea revederii noastre să bem ţuică. În curând o sticlă de un litru contrasta vizibil alături de apa minerală.

— Unul dintre noi patru va trebui să comită o crimă!

Vorbise Pandele, aparent distrat.

Dorneanu bătu repede în lemn:

— Doamne fereşte! Ce-ţi veni, frate?

— Numai aşa, completă Pandele, prietenul nostru, simpaticul căpitan Anghel, se va hotărî să ne acorde oarecare atenţie.

Au izbucnit cu toţii în râs.

— Chiar, făcu Sachelarie, s-ar părea că intenţionat ne ocoleşte.

— Da, da, aşa s-ar părea.

Pentru toţi era clar că prezenţa mea reuşea să stimuleze graiul ex-doctorului. Am recurs la cel mai banal pretext:

— Am o groază de probleme pe cap.

— Ce vorbeşti, domnule? Şi eu care credeam că ai rezolvat misterul chiar acolo, la cabană…

Dorneanu ridică paharul cu apă minerală, sorbi ceremonios şi izbucni dintr-o dată:

— Care mama dracului mi-a turnat ţuică?!! Tu, Sache?

Se cutremura la nesfârşit, de parcă ar fi băut gaz. Ceilalţi râdeau cu lacrimi.

— Uite-aşa ne petrecem timpul – făcu Sachelarie într-un târziu – o glumă, un pahar, un pocheraş…

— Apropo, l-am întrebat, cum aţi rezolvat problema celui de al patrulea?

Răspunse Pandele:

— Jucăm cu o mână moartă, până când te vei hotărî dumneata să o înlocuieşti.

O ţigăncuşă intră oferind clienţilor buchete mici de flori. După ce se asigură că e privit îndeajuns, Dorneanu îşi alese cu grijă o garoafă albă, o prinse la butonieră şi cu un gest capabil să sugereze cele mai distinse maniere de la curtea lui Ludovic al XV-lea oferi fetei douăzeci şi cinci de bani. Cum vânzătoarea cerea să i se restituie marfa, Pandele propuse o chetă. În cele din urmă, plictisit, Marin scoase o bancnotă de trei lei şi îi făcu semn să ne lase. Sachelarie o prinse de mână:

— Ai un pol de la mine dacă îmi ghiceşti în palmă.

Fata se smuci şi, eliberându-se, dispăru pe uşă, bodogănind.

— Pentru jumătate din sumă îţi spun eu tot, se oferi Pandele.

— Nu, zău! făcu Dorneanu, întinzându-şi palma. Ştii să ghiceşti?

— Bineînţeles. Ghicesc trecutul, prezentul şi viitorul. În ceea ce te priveşte, trecutul ţi-l cunoaştem, prezentul îl ştim cu toţii, cât despre viitor… Uite, domnule, unde era craiul! Pică cu aşternut, Dorneanule!

— Serios? Se vede aşa ceva în palmă?

— Pe onoarea mea! Se vede clar. Pat de fier, pătură cazonă şi gratii la fereşti.

Dorneanu îşi retrase mâna înjurând. Uitase bunele sale maniere. Eu însă n-am uitat că la întoarcere, în tren, acelaşi Pandele susţinea că Dorneanu n-ar fi în stare să comită nici cea mai neînsemnată contravenţie. Să-şi fi schimbat între timp părerile? Sachelarie, îşi oferi palma, surâzând:

— Zi! Dar să te ferească sfântul să-mi citeşti aceeaşi istorie, că stricăm prietenia. Hai, dă-i drumul!

Abordând o mină serioasă, Pandele îi cercetă palma cu atenţie.

— Ei?

— Interesant! Foarte interesant? Acum înţeleg în sfârşit norocul tău la cărţi. Scrie aici o poveste despre cineva care ştie să aranjeze al naibii de bine fulurile.

— Altceva nu mai scrie? se interesă Marin.

Sachelarie se supără de-a binelea.

— Sper că-i una din glumele tale obişnuite; deşi asemenea afirmaţii nici măcar în glumă nu se fac. Îşi turnă un pahar de şi îl goli fără protocolul obişnuit.

Pandele ridică din umeri, zicându-mi:

— E rândul dumitale, căpitane.

— E rândul meu să fac aceeaşi remarcă. Sper că e o glumă. Ar fi de tot hazul, zău aşa, să mă vadă şeful îndeletnicindu-mă prin cârciumi cu asemenea practici. Dacă treaba te amuză, încercă la dumnealui.

Marin refuză scurt.

— Sunt convins că nu-l amuză. Şi ca să pună capăt discuţiei schimbă subiectul: Mult o să mai bem din poşirca asta? Ospătar! O sticlă de coniac!

Cum „prietenii“ erau puşi pe chef, mă pregăteam să plec. Privirea mi-a fost atrasă de apariţia unui individ, prost îmbrăcat, cu o pălărie pleoştită pe cap şi un topor la subsuoară, care ezita în cadrul uşii. Se hotărî în cele din urmă şi, trecând prin dreptul meu, îmi făcu un semn imperceptibil cu ochiul, apoi se îndreptă spre tejghea.

„Cine naiba o mai fi?“ Privindu-l atent, era cât pe-aci să izbucnesc în râs.

Tăietorul de lemne, care acum număra cu grijă câteva monede legate într-o batistă, pentru o cinzeacă de drojdie, era… locotenentul de miliţie Dornea.

Intervenţia lui Pandele mă izbi ca un ciocan în moalele capului.

— Ei, taică! Ia de aici un pahar de ţuică. Om necăjit, căpitane. Bate, săracul, tot oraşul pentru o bucată de pâine…

Oare îl recunoscuse?

Capitolul XVIII

EXERCIŢII DE LOGICĂ

— Te ascult, căpitane!

Eram pentru a treia oară în biroul colonelului Tunsu după întoarcerea mea din concediu.

— În ultima sa declaraţie, începui eu, Vasiliu susţine că prima întâlnire cu Mircea Ionescu a avut loc în anii copilăriei. L-a văzut în câteva rânduri însoţit de un marinar. Primul lup de mare „în carne şi oase“ a reţinut în mod firesc atenţia lui Vasiliu, copil pe atunci. După douăzeci şi cinci de ani, tabloul din locuinţa lui Ionescu – un marinar cu barbă, mustaţă şi lulea – îi declanşează spontan imagini de mult uitate. Vasiliu remarcă asemănarea dintre omul din fotografie şi gazdă, adăugând că i-a văzut cândva plimbându-se împreună pe strada copilăriei sale, strada Fără Nume. Ionescu contestă vehement, afirmând că marinarul nu-i este tată, că nu-l cunoaşte şi că abia cu opt ani în urmă a călcat pentru prima oară în Bucureşti. Ulterior, tabloul a dispărut, Mircea Ionescu justificând că ar fi fost reclamat de o rudă îndepărtată. De altfel, continuai, din discuţia cu doamna Ionescu reiese clar că Vasiliu spune adevărul.

Magnetofonul se afla alături, iar banda care înregistrase întreaga convorbire cu tânăra văduvă fusese fonotecată, reţinând pasajele care ne interesau.

I-am dat drumul. Glasul blând, catifelat al femeii se auzi timid:

— „Acolo atârna un tablou cu fotografia unui marinar. Asemănarea dintre Mircea şi omul din fotografie…“

— După cum vedeţi, tovarăşe colonel, doamna Ionescu confirmă declaraţia lui Vasiliu referitoare la dispariţia portretului. În acelaşi timp, nu-şi poate explica desele plimbări ale soţului ei pe strada Fără Nume.

— După Vasiliu, reflectă colonelul, preferinţa lui Ionescu pentru această stradă începe încă din copilărie.

— Mi-aş permite să adaug, intervenii eu, că acum douăzeci şi cinci de ani, primele plimbări pe aceeaşi stradă le-a făcut însoţit de un marinar. Un marinar a cărui existenţă în viaţa sa, Ionescu o accepta şi o respingea.

— Să vedem de ce-o respingea. Ce era, sau ce devenea compromiţătoare relaţia marinar-Ionescu, ori faptul că acesta din urmă a fost văzut pe o anumită stradă? Să procedăm prin eliminare. Aparent, s-ar zice că totul pledează pentru prima ipoteză. Ştim doar că Ionescu s-a lepădat de omul cu barbă, mustaţă şi lulea. Totuşi, îi păstrează fotografia în casă, pe perete, ba mai mult, este afectat când aceasta dispare. Concluzia?

— Concluzia se impune: Ionescu respinge orice legătură cu marinarul numai atunci când cineva afirmă că au fost văzuţi pe o anumită stradă. Aşadar, compromiţătoare devine orice legătură cu strada respectivă.

— Compromiţătoare, periculoasă sau de nedorit, pentru că are sensul cel mai larg. De ce nu dorea să se ştie că acum douăzeci şi cinci de ani a trecut, de câteva ori, pe strada Fără Nume?

— Pentru a nu fi amestecat în cine ştie ce întâmplare petrecută în cartier…

Am retractat imediat

— Explicaţia cade. În asemenea situaţie, firesc era să nu mai calce pe acolo niciodată. Ori lunea trecută Ionescu a fost văzut, în câteva rânduri, pe aceeaşi stradă.

— Atunci?

— Înseamnă că pe strada Fără Nume se află „ceva“. Ceva căutat şi de altul, sau alţii…

— Ai început bine. Continuă! mă încurajă colonelul.

— „Ceva“ care poate fi controlat dacă mai există sau nu… O casă, o grădină… A! Înţeleg! Acum înţeleg. Tatuajul! Desenul prin tatuaj indică locul de pe strada Fără Nume unde se află acel ceva.

Am deschis blocnotesul la pagina unde doamna Ionescu reprodusese desenul tatuajului.

Colonelul îl privi minute în şir, răsucindu-l pe toate părţile.

— Fără îndoială, desenul reprezintă determinarea unui obiect, sau a unui loc faţă de alte obiecte sau locuri. Priveşte! Sunt şase şiruri de câte douăzeci de puncte, dispuse relativ simetric. Un singur punct este înlocuit cu semnul X.

— Îmi permit să vă amintesc, tovarăşe colonel, că doamna Ionescu a reprodus desenul din memorie, precizând chiar că nu ştie numărul exact al punctelor.

— Nu are importanţă pentru ceea ce încercăm noi să deducem. Aşadar, semnul X precizează locul sau obiectul căutat. Un loc sau un obiect, în funcţie de alte aproximativ o sută douăzeci de locuri şi obiecte asemănătoare.

— Asemănătoare?!

— În mod cert. Dacă locurile sau obiectele, care-l încadrează pe cel căutat, ar fi deosebite, desenatorul era obligat să le indice prin alte semne, spre a uşura munca celui ce urmează să ajungă la obiectiv.

— Aş avea o remarcă, tovarăşe colonel.

— Dă-i drumul.

— Presupunând că eu am ascuns ceva în grădină, unde, să zicem, sunt o sută douăzeci de repere formate din pomi, movile şi tufişuri… Mi-e suficient să însemnez locul în funcţie de celelalte fără a preciza natura reperelor.

— Perfect adevărat, cu condiţia ca dumneata să fi făcut însemnarea.

— Credeţi că tatuajul de pe şoldul lui Ionescu a fost făcut de altcineva?

Colonelul Tunsu comandă două cafele, una fără zahăr, cealaltă numai cu o linguriţă – îmi reţinuse preferinţa – aşteptă până când ceştile fură aşezate pe birou, apoi zise:

— Mărturiseai zilele trecute că ţi se pare neobişnuit procedeul de a nota ceva prin tatuaj. Tot dumneata ai conchis că în felul acesta se excludea posibilitatea de a pierde înscrisul. Câţi ani avea Mircea Ionescu când a fost zărit pe strada Fără Nume?

— Dacă în zilele premergătoare crimei împlinise 34, înseamnă acum douăzeci şi cinci de ani avea 9.

— Admiţând că plimbările de atunci şi cele de acum slujesc aceluiaşi scop, şi noi am căzut de acord, în mod logic, la 9 ani Ionescu căpătase toate datele problemei. Cum împrejurările nu favorizau apropierea de ţintă, aminteşte-ţi raţionamentul dumitale, intervine problema timpului. Într-un viitor apropiat sau îndepărtat, după cum observăm foarte îndepărtat, Mircea Ionescu trebuia să găsească clipa prielnică. Se pune întrebarea: Pe ce-i însemni unui copil locul acelui *ceva,* ca să nu-l uite, sau să nu-l piardă?

Lucrurile începeau, în sfârşit, să se clarifice.

— Înseamnă că plimbările de acum douăzeci şi cinci de ani, am conchis, nu aveau alt scop decât să-i întipărească copilului, în memorie, împrejurimile, eventual curtea sau casa cu pricina.

— Exact! Aşadar, cel care i-a lăsat lui Ionescu desenul era obligat, având în perspectivă scurgerea multor ani, să-i precizeze natura reperelor, dacă bineînţeles reperele sunt diferite. Bun! Hai să vedem ce-ar putea fi acel „ceva“. Am căzut de acord că desenul reprezintă un loc, sau un obiect în funcţie de alte locuri sau obiecte. Ca să ne fie mai uşor, contopim locul cu obiectul şi-l numim obiectiv. Alături de Ionescu, pentru cucerirea obiectului, intră în competiţie şi

omul nostru. Stahia, ca toţi marii infractori, s-a specializat de mult într-un anumit domeniu: relicve, obiecte de artă şi bijuterii vechi. Aşadar, „obiectivul“ începe să capete o tentă de vechime.

— Aş adăuga, am intervenit, că în toate cele trei dicţionare folosite de Ionescu sunt subliniate un grup de cuvinte din aceeaşi familie: pietre preţioase. În dicţionarul german am găsit subliniat şi cuvântul aur.

— Limpede! Problema: cum a ajuns criminalul în posesia informaţiei cu privire la „obiectiv“ nu interesează deocamdată. Să rămânem credincioşi obiceiului de a urma drumul cel mai scurt între două puncte, mai ales că acest drum, după cum ai băgat de scamă, conţine date suficiente. Mai interesantă mi se pare istoria cu dispariţia tabloului. Deşi cred că şi aici e mâna omului nostru – spera, probabil, că prin cercetări îndelungate şi amănunţite va ajunge la desenul cu pricina – nu este exclusă intrarea în competiţie a concurentului nr. 3.

— Asta ar fi culmea!

— Oricum, notează-ţi ipoteza!

Îşi aprinse o ţigară, urmărind cu interes flacăra brichetei.

— Mă întreb, făcu colonelul, ce l-ar fi putut împiedica pe Ionescu, timp de peste douăzeci şi cinci de ani, să se apropie de obiectiv. Cunoşti strada Fără Nume?

— Am trecut pe acolo chiar astăzi. Câteva instituţii, sediile a trei ambasade, şi în rest case particulare.

— Ambasade şi instituţii, reluă colonelul. Iată câteva locuri greu de răscolit!

— Într-adevăr, nu-l văd pe Ionescu, un Ionescu fricos şi laş, forţând intrarea unei ambasade sau răscolindu-i grădina.

— Aşadar, urmează linia dreaptă, căpitane! Astăzi am fost informat de secţia de paşapoarte că grupul de prieteni, inclusiv Ionescu şi Vasiliu au depus actele încă de acum două luni pentru o călătorie în apus. Am sugerat să le fie

eliberate, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ştii când are loc plecarea? Peste trei zile.

— Ce ordonaţi, tovarăşe colonel?

— În primul rând să se tripleze urmărirea criminalului. În al doilea rând să se supravegheze strada Fără Nume, deşi, aşa cum îl cunosc…

Sună telefonul. Colonelul ridică receptorul, ascultă, apoi spuse:

— Bine. Întoarceţi-vă la omul nostru şi aveţi grijă să nu-l mai scăpaţi din ochi! Ai înţeles foarte bine, locotenent Dornea!

Închise.

— Du-te în strada Poenari, 26. Profesorul Iorgulescu a murit în împrejurări care dau de bănuit, cu atât mai mult cu cât acum două zile omul nostru a fost văzut pe aceeaşi stradă.

Capitolul XIX

LACRIMI GRĂITOARE

Albă şi pătrată, cub imaculat aruncat în mijlocul unei grădiniţe îngrijite, vila profesorului Iorgulescu părea sora geamănă a celorlalte imobile din Strada Poenari. Dintr-o coastă ţâşnea – neaşteptat faţă de simetria perfectă a construcţiei – o terasă ca un sertar deschis, graţie acestui artificiu arhitectural, cubul de gheaţă câştigând farmec şi căldură.

Ne primi unul din oamenii noştri, trimişi de ofiţerul de serviciu. În holul mare, boltit, o scară interioară asemenea unui mese uriaşe ducea la etajul superior.

O femeie în vârstă stătea incomod pe un taburet, în poziţia caracteristică oamenilor simpli care, intimidaţi, ocupă un sfert de scaun, sugerând astfel inconştient provizoratul şi dezacordul lor faţă de o situaţie neplăcută. De altfel, cum ne văzu se ridică în picioare, răsucind nervos un nasture de la bluză.

— E femeia de serviciu a profesorului, ne şopti sergentul. Cam slabă de minte…

Urcarăm scara. Dormitorul era o cameră spaţioasă, cu mobilă joasă, de culoare deschisă, amplificând senzaţia de lărgime. Un goblen enorm acoperea peretele din faţa patului. Goblenul şi un vas mare de un roşu intens aşezat jos pe parchet, singure, biciuiau colorând austeritatea albă a interiorului.

Alături, în baie, în cada plină cu apă, se afla cadavrul palid al profesorului. În palma deschisă avea o rană.

Echipa care ne însoţea se puse pe treabă. Intrară în funcţiune aparatele de fotografiat, dispozitivele de iluminat, peliculele adezive pentru ridicarea urmelor de mâini, trusa medicului legist.

Aparent, nimic nu tulburase ordinea desăvârşită care domnea în toată casa, iar cele câteva mobile împrăştiate cu gust prin ungherele dormitorului, neclintite, păreau să confirme această impresie. Din prag observam animaţia din jurul cadavrului, şi în aşteptarea opiniei medicului legist reflectam că este foarte posibil să nu fie vorba despre o crimă. La urma urmelor, profesorul era un om în vârstă, iar faptul că un criminal preferă să se plimbe pe o anumită stradă nu exclude eventualitatea unei morţi naturale în acelaşi perimetru. Am coborât în hol, intenţionând să pun câteva întrebări menajerei. Ca şi mai înainte, femeia stătea chinuit pe o bucăţică de scaun şi, văzându-mă, se sculă, ca împinsă de un resort. Avea ochi goi, lipsiţi de expresie, ori poate albastrul lor spălăcit le răpea orice consistenţă. Erau ochi muţi, ermetici, ca nişte obloane în spatele cărora nu puteai ghici ce se petrece. Doar zvâcnetul buzelor şi nările palide trădau o stare de frământare lăuntrică.

— De când lucrezi la profesorul Iorgulescu?

— De două săptămâni…

Cu un oftat adânc, îşi destinse spatele rigid.

Avea o voce neaşteptat de puternică, surprinzătoare pentru trupul acela puţintel, voalată, uşor răguşită; o răguşeală specifică, explicată doar de boală cronică sau de fumatul intens.

— Aşteptai pe cineva?

— Nu, se apără ea, eu? Ferească Dumnezeu…

Sergentul Pană pătrunse în încăpere, însoţind un bărbat la vreo 60 de ani, masiv, foarte înalt, îmbrăcat cu multă grijă.

Faptul că în locul menajerei îi deschisese uşa un lucrător de miliţie îl speriase şi nu încerca deloc să-şi disimuleze neliniştea. Îşi plimba ochii prin hol, căutând ceva, ori pe cineva.

L-am măsurat pe noul venit, fără să rostesc vreun cuvânt. Descumpănit, acesta riscă un bună ziua înghiţit pe jumătate.

— Îl caut pe profesorul Iorgulescu, începu necunoscutul. Nu ştiu…

— Profesorul Iorgulescu a murit! l-am întrerupt, lămurind brutal lucrurile dintr-un bun început şi observând atent reacţiile vizitatorului.

Am crezut pentru o clipă că muntele din faţa mea avea să se prăvale. Aşa crezu şi Pană, care, cu un gest prompt, împinse un fotoliu la îndemâna necunoscutului. Dar omul nu căzu; se nărui doar înlăuntrul său, umerii i se pleoştiră, iar hainele îi deveniră dintr-o dată prea largi. Se aşează cu greutate, în timp ce cu gesturi automate îşi căuta ţigările prin buzunare.

Declanşasem un atac direct, frontal, cedând unui impuls nedefinit. Metoda este eficace, dar nu lipsită de riscuri, împrejurările concrete putând confirma oportunitatea ei.

Vizitatorul scoase în cele din urmă un portţigaret elegant, cu monogramă de aur. Reuşii să descifrez un M.I. artistic înlănţuite. La un semn discret, Pană luă femeia, încremenită în nemişcarea sa, şi părăsiră holul.

— Cine sunteţi dumneavoastră?

— Mă numesc Ion Mihăilescu, medic primar la Spitalul de boli contagioase nr. 5. Profesorul Iorgulescu este…

Se opri brusc în faţa unui gând care-i crispă trăsăturile. Reluă cu oarecare greutate:

— În sfârşit, era prietenul meu cel mai bun. Sunt copleşit… Mai îngână, parcă, sfiindu-se: De ce-a murit?

— Nu suntem încă în măsură să vă dăm vreo informaţie, am spus pe tonul cel mai sec şi oficial cu putinţă.

Mă întrebam de unde răsărise şi ce amestec o fi având în toată istoria asta? Părea sincer tulburat, iar cu degetele frământa spasmodic braţele fotoliului.

— Pot să-l văd? ocolii răspunsul.

— Trebuia să vă întâlniţi azi cu profesorul Iorgulescu?

— Nu în mod special. Eram doar în trecere. De altfel, ne-am văzut şi aseară…

— Şi? Vă rog să continuaţi.

— Nu pot să ascund că m-a izbit la el o oarecare nelinişte. Era distrat şi nervos. Suntem prieteni de peste patruzeci de ani. N-am avut niciodată secrete unui faţă de celălalt. Era firesc, am urmat împreună liceul şi facultatea. Timpul a transformat comunitatea de gusturi şi preocupări într-o prietenie trainică. Ultimele cuvinte le rostise cu emoţie. Cum astăzi trebuia să plec într-o delegaţie peste hotare am trecut aseară pe la el ca să-mi iau rămas bun. Improvizasem o mică petrecere şi chiar de la primul pahar mi-am dat seama că Radu e preocupat de ceva, că ceva îl frământă.

— Bănuiesc că l-aţi întrebat ce anume.

— Nu a fost nevoie. Ştiam că o să-mi spună fără să-l întreb şi, într-adevăr, după multe ezitări, mi-a povestit o întâmplare cu totul neobişnuită, aproape neverosimilă. Acum zece zile… Dar mai întâi trebuie să vă pun la curent cu o anumită perioadă din viata lui. În timpul războiului, Radu a fost arestat de Gestapo şi trimis într-o uzină subterană.

Devenii foarte atent.

— Unde?

— Undeva, în munţii Făgăraş. Spre sfârşitul războiului, nemţii au aruncat uzina în aer. Mulţi ani Radu a crezut că e singurul supravieţuitor.

— Interesant!

Remarca îmi scăpase fără să vreau.

Doctorul se ridică străbătând îngândurat odaia, apoi, rezemându-se de cadrul ferestrei, continuă:

— Acum câteva zile, prietenul meu l-a reîntâlnit pe unul din deţinuţii cu care împărţea celula.

Eram numai ochi şi urechi. Ceva îmi spunea că mobilul celor trei crime se ascunde aici. Doctorul îşi umezi buzele, apoi spuse:

— Radu i-a amintit atunci despre întâia lor cunoştinţă, însă omul din faţa sa a contestat cu vehemenţă, susţinând că se înşeală.

— Unde s-au întâlnit?

— În curtea unei instituţii cu care colabora. Îmi scapă numele.

— Continuaţi! Poate că prietenul dumneavoastră într-adevăr se înşelase.

— Aceeaşi remarcă am făcut-o şi eu. Radu a acceptat presupunerea, dar nu înţelegea în nici un chip ce căuta acelaşi om, în aceeaşi noapte, prin faţa casei sale. Se sculase un ceas sau două după miezul nopţii şi întâmplător şi-a aruncat ochii pe fereastră. Strada fiind puternic luminată, nu i-a fost greu să distingă trăsăturile fostului său tovarăş de celulă. O clipă mai târziu, omul dispăruse.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum zece zile. Reţin data, pentru că a doua zi Radu a fost victima unui accident, sau poate a unei tentative de crimă. Aştepta împreună cu alţii să traverseze strada, când, deodată, cineva care venea în fugă l-a îmbrâncit pe caldarâm. Cei din apropiere au avut prezenţa de spirit să-l tragă repede înapoi, aşa că s-a ales doar cu câteva zgârieturi.

— A văzut cine l-a împins?

— Nu. Nici el, nici cei care îl înconjurau.

Făcu o pauză. Trase cu patimă ultimul fum şi stinse ţigara, strivind-o îndelung de marginea scrumierei.

— Concluzia dumneavoastră?

— Vă mărturisesc că am privit lucrurile cu destulă uşurinţă. Radu muncise enorm în ultima vreme. Era literalmente epuizat. Nu intenţiona să se odihnească cu

adevărat decât după ce va fi sfârşit de scris ultima pagină. Ştiam că e surmenat şi i-am atras în repetate rânduri atenţia să se menajeze. De cele mai multe ori, suprasolicitarea intelectului dă naştere la anxietăţi, obsesii, care se manifestă prin dispoziţii inegale, idei fixe, sau teamă nejustificată. Pacientului începe să i se năzare, sau cum se spune în popor, să i se căşuneze din senin. De aceea n-am luat prea în tragic relatările lui. Pentru că s-a plâns şi de insomnii, i-am prescris câteva barbiturice inofensive în doză minimă. Radu a împăturit reţeta cu oarecare ironie. Nu era deloc convins că i se năzare. L-am sfătuit să se adreseze miliţiei.

— De ce?

— Am făcut-o mai mult într-o doară. La drept vorbind, nu puteam contesta un oarecare coeficient de bizar în întreaga poveste. Prea multe coincidenţe, gravitând în jurul aceluiaşi fenomen, converg, de obicei, spre un adevăr care nu e întâmplător. Mă îndoiam însă de realitatea acestor coincidenţe. Radu, la care descifram primele simptome ale asteniei, putea lua drept certe nişte simple impresii. Când l-am sfătuit să sesizeze organele miliţiei, am făcut-o şi cu oarecari intenţii curative.

— Adică?

— Împărtăşirea unor astfel de necazuri unui for competent linişteşte în general. Încerci o senzaţie de uşurare, de parcă ai azvârli o parte din povara pe care o duci singur. Creşte substanţial sentimentul de securitate. Dormi altfel când ştii că sectoristul se plimbă la colţul străzii.

— Cum a primit profesorul Iorgulescu sugestia dumneavoastră?

— Urma să vă telefoneze cât de curând.

— Spuneaţi că azi-dimineaţă trebuia să părăsiţi ţara. Ce s-a întâmplat.

— Da, trebuia să plec la un congres medical care se ţine la Londra. Nişte formalităţi în legătură cu referatul ce

urmează să-l susţinem ne-a amânat plecarea cu trei zile. Ieşind de la minister am trecut pe la Radu. N-aş putea să vă explic de ce. Poate am fost mânat de o presimţire… Oricum, nu mă aşteptam la o crimă.

— Ce vă face să credeţi că este vorba de o crimă?

— Prezenţa dumneavoastră aici ar fi un prim indiciu, replică Mihăilescu. Dacă mai adaug şi temerile lui Radu… Radu mi-a descris individul ca pe un tip deosebit de periculos, fără scrupule. Se înfiora doar evocându-l. Din păcate, am pus totul pe seama surescitării sale.

Îl ascultam pe Mihăilescu, dar gândurile mi se întorceau cu încăpăţânare la zilele, lunile, poate anii petrecuţi de victimă, sub pământ, undeva în Făgăraş.

Mă întrebam în ce împrejurări ajunsese profesorul acolo, ce drame îngrozitoare se vor fi consumat şi care sunt firele misterioase ce leagă tragediile neştiute şi îngropate acum mai bine de douăzeci de ani de moartea lui Iorgulescu.

Doctorul Mihăilescu tăcu, tamponându-şi fruntea asudată.

— Profesorul nu şi-a justificat repulsia faţă de individ? Încercaţi să vă amintiţi!

— Nu. Toată povestirea lui a fost incoerentă, vorbea când despre cele petrecute acum douăzeci de ani, când despre evenimentele din ultimele zile. Încerca cu tot dinadinsul o analogie şi excludea categoric posibilitatea unei coincidenţe. Nici eu n-am insistat. Am considerat că nu are sens în starea în care se afla.

— Înţeleg.

— Mi-aş permite o sugestie: cred că ar fi bine să-i cercetaţi biroul. Avea obiceiul, încă din şcoală, să ţină un jurnal. N-ar fi exclus să găsiţi ceea ce vă interesează.

Asta da, era într-adevăr o idee. La urma urmelor, un om care notează cu conştiinciozitate orice, chiar şi coordonatele lipsite de importanţă ale unei zile banale (nu ţi se poate întâmpla zilnic ceva formidabil) este imposibil să

nu fi descris deîndată ce-a avut posibilitatea, măcar în rezumat, cele întâmplate în împrejurări atât de deosebite.

M-am ridicat în picioare, semn că întrevederea noastră luase sfârşit. I-am mulţumit, luându-mi îngăduinţa să-l mai deranjez.

Relatările doctorului Ion Mihăilescu erau de maximă importanţă. În declaraţia lui faptele concrete erau puţine. Tentativa de crimă prin îmbrâncirea lui Iorgulescu în faţa unui tramvai mi se părea fantezistă şi prea riscantă. În acelaşi timp, semăna foarte puţin cu „stilul“ de lucru al omului meu, ale cărui combinaţii, frizând precizia matematică, excludea rateurile. Dar nu-i mai puţin adevărat că individului îi plăcea să rişte, recurgând uneori la soluţii disperate, ţinând să epateze prin ingeniozitate şi îndrăzneală, la care adăuga o oarecare doză de umor cinic.

Aşteptam cu nerăbdare constatările medicului legist şi ale specialiştilor noştri, care urmau să determine cauza şi condiţiile morţii profesorului.

Trebuia căutat jurnalul, şi aceasta fără întârziere. Nu puteam stabili corelaţia între cele petrecute acum douăzeci de ani şi evenimentele ultimelor săptămâni. Purtătorul căror secrete îngrozitoare a fost Iorgulescu, de-a plătit cu viaţa? Şi în ce chip misterios se leagă oare destinul său de al celorlalte două victime – Ionescu şi Vasiliu? Chiar dacă m-am angajat pe o pistă falsă, asociind în mod artificial fapte străine unul de celălalt?

Fumul de ţigară plutea în încăpere, căzând în straturi groase pe mobile şi obiecte. Îl simţeam apăsându-mi umerii. Am deschis larg ferestrele. O dată cu aerul proaspăt pătrunseră în odaie dangăt de tramvaie, strigătele şi exclamaţiile unor puşti care jucau fotbal pe un teren viran din apropiere, un glas cu intonaţii specifice, automatizate:

— Borcane, sticle goale cumpăăăr…

Sergentul Pană deschise uşa:

— Maria Cioarec, femeia de serviciu, precizã el, citind nedumerirea pe figura mea, întreabă dacă poate să plece acasă.

— Adu-o aici!

Maria Cioarec se strecură în odaie, făcu câţiva paşi şi se opri nehotărâtă, mutându-şi centrul de greutate de pe un picior pe celălalt. Lumina îi cădea pe faţă necruţătoare, scoţându-i crud în evidenţă paloarea nesănătoasă. M-au reţinut din nou ochii decoloraţi, imobili, privind cu fixitate neînsufleţită de obiect.

— Maria Cioarec, câţi ani ai?

— Cincizeci şi patru, acum la Crăciun.

— Căsătorită? continuai eu şirul întrebărilor.

— Îs văduvă de război, şi-şi duse în gest reflex colţul şorţului la ochi.

— Spuneai că lucrezi aici de două săptămâni.

— Da, mai înainte am fost la un tovarăş doctor. Au fost mulţumiţi de mine, şi dumnealui şi doamna, dar era casa grea, cu copii mulţi, mai ţineau şi nişte cumnaţi... Nu mai sunt nici eu tânără. Când am auzit de domnul profesor – Dumnezeu să-l ierte – c-are nevoie de o menajeră, am venit la dumnealui.

— De unde ai ştiut că profesorul are nevoie de o femeie de serviciu?

— M-a învăţat o vecină să cumpăr gazeta. Am citit anunţul şi am venit la domn’ profesor.

— Te-ai angajat internă? Mina opacă a femeii mă făcu să, completez: Dormi noaptea aici, sau ai o cameră în oraş?

— A! se dumeri femeia. Da, dorm aici, la domnul profesor, în odăiţa de sub scară, dar am şi căsuţa mea, în Rahovei.

— L-a vizitat cineva aseară?

Femeia se gândi o clipă.

— Da, a fost domnul acela gras care a plecat!

— Pe la ce oră?

— Păi să fi fost vreo opt ceasuri. Pe la zece s-a dus. Am servit după aceea cina, dar domnul profesor n-a luat decât

un pahar cu lapte.

— Deci după plecarea doctorului Mihăilescu nu l-a mai văzut nimeni, am spus, vrând să precizez, o anumită situaţie.

Femeia ridică neputincioasă din umeri:

— De, eu aşa ştiu.

— Dumneata la ce oră te-ai culcat?

— Am strâns în bucătărie, am făcut cafea pentru domnul profesor, şi m-am culcat. Cred că era unsprezece.

Telefonul sună. Instinctiv, femeia întinse mâna să ridice receptorul. I-o luai înainte. După o pauză de câteva secunde, un ţăcănit uşor aduse tonul.

— Aşteptai vreun telefon? am întrebat-o intrigat.

— Nu. Cine să-mi dea mie telefon? se căină.

Ceva, în toată această atitudine defensivă, pe care Maria Cioarec n-o abandonase de la începutul discuţiei, ceva, nedesluşit încă, începuse să mă irite. M-am surprins la un moment dat pândindu-i modulaţiile vocii. Cu pas elastic, fără zgomot, Dornea intră în hol. Se aşează pe un taburet pitic, care, sfidând orice legi ale rezistenţei nu se nărui. Femeia îl privi scurt. I-am cerut să-mi povestească în amănunt cum descoperise de dimineaţă cadavrul lui Iorgulescu.

— Venisem din piaţă, începu ea. Am lăsat cumpărăturile la bucătărie şi am urcat scările spre dormitor să văd ce face domnul profesor. Nu încep curăţenia decât după ce pleacă dumnealui. Am bătut la uşă, dar n-a răspuns. Am intrat. Uşa de la baie era deschisă. Atunci l-am văzut.

Femeia îşi acoperi ochii cu mâinile, ca şi cum s-ar fi aflat din nou în faţa cadavrului.

Dornea îmi atrase atenţia. Era foarte agitat, şi-mi făcea tot felul de semne. Să se fi întâmplat ceva? Parcă împrumutând starea de spirit a lui Dornea, Maria Cioarec deveni extrem de nervoasă. Clătina capul de la stânga la dreapta şi-şi frângea mâinile, apucând de câte un deget şi trăgându-l cu nădejde în lături, în timp ce cu degetul gros

făcea pârghie. Încheieturile cedau, pocnind oribil, ca şi cum cineva din cameră ar fi spart nuci.

„Ce dracu', au înnebunit cu toţii?“

În sfârşit, Dornea îmi întinse un bileţel. M-am stăpânit să nu sar de pe scaun. „Asta-i femeia din Cişmigiu. Pe omul nostru l-am pierdut.“

Eram descumpănit. Mă aflam în faţa unei complice, şi în mod legitim mă întrebam dacă este singurul. Era foarte posibil ca ambii să facă parte dintr-o bandă. Simţeam că mă cuprinde ameţeala.

— Pot să plec acasă? îngână scâncit femeia.

— Da, îndată. Mai trebuie să precizăm ceva, apoi eşti liberă.

Încercam să câştig timp, căutând o ordine în vălmăşagul de gânduri. Am întrebat la întâmplare

— Cine-l vizita mai des pe profesorul Iorgulescu? Maria Cioarec pomeni despre nişte studenţi, se complică într-o istorie încâlcită cu nişte vecini, care era prea clar ce făceau, pentru ca în cele din urmă să înceapă să plângă, jurându-şi nevinovăţia.

De sub fereastra dinspre stradă, uitată deschisă, o tuse uscată, bătrânească, răzbătea până la urechile noastre. Pesemne cineva mai în vârstă se chinuia să-şi stăpânească o criză, rămânând locului. În casă, femeia plângea tare, în hohote. Mă simţeam tulburat, o tulburare greu de definit. Încercam, da, asta era, încercam o indispoziţie fizică, pe care deocamdată n-o puteam localiza. Ba da, timpanul. Îl simţeam atât de concret, atât de material, de parcă l-aş fi pipăit. Dornea, agasat, se îndreptă spre fereastră, cu intenţia de-a o închide. Cred că aveam fulgere în priviri, căci s-a oprit derutat la mijlocul drumului. Printre suspine, femeia îmi răspundea la întrebări lipsite de importanţă.

Şi dintr-o dată am ştiut! Dintr-o dată am avut revelaţia unui truc formidabil, de o ingeniozitate remarcabilă. Mă frapase în complexul zgomotelor de afară şi din casă ceva, o cadenţă, un ritm, o ordine. Bătrânul care tuşea sub

fereastră şi Maria Cioarec plângându-şi inocenţa discutau, comunicau între ei prin Morse. Suspine mai lungi, ori întrerupte, sughiţuri, tuse sacadată, astmatică sau profundă din plămâni, iată tot atâtea combinaţii de linioare şi puncte. Am notat discret grupele de semne pe care le interceptam. Afară se aşternu liniştea. Femeia oftă adânc.

— Cred că ar fi bine să te odihneşti puţin! am sfătuit-o.

— Pot să plec acasă?

— Deocamdată rămâi. S-ar putea să mai avem nevoie de dumneata.

Ieşi, însoţită de Dornea. Mi-am aruncat ochii pe însemnările înregistrate în timpul ciudatului dialog. Textul, în limba engleză, spunea:

„Nu ştii nimic – Totul OK”

Dornea se întoarse, închizând uşa cu atenţie în urma lui.

— Ei, ţi-a plăcut?

— Ce să-mi placă, tovarăşe căpitan? îngână Dornea.

— Omul nostru. Nu l-ai auzit?

— Nu, răspunse el candid.

— Hai să ţi-l arăt!

L-am tras la fereastră. La capătul aleii, gata să dispară după colţ, o siluetă cocârjată înainta anevoie, sprijinindu-se într-un baston. Îl urma îndeaproape locotenentul Dănilă.

— Cine-i persoana?

— Omul nostru.

— A! scăpă o exclamaţie Dornea, privind în partea opusă. Formidabil! Uite şi „diplomatul“. Am spus eu că e ceva la mijloc.

Un bărbat distins, între două vârste, extrem de elegant, cu ochelari mari, negri, urcă cu pas uşor cele câteva trepte ale vilei profesorului Iorgulescu. Dornea holbă ochii cât pumnul.

— Asta ştiu că are tupeu! Repede, tovarăşe căpitan! Să nu ne scape!

Până să luăm o hotărâre, „diplomatul“ pătrunsese deja în hol şi se instalase comod într-un fotoliu, lângă cămin.

Aprinse o ţigară, din care trase adânc, cu voluptate. Am recunoscut parfumul greu, insinuant, al ţigărilor Snagov.

— Ei, ce s-aude, băieţi? ni se adresă „diplomatul“ cu o expresie pe care Dornea încearcă şi azi s-o arboreze când stă de vorbă cu domnişoare sub cincizeci de ani.

Îşi scoase ochelarii întunecaţi. Sunt convins că norocul nostru a fost că eram bine proptiţi în pervazul ferestrei. Cu ochii cenuşii, subţiaţi, colonelul Tunsu ne privea.

— Ce chestie! scăpă Dornea fără să-şi dea seama.

Colonelul se făcu că nu aude.

— Aţi descifrat „convorbirea“?

— Permiteţi să raportez, tovarăşe colonel!

Amplu, neomiţând nici un detaliu, l-am informat despre evenimentele petrecute în timpul dimineţii, despre conţinutul declaraţiei doctorului Mihăilescu şi a Mariei Cioarec, încheind cu convorbirea cifrată.

— Trebuie să găsim jurnalul profesorului. N-ai vrea să te ocupi dumneata de problema aceasta, tovarăşe locotenent?

Dornea, încă năuc, bâigui un „am înţeles“ şi dispăru pe scări. De pe palier mai întoarse o dată capul, ca şi când ar fi vrut să se asigure de ceva. Am rămas singur cu şeful. Nu-mi puteam lua ochii de la el.

— Crezi în fantome, căpitane?

— Nu, tovarăşe colonel, am îngânat, negăsind altceva mai inteligent.

— Bine faci. Eram gata s-o cred, judecând după figura dumitale.

Am simţit cum roşesc până dincolo de vârful urechilor.

— Să urcăm sus! sugeră Tunsu. Aş vrea să văd cadavrul.

În dormitor, echipa operativă îşi strângea materialele, gata de plecare. Medicul legist ne comunică diagnosticul său, confirmându-mi presupunerile: Moarte prin electrocutare.

Colonelul intră în baie. Luând în mână şnurul subţire al soneriei, exclamă surprins:

— Ia te uită! E din sârmă. Cine a putut să facă o astfel de instalaţie? Şi când a fost făcută?

Îmi arătă dulăpiorul farmaceutic, prins în faianţa unuia dintre pereţi.

— Vezi dacă are praf pe tăblia superioară.

Mi-am plimbat degetul deasupra; era praf cu ghiotura.

— Bun! spuse colonelul. Încearcă şi pe întrerupătorul de la doză.

M-am urcat pe marginea căzii şi, cu greutate, am reuşit să-l ating.

— Ei? făcu Tunsu curios.

— Nici un fir de praf, tovarăşe colonel.

Zării în ochii lui un licăr fugar ca o părere.

— Ce concluzie tragi, căpitane?

— Dacă pe dulăpior, deşi mult mai la îndemână, praful n-a fost şters de mult, este exclus, ca din exces de curăţenie, cineva să se fi căţărat până la întrerupător.

— Deci?

— Deci s-a umblat la întrerupător de curând cu scopul de a-i înlocui şnurul. În concluzie, electrocutarea profesorului Iorgulescu nu este incidentală.

— Cred că aici nu mai e nimic de făcut. Dă, te rog, dispoziţii pentru transportarea cadavrului la morgă. Bietul om! A fost un mare savant. Înainte de a ieşi, adăugă: Ocupă-te de femeie! Sunt convins că ştie lucruri interesante.

Capitolul XX

CUM TE NUMEŞTI, MARIA CIOAREC?

Îmi rodeam unghiile (obicei infernal de care nu reuşesc să mă dezbăr) meditând unde ar putea fi jurnalul lui Iorgulescu. Faptul că Dornea îl căuta încă nu mi se părea de bun augur. Însemna că fusese ascuns. Ascuns ori distrus.

Am cerut să fie introdusă Maria Cioarec.

Femeia intră cu paşi nehotărâţi. Aceeaşi expresie rătăcită îi imobiliza obrazul, fulgerat rar de câte un suspin nervos. În mână ţinea o cârpă de praf. Cum mă văzu, se porni din nou pe plâns.

— Ce aveţi cu mine? Ce v-am făcut?

— Ia loc. Cum te numeşti?

Îşi ridică surprinsă sprâncenele.

— Nu v-am spus? Maria Cioarec…

— Mai gândeşte-te.

O umbră uşoară, aproape imperceptibilă îi înecă trăsăturile.

— Nu înţeleg… Cum să mă cheme?

Scoase din sân un plic galben, uzat şi mi-l puse în faţă, bolborosind fără şir:

— Aici… toate actele… sunt o femeie cinstită…

Dădui plicul la o parte, privind un desen în cărbune agăţat deasupra căminului. Un instantaneu Mangalia veche,

cu fesuri, şalvari şi pometi înalţi sub priviri înguste şi piezişe. Mă întrebam cât dureze toată comedia.

— Mă luaţi drept alta, suspină femeia. Asta e să mă bată Dumnezeu dacă mint.

Dădu drumul unui bocet oribil, sinistru şi prelung, sugerând înmormântări rurale cu tânguiri organizate.

Mi-am desprins ochii de pe desen.

— Din nefericire, partenerul dumitale nu-i aici. N-are cine să-ţi dea replica. Adăugai pe un ton mai blând: Poate nu mai tuşeşte, ori poate lacrimile dumitale nu-l mai impresionează.

Femeia mă privi fix.

Uşa se deschise şi Dornea năvăli ţinând cu amândouă mâinile un caiet gros cu scoarţe cafenii. Îi făcui semn să se apropie.

— L-am găsit în bibliotecă ascuns după nişte incunabule, îmi explică el în şoaptă. Am impresia însă că lipseşte ceva. Uitaţi-vă!

Într-adevăr, luat în mână, caietul (pe copertă, cu caractere gotice, era scris *Însemnări*) se deschidea automat la mijloc, acolo unde fuseseră smulse mai multe pagini.

Maria Cioarec urmărea scena în tăcere.

Observându-i obrazul pământiu, umflat de plâns, calculam că există o singură şansă de a pune mâna pe fragmentul sustras. Să fie la ea, asupra ei…

Sunt vorbe pe care nu le abandonezi când fugi. Ori în *Însemnările* profesorului se găsea probabil cheia, explicaţia misteriosului mobil al celor trei crime. Dacă paginile rupte din manuscris nu se aflau la Maria Cioarec, nici nu mai trebuiau căutate. Însemna că reuşise să le distrugă.

O măsuram din cap până în picioare. Părul sau lenjeria intimă rămân în principiu ascunzătorile clasice la femei. Dar Maria Cioarec căutase desigur ceva inedit. Un inedit condiţionat evident de timpul scurt pe care îl avusese la dispoziţie.

Ochii îmi alunecară pe cârpa de praf. O ţinea în poală, accesoriu firesc al activităţii ei în casa profesorului. Femeia îmi urmărise privirea şi atunci, pe chipul ei, am văzut că nu mă înşelam.

Am cerut cârpa. Mi-o întinse răsucindu-şi umeri cu indiferenţă moale. Surâse. Primul surâs al Mariei Cioarec. Un surâs incert, echivoc, care-i lumină totuşi trăsăturile. M-am gândit că trebuie să fost cândva frumoasă.

Am apucat cârpa. Un ghemotoc de hârtii mototolite se rostogoli pe masă. Netezindu-le, fără să-mi pot stăpâni tremurul uşor al mâinilor, şoptii:

— Deci te cheamă Maria Cioarec…

— Nu, spuse ea brusc. Mă cheamă Elena Racliş.

Fără nici o reacţie, cu automatism profesional notai numele în carnet.

Mă privi surprinsă. Se aşteptase probabil la altceva. Îşi lăsă capul pe spatele fotoliului. Sub bărbia îngustă se vedea pielea gâtului atârnând ca o zdreanţă udă. Mă întrebă cu aer absent, căutând pe fereastră, undeva sus:

— Ştii cine a fost Stahia? Habar n-ai! Râse din gât, iar ochii, până atunci opaci, prinseră o strălucire ciudată, dementă. Eşti prea tânăr, domnule căpitan… Aş putea să-ţi fiu mamă. Îşi strâmbă gura cu dispreţ. Mamă… Când aveam patru ani, maică-mea a întins-o cu un grec, căpitan de vas. Nu era cine ştie ce frumoasă, dar avea pe dracu-n ea. N-am mai văzut-o niciodată. Nici eu, nici taică-meu… Bătrânul ţinea o prăvălie în Constanţa, lângă cazinou. A mierlit-o repede.

Îşi apăsă mâinile pe pântece, îndoindu-se puţin din mijloc şi răsuflă adânc.

— Cine e Stahia?

— Pe el l-am cunoscut mai târziu… Aveam vreo 18 ani şi-l părăsisem pe Vanghelatu. Bietul Vanghelatu… Un pungaş amărât care găinărea prin port. N-avea fantezie, n-avea „stil“. Am auzit că mai trăieşte pe undeva, prin Moldova, paracliser la nu ştiu ce biserică. În toamna lui ’29 l-am

cunoscut pe Stahia. Era în tandem cu ai lui Suveică, ăla care a murit la cutremur. Dădea gaură la Carlton… Dar asta a fost mai târziu. Îşi duse mâna la frunte, căutând parcă o ordine în vălmăşagul de gânduri. Stahia… Doamne, ce ochi avea! L-am iubit de atunci, din seara aceea de octombrie, când l-am văzut prima oară, în pardesiu negru cu fular de mătase alb şi melonul dat pe ceafă… Am fost femeia lui. Şi el m-a păstrat. Îi purtam noroc… Eram tânără şi nebună…

Îşi apăsă din nou pântecele. Vorbea din ce în ce mai greu, cu fraze frânte, aproape fără înţeles. Un zâmbet nostalgic îi aluneca pe ochi, pe buzele arse, pe obrajii scofâlciţi.

— Aţi lucrat împreună?

Continuă, ca şi cum nu m-ar fi auzit:

— Bijuteriile doamnei Bianchini… Călătorea în vagon-lit spre Geneva. Trebuia sărit din mers… Banca Agricolă, doi saci cu bani… potera pe urmele noastre… Paris, pe urmă Canada… Îşi trecu limba peste buzele arse. Canada! Ce vremuri! Margaret, micuţa irlandeză. „The cat“ – pisica… Se strecura şi prin urechea unui ac. Zâmbi. Dacă renunţa la sombrero şi cizmele „gaucho“. Avea o chitară cu panglici… A ucis-o Stahia! Ca şi pe Bergante sicilianul, ca şi pe Caillard, ca şi pe O’Connor. Pe irlandeză am găsit-o într-un hotel din Vancouver, împuşcată în gură… Nu-i plăceau complicii în viaţă… iar Europa… Berlin… lingourile… războiul…

Tăcu un timp şi am crezut că nu va mai spune nimic. Apoi, brusc, îşi înfipse unghiile în stofa fotoliului şi începu să vorbească repede, gâtuit şi sacadat, cu chipul strâmbat de ură:

— El a fost crucea vieţii mele. După război a apărut, dar ştiam că trăieşte. Nopţile! Doamne, nopţile lungi gemând de amintiri! Nopţile în care auzeam distinct clinchetul fiecărei monede ascunsă, banca aceea mică din Zurich, nopţile în care cu mâinile îngropate până la subsuori în aur plăsmuiam, trează ori doborâtă de coşmaruri! Apoi dimineţile reci, pământii şi anonime, bătând la maşină într-o

instituţie oarecare… Şi dintr-o dată s-a întors. Îşi muşcă buzele. Da… N-are importanţă ce am crezut… Mi-a cerut să-l ajut. Nu mai aveam chef. Am îmbătrânit. Da… da… sunt o femeie bătrână. Aventura, riscul, bucuria primejdiei, toate astea au murit de mult. Au murit o dată cu tinereţea mea. Oftă. Şi totuşi m-a convins. M-a convins împotriva oricărei raţiuni, împotriva oricărei logici. Şi m-a convins pentru că încă îl mai iubeam, pentru că de fapt n-am încetat niciodată să-l iubesc…

Femeia se ghemui în fotoliu. Broboane de sudoare îi periau tâmplele şi fruntea. Faţa căpătase o culoare pământie, iar trupul zguduit de spasme se chircise.

— Ce ai, am întrebat-o, ţi-e rău?

Îşi apăsa pântecele cu toate puterile.

— Ce ai luat? Ţi-a dat ceva? Vorbeşte! Cheamă Salvarea! i-am spus lui Dornea.

— Prea târziu, gemu femeia.

— Ce ai luat?

— M-a otrăvit, spuse gâfâind. Mi-au plăcut totdeauna trufele. Am să mor. Dar nu înainte, nu înainte să…

În ochii obosiţi îi mai pâlpâiră ultimi licurici de viaţă.

— Mâine, după miezul nopţii, la Constanţa, în dreptul celui de al doilea debarcader, la 200 metri în larg, trebuia să ne aştepte o barcă cu motor. Până la barcă am fi ajuns înot. Când te gândeşti… Mi-era frică să nu răcesc.

Un hohot scurt, lugubru zgudui trupul femeii. Apoi Elena Racliş intră în comă.

Capitolul XXI

TAINA MARINARULUI

O jumătate de oră mai târziu, în biroul colonelului Tunsu, citeam paginile sustrase de Elena Racliş din *Însemnările* profesorului Iorgulescu.

...După un interogatoriu sumar, m-au expediat într-un lagăr de concentrare. Ştiam că numărul zilelor pe care le mai aveam de trăit sunt în funcţie de rezistenţa mea fizică.

Într-o noapte ne-au transportat undeva, în munţi, de-atunci ani în şir n-am mai văzut lumina zilei.

Mă aflam într-o uzină de armament, tainic implântată în pământ. Unităţi speciale păzeau cu străşnicie atât secretul de fabricaţie, cât şi orice cale de acces către obiectivul în sine. Odată intrat, nu mai ieşea nimeni, supraveghetori sau deţinuţi. În dormitorul-celulă eram patru oameni: Bavarezul, muncitor comunist, deşi realist prin excelenţă, nutrea o mare pasiune pentru poezie. Francezul păzea un câmp de mine cu explozii intermitente. Îl chema Pierre şi era aşteptat la Grenoble de o fată. Toţi o cunoşteam fără s-o fi văzut vreodată.

Sârbul tăcea mereu. Asculta şi tăcea. De aceea nu ştiu aproape nimic despre el.

Chiar din primele zile am organizat mişcarea de rezistenţă. Maşinile au început să se defecteze treptat, iar numărul pieselor finite, necorespunzătoare, creştea văzând cu ochii. Am atras de partea noastră doi deţinuţi care lucrau la birouri, reuşind să căpătăm documentaţia tehnică.

Într-o zi, în dormitorul-celulă au fost aduşi încă doi deţinuţi. M-am bucurat aflând că sunt tot români, dar cum nemţii strecurau, pretutindeni, provocatori şi spioni, am luat toate măsurile de precauţie. Şi nu am greşit. Unul dintre ei, Ionescu, fost căpitan în marina comercială, şi-a mărturisit dintr-un bun început lipsa de scrupule cu un cinism revoltător. Celălalt era individul cel mai curios

din câţi am cunoscut vreodată. Se recomanda când Bigi, când Mărdărescu, când Stahia, cunoştea perfect cinci limbi străine şi avea darul nemaipomenit de-a se transforma împrumutând personalităţi diverse. Zile în şir propovăduia ascetismul şi se comporta ca atare, devenind apoi morbid, plin de vicii, exprimându-se în jargonul puşcăriaşilor, sau spiritual, ironic, alegându-şi cuvintele cu o grijă exagerată dusă până la preţiozitate. Mi-amintesc că l-am întrebat odată cum a ajuns la asemenea performanţe. Mi-a răspuns enigmatic: „Prin exerciţiu.“

Practicase o mulţime de profesiuni. Asculta tot ce se vorbeşte sau refuza să audă o singură vorbă. Într-un cuvânt, un individ ciudat (de altfel a şi fost poreclit „Ciudatul“) şi, cum s-a dovedit mai târziu, foarte periculos.

Într-o noapte, puţin după ora stingerii, francezul murmură într-un acces de tuse:

„Ce-i asta, fraţilor?! Ia priviţi aici! O rădăcină!“

Ne-am pomenit cu toţii în spaţiul restrâns dintre paturi, ignorând toate consecinţele. Regulamentul uzinei nu permitea nici o mişcare în timpul nopţii. Era într-adevăr o rădăcină, care se strecurase printre crăpăturile de stânci.

„N-o atingeţi, zise cineva, n-o atingeţi! Să nu se ofilească.“

În ochii bavarezului luceau două luminiţe, ca două duminici în miniatură.

„Cum o fi ajuns până aici?“

„Caută hrană…“

„Pe noi ne caută.“

După două săptămâni de tăcere, sârbul rostise primele cuvinte. Cu ochii umezi, deţinuţii priveau firicelul plăpând de viaţă. Mi s-a părut atunci că aud, undeva departe şi foarte încet, *Eroica* lui Beethoven.

Am murmurat încetişor:

„Copilăria mi-am petrecut-o undeva, prin nesfârşitele păduri din Ţara Oaşului. Legenda spune că de treci pe acolo primăvara, miresmele lor te urmăresc pretutindeni…“

A fost semnalul unor confesiuni, pe care numai o astfel de împrejurare le poate declanşa.

În noaptea aceea nu s-a culcat nimeni. Ascultam sau povesteam întâmplările cele mai intime, împletind dorinţe naive cu hotărâri de neînchipuit…

„Tare îmi doresc, zise bavarezul, un ceas de odihnă! Un singur ceas. Uneori mă văd pe o bancă din Unter-den-Linden, într-o zi cu soare, cu mult soare…“

Sârbul îmi povesti un episod zguduitor din viaţa sa. Ochii îi scăpărau în întuneric. Cu puţin înainte de arestare fusese martorul celui mai odios spectacol: fasciştii îi arseseră de vie întreaga familie…

În aceeaşi noapte, fără să vreau, l-am auzit pe marinar povestindu-i Ciudatului o istorie complicată. Îmi iau permisiunea s-o relatez întocmai, pentru că, după părerea mea, ea a generat dezastrul.

„Dacă ar fi acolo sus… ehei, frăţioare, aş putea cumpăra toate cojile din lighean…“

Între timp ne familiarizasem cu expresiile marinăreşti. „Coajă“ însemna o ambarcaţiune, iar „ligheanul“ Marea Neagră. Ciudatul părea că nu-l ascultă. Ionescu râse înfundat, apoi continuă:

„Cunoşti povestea celor 32 de pietre?“

Cine n-o cunoştea? Cu ani în urmă, ziarele, mai mult sau mai puţin informate, relatau pe larg o descoperire de-a dreptul senzaţională. Un ţăran de pe moşia lui Basile de Hertzen, săpând o fântână, descoperise coroana cu 32 de pietre. Experţii susţineau că aparţinuse regelui dac Duras. Moşierul, care între timp pusese mâna pe coroană, o expuse, pentru un cerc foarte restrâns, în locuinţa sa din Bucureşti.

Într-o noapte, cu toate măsurile de siguranţă luate, coroana dispăru. Inspectorii şi agenţii de poliţie care păzeau vila declarară sub jurământ că nimeni nu ieşise şi nu intrase în noaptea furtului. Şi totuşi…

După cercetări îndelungate, afacerea fu clasată, în ciuda unor largi proteste ale opiniei publice.

„Într-adevăr, precizează Ionescu, nimeni nu intrase şi nu părăsise vila, iar coroana a rămas în aceeaşi locuinţă, numai că s-a ascuns puţintel. Ce-i drept, am ajutat-o şi eu să se ascundă… Pricepi?“

Ciudatul nu răspunse. Celălalt râse încetişor, adăugând enigmatic:

„Inspectorii care cercetau cazul au uitat să se întrebe ce caută în noaptea furtului printre invitaţii lui Basile de Hertzen un biet căpitănaş de marină. Şi astfel coroana regelui Duras a rămas într-un anumit loc, aşteptându-mă să revin.“

Aparent plictisit, Ciudatul se informă:

„Şi?“

„Am lăsat lucrurile să se liniştească. Curând nemţii au intrat în ţară şi, spre ghinionul meu, la moşierului Basile de Hertzen – care între timp decedase în împrejurări suspecte (mi s-a părut că zâmbeşte, cu un anumit înţeles), fără să lase moştenitori – a fost pusă la dispoziţia unui general SS! Am făcut tot ce-a fost omeneşte posibil ca să mă apropii de comoara mea, am riscat şi iată-mă aici! Din fericire, mi-a trecut prin căpăţână să-i las feciorului meu toate datele. Ba, mai mult, ca să meargă sigur, i-am desenat…“

Se opri o clipă, apoi continuă pe alt ton:

„Tare prost mă crezi, marinăraşule! (Atunci am aflat că printre altele, Ciudatul practicase şi marinăria.) Îţi închipui că existând o singură şansă de ajunge la suprafaţă, o singură şansă la un milion, ţi-aş fi ciripit despre coroană? Tocmai ţie? Fii liniştit. O să crăpăm aici cu toţii, în vreme ce fiul meu…“

N-am mai ascultat. Era a nu ştiu câta variantă pe aceeaşi temă. Sute de anonimi adresaseră poliţiei şi presei declaraţii, susţinând că se află în posesia coroanei. Mitomani sau farseuri, declanşară o asemenea derută, încât au început să circule cele mai incredibile istorii.

Unul din ziarele foarte răspândite pe atunci afirma că, de fapt, coroana regelui Duras nici nu există, toată tărăşenia fiind pusă la cale de un impostor, care îşi agăţase în coada franţuzescului Vasile comuna Hertzen de lângă Dorohoi.

Din sporovăiala lor, am reţinut un singur lucru: cei doi nu se întâlniseră pentru prima dată în dormitorul-celulă.

Bavarezul mi-a făcut semn să mă apropii. A venit şi Pierre. Sârbul se afla în patul de alături. După ce s-a încredinţat că cei doi n-au cum să-l audă, Hans, acesta era numele bavarezului, murmură aproape imperceptibil:

„Unul din noi poate să ajungă la suprafaţă.“ Am rămas muţi de surpriză. Abia într-un târziu întrebarăm într-un glas:

„Cum?!?““

„Ce-ţi veni, omule?“

„Unul din noi poate să ajungă la suprafaţă.“

Există o singură posibilitate pentru unul singur, într-o singură zi.“

Se încredinţă încă o dată că cei doi îşi văd mai departe de treburile lor, apoi continuă:

„După cum aţi observat, uzina a fost construită, adâncindu-se galeriile unei peşteri. Am lucrat la construcţia ei, fără să bănuiesc că într-o zi va fi propriul meu mormânt. Ne aflăm la ultimul sau penultimul etaj, rădăcina o dovedeşte. O dată la şase luni este reîmprospătat utilajul. La 10 aprilie, adică peste două săptămâni, i se împlineşte cea de a şasea lună.“

Consultă semnele făcute pe perete:

„Exact. Suntem în 28 martie.“

Bavarezul ne explică amănunţit planul său. Era o încercare riscantă.

„Cel care evadează va trebui să rămână timp de trei săptămâni între peretele de metal şi stâncă, trei săptămâni în care singura lui hrană va fi ceea ce putem pune deoparte din raţia noastră zilnică.“

„Într-adevăr, şoptii, o şansă unică! De ce n-ai folosit-o dumneata?“

„Tocmai pentru că este o şansă unică. Trebuie să cântărim foarte bine posibilităţile fizice şi morale ale fiecăruia dintre noi.“

Ne uitam unul la celălalt. Un zâmbet uşor colora obrajii lui Pierre. Puteam să jur că ştiu la ce se gândeşte. Sârbul, credincios obiceiului, tăcea. Hans măsura din privire distanţa dintre noi, ferestruica din uşă şi cei doi. Pentru o clipă am uitat unde mă aflu. Umblam cu capul gol în ploaie, sau mă tăvăleam prin iarbă. Şi era soare, şi vedeam cerul…

O tuse înfundată mă aduse la realitate.

Am propus:

„Să plece Pierre. Aici nu mai rezistă mult si chiar dacă rezistă, mai devreme sau mai târziu îşi vor da seama că are plămânii atinşi. Oricum, rezultatul e acelaşi.“

Lacrimi mari îi răsăriră pe neaşteptate. Clătină din cap cu amărăciune:

„Nu. N-am să pot face faţă. Îmi cunosc plămânii… Este singura posibilitate de-a transmite secretul. Să încerce el.“

Cu un gest scurt, îl indică pe sârb.

Pentru a doua oară, în aceeaşi noapte, sârbul deschise gura, adresându-mi-se:

„Propun să pleci dumneata. Odată ajuns sus, te vei afla printre ai dumitale. Oricum, îţi va fi mai uşor.“

Au fost ultimele cuvinte pe care le-a rostit. Hans mi-a strâns mâna, urându-mi noroc. Pierre murmură încetişor:

„După victorie ai să-mi vizitezi ţara. La Grenoble, vizavi de Universitate, se află o căsuţă cu pereţii albi. Întreabă de Marceline…“

Toate astea s-au întâmplat în noaptea când a ajuns până la noi vârful fraged al unei rădăcini. O îndrăgisem atât, încât tremuram la gândul că s-ar putea ofili. Ea prezenta pentru noi cerul, primăvara, pădurea şi depărtările fără sfârşit ale mării. Sârbul o privea ceasuri întregi, zâmbindu-i adesea, aşa cum îi zâmbeşti unui copil; noi, ceilalţi, stropeam zilnic peretele cu apă, pentru a-i prelungi ramificaţiile.

Nemţii înăspriseră şi mai mult regimul alimentar. Raţiile scădeau în fiecare zi şi totuşi continuam să punem într-o gaură din perete bucăţi mici de pâine şi resturi de cartofi. Cu o săptămână înaintea tentativei mele, primeam trei cartofi pe zi. Atât. Toţi sufeream îngrozitor, deşi n-am mărturisit-o.

Într-o noapte, în timp ce puneam la punct ultimele amănunte, Ciudatul s-a apropiat de noi, adresându-mi-se:

„Zi, vrei să speli putina, nenicule?“

Am rămas împietriţi de groază. În ciuda tuturor precauţiilor, omul din faţa noastră ne aflase secretul.

„C-o fi prost băiatul! Asta era în capul vostru să rămân aici, ai?“

De astă dată îşi alesese cel mai respingător dintre personajele sale.

M-am uitat spre Ionescu. Ciudatul îmi surprinse privirea.

„Nici o grijă, doarme.“

Minute în şir nici unul, din noi n-a scos un singur cuvânt. Căutam febril o soluţie. Sârbul se ridică. Am înţeles repede ce voia să facă.

„Lasă-te de prostii, Mutule! Dacă într-o bună dimineaţă băiatu’ nu apare la strung viu şi nevătămat, unul din prietenaşii mei iese la raport şi toarnă tot. Iar pe prietenaşii mei am avut grijă să nu-i cunoaşteţi voi.

Sârbul îşi lăsă abătut braţele în jos. Nu mai era nimic de făcut. Ciudatul împinse picioarele bavarezului, se aşeză comod şi zise:

„Eu voi pleca! Iar voi o să mă ajutaţi. Mai am nişte socoteli de aranjat pe sus. Nu te holba la mine, Mutule, aşteaptă să ciripesc tot. O să mă ajutaţi, pentru că numai aşa hârtiuţa voastră poate să ajungă unde trebuie.“

L-am privit neîncrezător.

„Şi o să ajungă. Mă gândesc şi eu, cu mintea mea, că dacă duc aliaţilor scrisorica, or avea ei grijă să mă cinstească cu ceva bişari.

Franci, lire sau dolari… Asta una la mână. A doua la mâna ailaltă, băiatul e singurul de aici cu oarecare experienţă.“

Se aşternu tăcerea, o tăcere înfiorătoare. Doar răsuflarea grea, sacadată a sârbului, lipit cu pumnii strânşi de zid, ne izbea timpanele.

Ciudatul ne privi rând pe rând. Rictusul său obişnuit devenise o linie îngustă, o cicatrice care-i spinteca oblic obrazul.

„N-o să facă nimic“, spuse sârbul ridicându-şi umerii dispreţuitor.

„De ce, Mutule?“

„Nu, n-o să facă nimic.“

Sârbul nu se adresa niciodată direct Ciudatului. Adăugă, vorbindu-i francezului, lui Hans, ori poate mie:

„Un borfaş amărât care s-a hârjonit cândva cu poliţia! Nici nu scoate bine nasul şi-l înşfacă.“ Şopti cu ură concentrată: „Dacă nu ne vinde înainte de a lua prima gură de aer!“

Ciudatul îşi muşcă buzele încercând să se stăpânească. Pe tâmpla scobită, o venă groasă ca o frânghie se zbătea ameninţător. Apoi brusc, fără tranziţie, chipul se destinse într-un rânjet lăbărţat:

„Ai stat mult la plug, Mutule! E limpede! Tu şi cu Miroslava ori poate Radislava ta, sau cum naiba le zice muierilor voastre…“

Sârbul îşi ridică pumnii.

Ciudatul îl măsură peste umăr, batjocoritor „Balcanisme! Apropo, ştii să citeşti? Da’ ce te întreb eu? Asta-i treabă subţire… Hei! Care aţi răsfoit vreo gazetă pe aici? Aţi auzit de spargerea de la Cazinoul din Biarritz? Era căutat «Monsieur Jean», un «borfaş amărât» cu favoriţi şi mustăcioară neagră. Acelaşi «borfaş» care a speriat într-o noapte giuvaericalele bătrânului Iacobsohn din Rue de la Paix. Bietul ovrei!“ Râse cinic! „Şi-a găurit ţeasta a doua zi. Te cred şi eu! Un cufăr cu pietricele lipsă în inventar era ceva! Ei, franţuzule, de ce taci? Sau pe vremea aceea cântai *Frère Jacques* la casa parohială?“

Se întoarse pe călcâie, oprindu-se în faţa bavarezului.

„Tu, neamţule, povesteşte-le ageamiilor ăstora despre scandalul lingourilor de aur, transport special cu destinaţia Berlin. «Un borfaş amărât», «Lordul» îi zicea pe atunci, a atacat trenul şi a pus mâna pe «marfă».“ Îşi îndreptă umerii zvârlindu-şi capul pe spate. „Poate vreţi un bilanţ! Patru evadări la activ, unsprezece spargeri şi nici eu nu mai ştiu câte cacialmale trase Scotland Yardului. Ce ziceţi? Destul de frumos pentru un «borfaş» oarecare! Îmi închipui…“

Bavarezul îl întrerupse:

„Şi totuşi ai ajuns aici.“

Îl privea liniştit. Doar jocul maxilarelor sub pielea groasă, tăbăcită, îi trăda scrâşnetul neîntrerupt.

„A, făcu! Ciudatul, aici!“ Rămase puţin pe gânduri. „O confuzie idioată!.“ Într-o seară la Peruzeaua – un bordel din Marseille – explică el condescendent, doi ofiţeri germani beţi criţă, după obişnuitul tacâm de marşuri şi oglinzi sparte, au început să urle că amicul Hitler va duce Anglia la faliment. Leul britanic, se lăudau ei, va ciuguli cuminte din palma «genialului» Führer. Mi-am destupat urechile. Dar afară de o denumire, «Sachsenhausen», n-au mai scăpat nimic. M-am uşchit

urgent în Germania. După câteva săptămâni, m-am prins că în lagărul de concentrare de la Sachsenhausen fritzii fabrică în stil mare lire sterline. Renghi fabulos! Şi azi îmi zic că nu e cap de neamţ la mijloc. Au pus laba pe mine, căutându-l pe altul…“

Eram toţi cu inima strânsă. În cele din urmă i-am acceptat propunerea.

Cu patruzeci şi opt de ore înaintea tentativei noastre, francezul, trezindu-se peste noapte din cauza tusei, l-a surprins pe Ionescu mestecând lacom proviziile strânse cu atâtea sacrificii. La strigătul de groază al lui Pierre, am sărit toţi în picioare. S-a iscat o învălmăşeală de nedescris, fiecare încercând să ajungă primul la gâtul ticălosului. Au intervenit gardienii, despărţindu-ne în celule diferite.

De atunci nu i-am mai văzut.

Câteva luni mai târziu, o dată cu apropierea frontului, nemţii au inundat uzina, aruncând în aer digul unui stăvilar.

Din trei mii de oameni, mi s-a spus că am fost singurul supravieţuitor. M-au adăpostit ţăranii din împrejurimi, atraşi de zgomotul exploziei…

Capitolul XXII

ALERTĂ

Colonelul Tunsu lăsă să cadă pe birou ultima pagină. Dornea şi cu mine, copleşiţi sub impresia celor citite, retrăim după douăzeci şi cinci de ani, ca într-un coşmar, fantasticele zile din uzina-mormânt. Consideram, într-un fel, că am ajuns la capătul drumului. Ne aflam în posesia mobilului. În sfârşit, era rezolvată marea necunoscută, care-mi torturase zilele, nopţile, clipele de răgaz. Acel *de ce,* mereu acelaşi, dar de fiecare dată în contextul altei ecuaţii încetase a mai fi o enigmă. Nu ne rămânea decât să împiedicăm consumarea ţelului final al celor patru crime şi apoi să imobilizăm definitiv criminalul. Nu înţelegeam calmul colonelului, care în loc să ne trimită neîntârziat în strada Fără Nume, urmărea – după toate aparenţele – cu mult interes traiectoria unui păianjen, care se plimba nestingherit pe marginea mesei.

— Duceţi-vă! ne spuse pe neaşteptate. Duceţi-vă, dar e târziu. Clădirea aparţine acum unei ambasade şi dacă fricosul de Ionescu n-a îndrăznit să-i violeze sediul, mulţumindu-se ani de zile doar s-o contemple ca simplu pieton, pentru omul nostru impedimentul nu există. Poate doar sub formă de divertisment...

Am ajuns repede în strada Fără Nume. Clădirea care-i aparţinuse cândva lui Basile de Hertzen se zărea de departe. Aşezată în fundul unui parc cu vegetaţie bogată, în care mâna grădinarului artist se simţea mai degrabă în exploatarea unor frumuseţi sălbatice, decât în straturi şi alei trase cu rigla, ori ronduri dibuite cu compasul, casa reprezenta o fericită combinaţie în alb, de diverse stiluri. Spre surpriza noastră, ambasada, construindu-şi un alt local, se mutase de câteva zile. În momentul de faţă o echipă de lucrători făceau reparaţii şi efectuau unele transformări, adaptând interiorul unor necesităţi noi, dictate de profilul instituţiei beneficiare căreia îi fusese repartizat imobilul.

Ne întâmpină inginerul care conducea lucrările, un tip înalt, cu faţa arsă de soare. Aflând că suntem de la miliţie, inginerul Mişu Georgescu încruntă sprâncenele, arborând o mână foarte serioasă.

— V-am ruga să ne spuneţi dacă aţi observat ceva neobişnuit în ultimele zile!

Georgescu rămase o clipă pe gânduri.

— De… nu ştiu dacă asta v-ar putea interesa. Un fleac la urma urmelor, dacă te gândeşti că ne aflăm într-o casă complet goală, începu nehotărât. Azi-dimineaţă, venind la lucru, am fost sesizat de şeful de echipă că unul din geamurile de la parter a fost spart în cursul nopţii. Vă spun drept, n-am dat importanţă faptului. Ce să se fure?

Inginerul ne conduse într-o încăpere pătrată, ale cărei ferestre dădeau în marele parc.

— Aici!

Într-adevăr, vitroul central al geamului fusese spart lângă espanioletă, atât cât să se poată strecura mâna. L-am lăsat pe Dornea să examineze cioburile. Nu era exclus să fi rămas amprente, ori fibre de stofă din haina infractorului agăţate în cioburile de sticlă. Am început să colind vila, străbătând cameră după cameră. Reflectam la muncă obositoare care ne aştepta, pentru a descoperi

ascunzătoarea secretă a lui Basile de Hertzen. Treizeci de încăperi fără a pune la socoteală dependinţele, camerele fostului personal de serviciu şi – de ce nu? – şi parcul. Îmi trecură prin minte zeci de romane de aventuri în care comorile sunt ascunse la rădăcina unui copac, îngropate sub un boschet de trandafiri, ori căptuşesc faldurile unei statui, păzind o alee oarecare.

Ajuns în marele salon, nu mi-am putut stăpâni un strigăt de încântare. Un covor enorm, din mii de pietre multicolore, înlocuia parchetul din celelalte odăi. Contrastând cu pereţii, mozaicul, pe un fond general roşu închis, urmărea arabescuri graţios complicate, pe motive orientale. Şiruri paralele de flori mari, probabil anemone, îl străbăteau simetrie de-a lungul şi de-a latul. În centrul fiecărei flori, artistul aşezase câte două pietre, ca două jumătăţi de cerc în culori dulci, ametist şi miere. Efectul extraordinar era obţinut fără îndoială de calitatea pietrelor folosite de un luciu cald, în pântecul fiecăreia mocnind parcă jeratic. Fusese savant calculată şi căderea luminii din părţi, de la ferestre, ca şi prin cele două oberlichturi discret ascunse în tavan.

Ameţit, îmbătat de frumos, nu-mi puteam lua ochii de la superbul mozaic. Apoi, din senin, am simţit că ceva era în neregulă. Senzaţia mi-o amintea pe cea de la Dor de munte, în faţa cadavrului lui Vasiliu, atârnând spânzurat. „Nervii, probabil.“ Şi totuşi senzaţia persista sâcâită şi alimentată în chip ciudat de priveliştea mozaicului, pe care îl contemplam ca hipnotizat. Iritat, am împărţit imaginar pardoseala pe sectoare, şi desluşind simetria desenului, comparativ, am încercat să depistez nici eu nu ştiu ce. În cele din urmă am găsit miezul uneia din flori, jumătate galben, jumătate mov, pal, călca în mod nejustificat armonia întregului. Diametrul de circa treizeci de centimetri, care separa semicercurile celorlalte flori, era orizontal. Ori floarea care-mi atrăsese atenţia era traversată de diametru într-o linie oblică, aproape verticală. M-am aplecat. Avui revelaţia misterului

curiosului tatuaj de pe şoldul lui Ionescu, care – cu o cruciuliţă în formă de „X“ – orientase în spaţiu ascunzătoarea, faţă de desenul general, sugerat prin câteva puncte. Am pipăit la întâmplare bucăţile de piatră. În sfârşit, apăsând o stamină de mărimea unei nuci, miezul florii, ridicându-se, se căscă, dând la iveală o gaură surprinzător de adâncă. Înăuntru, gol.

Am închis tainiţa cu grijă. Fusese astfel concepută, încât să nu difere cu nimic de celelalte anemone, dar am presupus omul nostru, în graba plecării şi pe întuneric, astupase greşit ascunzătoarea, fără să observe. Am plecat în căutarea lui Dornea, care, fără îndoială, bătea acum aleile parcului, cercetând urmele de încălţăminte. „Prea târziu“, îmi repetam.

Colonelul Tunsu avusese dreptate.

Ni se ordonă arestarea neîntârziată a criminalului. În maşină, în timp ce mergeam pe străzile Capitalei, puneam la punct, împreună cu Dornea, ultimele amănunte „tehnice“. Amândoi ne disimulam tracul, emoţiile fireşti dinaintea actului ce avea să încununeze, în sfârşit, strădaniile noastre. Dornea, a cărui batistă sucită şi răsucită în mâinile asudate ajunsese un ghemotoc inform de cârpă, mă iscodea:

— Credeţi că-l mai găsim, tovarăşe căpitan? Mi-e teamă să nu-şi fi luat zborul.

— Nu cobi, locotenente! glumii cu inima totuşi strânsă.

Din păcate, temerile lui Dornea se adeveriră.

Gazda, doamna Leontescu, proprietara apartamentului, o femeie voinică, la vreo patruzeci de ani, serviabilă, ne informă că în cursul dimineţii chiriaşul plecase, luând cu el două valize nu prea mari.

— Ştiţi cumva unde?

— A pomenit parcă de o delegaţie în provincie. N-am fost prea atentă. Tocmai suna telefonul… şi de altfel nu e prima

oară când pleacă. Aşa e serviciul dumnealui.

Doamna Leontescu îşi astâmpără inima, apăsându-şi delicat reverele adânc decoltate ale capotului. Ne conduse în odaia „lui“, acum goală, un interior anonim ca o cameră de hotel, fără notă personală, fără vreunul din acele obiecte cu valoare subiectivă (fotografii sau fleacuri pe care oamenii le colecţionează cu titlu de amintire) şi care dau căldură unei locuinţe. Sărea în ochi doar ordinea desăvârşită care domnea peste tot, în dulapul cu haine, pe raftul cu cărţi, ori în sertarul mesei de scris, unde păstra hârtii lipsite de importanţă.

Două ore am cercetat camera centimetru cu centimetru. Pierdusem deja orice nădejde de a descoperi vreun indiciu, când, în sfârşit, truda ne-a fost răsplătită. Plimbând lupa peste un teanc de hârtie de scris, am întârziat asupra lor intrigat de câteva urme imprimate fără îndoială prin apăsarea unui instrument de scris. Am presărat scrum de ţigară şi, frecând uşor cu degetul, apărură conturate în alb câteva cuvinte:

„…uitat?… ca altădată… la Minerva.“

Eram în plină alertă. Colonelul Tunsu ne convocă în biroul său. După o scurtă informare asupra ultimelor evenimente, se întoarse către Dornea şi Dănilă care stăteau plouaţi unul lângă celălalt.

— N-am ce să vă reproşez. Am fost mereu pe urmele dumneavoastră nu pentru că v-aş fi subestimat, ci pentru că individul e deosebit de periculos. Mâine urmează să treacă graniţa în mod legal, folosind acelaşi paravan: grupul de prieteni plecaţi în excursie. Dacă s-a dat la fund, înseamnă că totuşi a simţit ceva. A simţit ceva, a intuit primejdia, ori pur şi simplu s-a dus să-şi lichideze afacerile, pentru ca să reapară mâine dimineaţă. Din păcate, în ultima variantă cred cel mai puţin. Să acceptăm deci ideea că omul nostru a simţit ceva. Voicule, pleci imediat la Constanţa! Verifică

versiunea Elenei Racliş. Locotenent Miron, dumneata te ocupi de „Minerva“! Întocmeşte o listă cu toate farmaciile, cofetăriile şi localurile – vechi şi noi – din Bucureşti şi din provincie, care se numeau sau se numesc „Minerva“. Consultă-l pe căpitanul Stamate. Să fie anunţate toate posturile de grăniceri, să fie trimisă organelor de miliţie din provincie fotografia cu semnalmentele criminalului. De ultimele două probleme se va ocupa sergentul-major Candrea. Anghel, Dornea şi Dănilă, răscoliţi Capitala! Aici aveţi adresele cu legăturile sale vechi, tăinuitori şi gazde. Raportaţi de îndată ce vă aflaţi în posesia celui mai mic indiciu.

M-am despărţit de Dornea care plecă la gară să continue singur cercetările. De fapt, nu ne făceam prea mari iluzii. În curs de opt-nouă ceasuri, zeci de trenuri părăsiseră peronul Gării de Nord (ca să nu mai vorbim de Basarab, Băneasa, Est, Filaret), dar acţionând paralel câştigam timp, noţiune preţioasă care nu ne mai îngăduia să procedăm conform unor metode clasice de lucru.

La rândul meu, epuizasem o parte din pistele sugerate de colonel, fără să fi obţinut vreun rezultat. Mi-am consultat din nou carnetul. Printre adresele foştilor delicvenţi înşirate de şeful nostru cu competenţă de fişier mi-o notasem, cu majuscule pe cea a unui fost tăinuitor, gazdă de hoţi cu zeci de ani în urmă. După efectuarea unei ultime pedepse de cinci ani, se „retrăsese“ definitiv din afaceri.

Gică Gură Mică după porecla de odinioară, de drept Gheorghe Iliescu, locuia după Obor, pe la Teiul Doamnei. Totul, căsuţa cochetă din cărămidă roşie, grădiniţa îngrijită, muşcatele de la fereşti destăinuiau noile preocupări ale fostului tăinuitor care, îmbătrânind, îşi însuşise toate atributele unei cumsecădenii modeste şi onorabile, foarte asemănătoare la prima vedere cu cea a vecinilor săi.

Transpira o mulţumire molcomă şi aşezată, pe care de fapt şi scontam în a-l face să vorbească.

În privirea iute, ascuţită, am recunoscut cu uşurinţă vechea gazdă de hoţi. Era o căutătură competentă, sfredelitoare, de geambaş bătrân pe care nu-l poţi păcăli uşor.

Stătea în curte, urmărindu-mă cu răbdare cum mă chinuiam să deschid portiţa. Odată intrat, se grăbi să mă informeze:

— Borş proaspăt în fundul curţii la Madam Aglae. Fără să se lase întrerupt continuă: Nuntă, botez, onomastică, alături la Titi Vrăbioiul. Stă de vorbă numai de la 300 de piaştri. Meniu ales: café-concert, tangouri de altădată, ori de-alea lumeşti la urechea năşicului, şi făcu semnificativ cu ochiul.

Mi-am declinat identitatea.

Iliescu nu clinti. Expresia doar i se îndulci numaidecât, disimulând-o pe cea autentică, atentă, mereu trează. De la primele cuvinte mi-o tăie scurt:

— Nu mai lucrez de mult, şefule! Gata! Mi-o fi ajuns şi mie.

Ştiam că nu minte.

— Persoana însă o cunoşti.

— Cunosc. Credeam că a tras şi ăsta obloanele. Când colo… ca să vezi…

Gură Mică râse cu sensul „ia te uită, ia te uită“. Am insistat:

— Nu ştiu, vigilentule, zău! Mi se adresă el în argou. La mine nu-i. Dacă vrei, bagă un felinar în coteţ.

Mă pofti cu gest circular, desenând casa şi toate acareturile.

În cele câteva odăi, pe lângă o ordine relativă şi o nevastă durdulie, trecută bine de cincizeci de ani (fosta Dobra, escroaca, îmi amintii de informaţiile colonelului), n-am găsit pe nimeni. Mă grăbisem să descind la Gură Mică, fiind de

notorietate în lumea infractorilor, că pe vremuri fusese gazda fidelă şi preferată a criminalului.

— Bine, Iliescule, am exclamat, privindu-l cu luare-aminte. Dacă n-a trecut pe la dumneata, poate mai trece. Nu-mi vine să cred că te-a uitat.

De după uşa întredeschisă, auzeam foarte aproape răsuflarea precipitată a Dobrei, care asculta. Am reluat tare:

— Un om de-al nostru va dormi câteva ore la dumneata. Cine ştie, am surâs, poate că totuşi vine. Lui Gură Mică îi încremenise zâmbetul de unchiaş. Dincolo, nevastă-sa gâfâia.

— Vezi sa fii pe acasă, şi Dobra dumitale la fel. Încolo, n-o să fie prea mare deranj, am completat moale.

Am dat să plec. Gică Gură Mică mă opri iute, apucându-mă de mână:

— Ascultă-mă, vigilentule! Jean n-o să treacă pe aici. Are acum alte suşte, alte găuri, pe care voi nici nu le bănuiţi. Dacă a apucat s-o şteargă, înseamnă că a mirosit pârnaia ori frigiderul{10} şi atunci nu-l mai prindeţi de-ar fi să umble după el toţi sticleţii din lume. Asta s-o ştiţi de la mine…

— Altceva mai ştii?

— Gică, dă-i cep la măcănitoare odată! ţipă, răguşit, de după uşă Dobra.

Gică se mai codi oleacă. Ridică din umeri şi oftă resemnat:

— A fost ieri pe la mine.

— Când! am sărit ars.

— Dis-de-dimineaţă. Nici nu mă sculasem.

— Ce-a vrut?

— M-a întrebat dacă pot să-i ciocănesc niscai aur. Era grăbit rău.

— Şi?

— Păi la aur umbla frate-meu…

— Şi mai umblă?

— Poate la tingirile lui Sân’ Petru. De şapte ani acu’ la rivilion cântă-n corul îngeraşilor.

— Altceva?

Gură Mică îşi trecu palma peste obrazul neras.

— M-a întrebat de unul Pălărierul. Îl ştiam bine odată, dar pe unde o fi, habar n-am. Cine ştie ce de boschete i-or fi crescut şi ăstuia pe piept! comentă filozofic Gică.

M-am ridicat. Gură Mică mă opri din nou.

— Stai, şefule! Acum că am dat drumul la magnetofon, te grăbeşti?

— Ce-i?

— Cum rămâne cu Apostolul ăla? Îl mai trimiteţi? Nu de alta – şi-şi privi vârful pantofilor – dar să spun femeii să grijească de potol…

Îmi veni să râd.

— Om vedea! am răspuns evaziv.

Ofiţerul de serviciu îmi raportă că doamna Leontescu, gazda omului nostru, m-a căutat la telefon. Da…

— De mult?

— Acum cinci sau şase minute. Spunea că o să revină.

I-am format numărul. Recunoscându-mă vocea, femeia şopti înspăimântată:

— Un individ dă târcoale casei, domnule căpitan. Un individ dubios. De câteva ori a vrut să intre, dar s-a răzgândit.

— Cum arată?

— Potrivit de statură, cu perciuni stufoşi şi ochelari de soare.

— Într-un sfert de oră sunt la dumneavoastră.

Am parcat maşina în apropierea Liceului Kreţulescu. Tocmai mă pregăteam să cobor când dinspre Aleea Valjean coti individul potrivit de statură. L-am recunoscut imediat.

— Ia te uită! Numai cu dumneata n-aş fi crezut că am să mă întâlnesc. Ce mai faci, Hristule?

Cabanierul rămas cu gura căscată. Îşi scoase ochelarii, arborând un zâmbet jovial.

— Tovarăşu' căpitan! Ce surpriză!

— Plăcută, nu-i aşa?

— Ca de obicei. Ei, bată-vă norocul să vă bată! Cu ce ocazie pe aici

— Dar dumneata?

— Aceeaşi. Râse lung, zgomotos, adăugând: Mai schimb şi eu din când în când aerul. Un cinema, un teatru, că de, oameni suntem şi vorba aia, viaţa omului, ca pasărea cerului…

— Ai ajuns la înţelepciune, Hristule.

— Era şi timpul, tovarăşu' căpitan.

— Poate n-ai să mă crezi, dar realmente ma bucur că te-am întâlnit.

— D-apoi eu…

L-am luat de după umeri.

— Perfect. Hai la mine, să bem o cafea!

— La dumneavoastră? făcu Hristu neîncrezător. E prea mare cinstea…

— Sper că n-ai să mă refuzi. Stau aici, la doi paşi.

— Mâine. Lăsaţi pe mâine. Acum…

— Nici nu mă gândesc. De când caut prilejul să-ţi arăt cum se prepară o cafea ca lumea.

Privi ceasornicul, ridică din umeri şi zise:

— Fie. Dar numai zece minute. Mă aşteaptă şi pe mine… pricepeţi… şi făcu ştrengăreşte cu ochiul.

Urcarăm în maşină. Hristu purta un costum albastru, la care „asortase" o cravată verde, cu o balerină. Ghiul de aur, ceas cu lanţ de aur, dantura îmbrăcată în aur.

Zâmbi.

— Observ că-ţi merge bine.

— Slavă Domnului.

— Ce leafă ai?

— Opt sute douăzeci şi şapte de marafeţi. Curaţi!

— A! Explicabil. La banii ăştia, mâine, poimâine te văd şi cu maşină.

În faţa Ministerului, cabanierul încruntă sprâncenele:

— Mişto garsonieră aveţi! Confort, nu glumă.

— Relativ. De fapt, stăm în comun. Sunt sigur că vecinilor mei de la economic or să le facă plăcere vizita dumitale. De mult voiau să te cunoască.

— Aşa, carevasăzică…

— Aşa, Hristule.

Ajunşi în birou, cabanierul se instală într-un fotoliu, picior peste picior. Am chemat femeia de serviciu:

— Două cafele.

— Cu zahărul separat, dispuse Hristu, alegându-şi o ţigară. Şi umblă mai repede, fetiţo!

Am înţeles. Adoptase aerul de impertinenţă ostentativă pe care îl cunoşteam de mult.

— Altminteri, cum o mai duci?

— Ceac-pac.

— Ce-ţi face nevasta?

— Tricotează.

— Aha! Înseamnă că totul e în regulă.

— Înseamnă.

— Cum ţi se pare Bucureştiul? De fapt ce te întreb eu, când dumneata numai pe Aleea Valjean te plimbi…

Deveni atent.

— Îmi place cartierul.

— În special o anumită casă. O casă cu două etaje, proaspăt văruită.

— N-am observat-o.

— Şi bineînţeles că habar n-ai cine locuieşte acolo.

— Cum aţi ghicit?

— Poate că totuşi eşti curios să afli. Unul din clienţii dumitale de astă toamnă. Unul din grup.

— Serios?

— Intenţionai să-i faci o vizită?

Clipi des, stinse ţigara strivind-o îndelung în scrumieră şi reveni în fotoliu, căutându-şi o poziţie mai decentă, semn că schimbă macazul.

— Să zicem.

— Da sau nu?

— Da, tovarăşe căpitan, de ce să mint?

— Când de fapt nu m-ai minţit niciodată.

— Cum aş fi îndrăznit? Tocmai pe dumneavoastră?

— De unde îi ştiai adresa?

— I-am trecut-o în registru când le-am închiriat camerele.

— După regulament…

— După regulament, tovarăşu'. Când sa vin încoace, numai ce-o aud pe nevastă-mea: „Hristule, zice, treci şi tu pe la oamenii ăia de treabă, zice, că s-or bucura să te vază." „Bine, femeie", zic. Şi am trecut.

— Dar n-ai îndrăznit să intri.

— Parcă dumneavoastră nu ştiţi că-s ruşinos ca o fată mare? Să pici aşa pe nepusă masă? Dacă se supără?

— De aceea ai preferat să-l aştepţi.

— Ezact.

Am aruncat într-o doară:

— Un ceas şi jumătate?

— Un ceas şi jumătate, tovarăşu'! Că ce alta aveam de făcut?

— Numai ca să-i dai bineţe l-ai aşteptat atâta?

— Păi!?

— Minţi, Hristule!

— Pe sănătatea mea.

— Minţi de îngheaţă apele.

— Să mă trăs…

— Ei hai, treci la felul trei. Obraznic şi impertinent, slugarnic şi solemn ai fost, dreptate mi-ai dat, a mai rămas scena cu tremuratul. Dă-i drumul!

— De ce să tremur?

— Hristule, Hristule!

— Mă rog, dacă vreţi dumneavoastră.

— Cunoşti codul penal?

— Ca pe Tatăl nostru.

— Te-ai vârât într-o istorie a naibii de păcătoasă, Hristule, care se socoteşte de la zece ani în sus.

Îşi astupă faţa cu mâinile:

— Vai şi amar de viaţa şi de sufletul meu!

— Ai uitat să dai ochii peste cap. Varsă şi câteva lacrimi, ca să fie masa bogată. Hai, nu te ruşina.

Tuşi de câteva ori, zâmbi larg şi spuse:

— N-a ţinut!

Femeia de serviciu aduse cafelele. Hristu scoase un pachet de ţigări americane, mă servi cu dezinvoltură, apoi cercetă competent conţinutul ceştii înainte de a-l gusta.

— Nu-i rea. Nu-i rea deloc.

— Aşadar, pentru ce-l pândeai pe omul nostru?

— Parcă dumneavoastră nu ştiţi.

— Bănuiesc. Şi ca să evităm anumite erori care ar putea să te dezavantajeze, propun s-o luăm pe îndelete. Te ascult.

— Mai întâi şi întâi, aflaţi, tovarăşe căpitan, că eu m-am prins la figură.

— Adică!

Trase câteva fumuri, privindu-mă cu un aer mefistofelic.

— În noaptea aceea, înainte de crimă, n-am închis ochii.

— Ştiu.

— Nevastă-mea începuse să bâzâie, cineva mi-a sunat la uşă, iar pe culoar era un du-te-vino mai ca pe bulevard. Başca povestea de pe malul apei. Mi-am dat seama că se pune ceva la cale.

Aşa că am stins lumina şi mi-am făcut vânt în podul cabanei. Chepengul, dacă vă amintiţi, e chiar deasupra culoarului.

— Mi-amintesc.

— Bun. Nu trece mult şi vă văz pe dumneavoastră venind de jos numai în ciorapi.

— Ora!

— Unsprezece şi jumătate.

— Continuă.

— A urmat apoi hasmodia aia cu bocancii de i-aţi luat pe rând în cameră. Este? Hai, că nu mint!

— Deocamdată.

— Mulţumesc. Măi, ce să fie? Zic. „Dacă un om deştept ca tovarăşul căpitan – că asta-i părerea mea despre dumneavoastră – se interesează de încălţările ăstora, apoi, frate Hristule, musai să-ţi dai şi tu interesul.“

— Şi ţi l-ai dat?

— Mi l-am dat. De ce să mint? Cobor, mă uit şi văz nişte linii pilite pe ţinte. „Ehe, zic, le-a făcut semne ca să le ia urma.“

— Nu eşti prost, Hristule.

— Abia acum aţi observat?

— Apoi?

— A început nevastă-mea să bocească. Că să stau cu ea, că dacă ies moare de frică. De, ca muierile. Am băgat un felinar pe gaura cheii, dar mare lucru nu am văzut. Către miezul nopţii au început să se perinde la tauletă. Te umfla râsul nu alta cum se spionau. Am înţeles că nu sunt vorbiţi între ei. Pe la unu, unu şi ceva, deodată se stinge lumina. „Acu-i acu’!“ zic. Vă spui pe a dreaptă că mi-a fost frică să ies. Nu trece mult şi numai ce aud o bufnitură. Apoi lumina s-a aprins din nou.

— Şi?

— Ceva mai târziu aţi apărut dumneavoastră, ţinându-vă pereţi. „Ticăloşii! zic. Dacă i-au făcut ceva tovarăşului căpitan îi omor cu mâna mea.“

— Aşa ţi-ai zis?

— Aşa, tovarăşu’… Că eu, de cum v-am văzut, cu toată dragostea…

— Sunt convins, Hristule. Pe urmă?

— Pe urmă mi-am pus mintea la priză. Dacă se întâmplă păcatele o nenorocire, jură nevastă-mea că n-am fost pe față? Nu jură! Mai ales că şi aţipise. Asta, una la mână. A doua: pe cine cade bănuia? Cine a făcut trei ani la pripon?

— Unde?!

— La „Marmezon“. Hristu, sireacu’! Ştiţi dumneavoastră, data trecută, când mi-aţi întocmit actele… Aranjai hârţoagele şi cum se crăpă de ziuă mi-am luat sculele şi hai la pescuit. Că vorba aceea: Cu cât eşti mai departe, cu atât e mai bine.

— Asta tot la „Marmezon“ ai învăţat?

— Păi unde în altă parte? Acolo facultate! Bun. Se întâmplă ce s-a întâmplat, cercetări, interogatorii…

— La care mi-ai îndrugat verzi şi uscate.

— Cum m-am priceput şi eu. Vasiliu îşi pune „cravata“ de gât şi cu asta basta. Numai că două zile mai târziu, făcând curăţenie în camera lui, dau peste aceste urme. Trei săptămâni încheiate mi-am bătut capul răsucind lucrurile pe toate părţile. Până la urmă, am înţeles.

— Ce?

Mă privi clipind şiret:

— Ce-aţi înţeles şi dumneavoastră. Că Vasiliu a fost spânzurat.

— Ştii, nu eşti prost deloc, Hristule.

— Ştiu, tovarăşe căpitan.

— Apoi?

Sorbi restul de cafea şi plimbă zaţul, întorcând ceaşca pe farfurie.

— Credeţi în chestii de astea?

— Lasă chestiile şi spune mai departe.

— Apoi mi-am zis că oţi fi prins pontul, nu l-oţi fi prins, dar datoria mea este să merg până la capăt.

— Cu alte cuvinte, te-ai hotărât să faci pe detectivul amator.

— Cam aşa ceva.

— Interesant!

— E un infractor periculos, tovarăşe căpitan, şi-i păcat să ne scape.

— Aşa-i?

— Că pe mine, mă ştiţi, pentru sfânta dreptate merg până în pânzele albe.

— Până una alta, ai ajuns la Bucureşti.

— După cum observaţi.

— Când ai sosit?

— Azi-dimineaţă.

— Nu cumva mai devreme?

— Se poate, tovarăşu'? De ce aş minţi?

— Tocmai dumneata! Şi?

— Mi-am pus ochelarii de soare ca să nu mă recunoască şi l-am pândit. Numai că în locul lui aţi venit dumneavoastră.

Clătina din cap, oftând amărât. M-am apropiat de el, privindu-l ţintă în ochi.

— Ştii ce-i ăla şantaj, Hristule?

— Cum să nu? Articolul 194: „Constrângerea unei persoane prin violenţă sau ameninţare să dea, să facă, să nu facă sau să sufere ceva, dacă e comisă pentru a dobândi în mod injust un folos pentru sine sau pentru altul" se numeşte şantaj.

— Ştii cum se pedepseşte?

— Cu închisoare de la trei luni la doi ani. Dar pentru ce mă întrebaţi?

— Spune-mi sincer, ai crezut o singură clipă că înghit povestea cu detectivul amator? Ori ai părere foarte proastă despre mine…

— Eu?! Eu, care mă uit la dumneavoastră ca la…

— Ori atâta ai minţit în viaţa dumitale, încât, ambalându-te, pur şi simplu începi să crezi.

Îşi plecă privirea într-o atitudine de supremă suferinţă:

— Mă jigniţi, tovarăşe căpitan. Şi-i păcat. Tot timpul m-am gândit ce bucurie o să vă fac…

— Mare bucurie mi-ai făcut, Hristule! Mulţumită intervenţiei dumitale omul a dispărut.

— A!

— Cât i-ai cerut?

— Pentru ce?
— Ca să-ţi ţii gura.
— Eu? Să mă trăznească Cel de sus!
— Hristule!
— Vai de sufletul meu!
— Iar începi? Ştii că nu se prinde.
— Ştiu, tovarăşe căpitan, cum să nu ştiu?
Am riscat:
— De ce te amesteci în treburi pe care nu le cunoşti? Habar n-ai cum se face şantajul. Cu scrisori? Nici copiii nu mai trimit azi scrisori. Printre lucrurile uitate de asasin s-a găsit un plic expediat de dumneata.
Începu să plângă. Lacrimi mari, adevărate de astă dată îi şiroiau pe obraji.
— M-am nenorocit! M-am nenorocit!
I-am dat un pahar cu apă. L-a băut repede, cu înghiţituri mari, apoi şi-a aprins o ţigară.
— Te-ai liniştit?
— Vai de liniştea mea! Vai şi amar de…
— Când ai trimis-o?
— Acum patru zile.
— Şi pe cealaltă?
— Care? Că numai una i-am trimis.
— Nu te juca cu vorbele, Hristule.
— Pe viaţa mea că numai una. De fapt ce importanţă are pentru mine.
— Pentru mine are. Aşa, că fii atent. Situaţia e mult mai gravă decât bănuieşti. Lasă balivernele şi răspunde cinstit.
— Răspund, tovarăşe căpitan, cum să nu răspund?
— Cât i-ai cerut?
— Douăzeci şi cinci de bătrâne. Astăzi urma să le primesc.
— Unde?
— Într-o pivniţă de pe Griviţei. Trebuia să arunce pachetul pe gura de aerisire la ora unşpce fix.
— Şi?

— S-a făcut de unu şi n-a venit. L-am pândit pe fereastră la bodega din colţ. P-ormă m-am dus să-l caut.

— Noroc că nu v-aţi întâlnit!

— Vai de norocul meu!

— Norocul şi-l mai face şi omul, Hristule. În sfârşit…

Mi-am amintit de informaţiile lui Gică Gură Mică, şi l-am întrebat aşa, într-o doară.

— Ai auzit de unul Pălărierul?

Spre surprinderea mea, Hristu mă informă fără să stea pe gânduri.

— Zis Şapte deşte?

— Poate.

— Cumnatul lui Titi Caramangiul din Floreasca? Cum să nu-l ştiu!

— Se ocupă cu aurul?

— Da’ cu ce nu se ocupă?

— Când l-ai văzut ultima oara?

— Acum patru luni şi mai bine. Ne-am întâlnit întâmplător.

— Unde?

— La Craiova.

— Adresa.

— N-o ştiu, tovarăşe căpitan. Zău, n-o ştiu.

— Bine, Hristule.

Cabanierul se ridică.

— V-am reţinut destul. Mulţumesc pentru cafea când mai aveţi nevoie de mine, cu plăcere…

Pur şi simplu am rămas cu gura căscată.

— Mare tupeu ai, Hristule!

L-am găsit pe colonel în biroul său. Nu se primise nici o veste. Telefonul suna din minut în minut, dând legătura cu Constanţa. Ploieşti, Arad, Oradea… şi punctele de frontieră. De pretutindeni, acelaşi răspuns: persoana nu-şi făcuse simţită prezenţa, nu lăsase urme pe nicăieri, nu apăruse.

Ascultându-mi raportul, chipul colonelului se luminã brusc.

— Pălărierul! Pe vremuri, negustor de obiecte rare. Trăieşte de cel puţin zece ani la Craiova. Dacă nu mă înşel, lucrează la o cooperativă pentru recondiţionarea hainelor vechi. O clipă, să verific.

Deschise unul din multiplele dosare ale mesei de scris, scotoci printre cartonaşele înşirate pe un fir metalic, şi exclamă victorios.

— Asta e! Ştii, nu-i imposibil... Ipoteza că individul l-ar căuta acum pe Pălărier la Craiova s-ar corobora cu însemnarea găsită pe birou. „Minerva“ era înainte de războiul cel mai vestit local din oraş. De aici probabil textul, prin care criminalul fixează o întâlnire „...la Minerva, ca altădată“.

Eram atât de istovit, încât nu mai distingeam decât vag chipul şefului meu printre nori de fum de ţigară, filtraţi în lumina becurilor. Capul îmi vuia de gânduri alungându-se într-o mişcare centrifugală: coroana regelui Duras, dispariţia asasinului, Pălărierul, Minerva, excursia în străinătate se prăvăleau, piereau în ceaţă, se întorceau cu litere de foc.

Colonelul Tunsu se ridică.

— Toate dispoziţiile rămân valabile. Locotenentul Dornea, împreună cu locotenentul Cristescu, pleacă chiar acum la Craiova. Vor supraveghea locuinţa Pălărierului şi localul „Minerva“. Dumneata du-te şi te odihneşte! Ne vedem mâine dimineaţă în gară.

Capitolul XXIII

CU CĂRŢILE PE FAŢĂ

A doua zi dimineaţa – o dimineaţă cenuşie şi rece – urcam treptele Gării de Nord. Cele două spectacole regizate de mine şi criminal se sudau în sfârşit într-o unică şi ultimă scenă: finalul.

La miliţia gării, într-unui din birouri, colonelul Tunsu continua să primească rapoartele oamenilor noştri. Nici un rezultat. Până la plecarea trenului mai rămăseseră treizeci şi cinci de minute. Treptat peronul începu să se anime. Pândeam cu sufletul la gură sosirea grupului de prieteni, în speranţa iluzorie că „el“ se va afla printre ei. În sfârşit, îşi făcură apariţia. Unul, doi, trei… Nu, nu se afla printre ei. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama că erau stăpâniţi de o oarecare îngrijorare. Priveau derutaţi într-o parte şi alta a peronului, fără să înţeleagă, încercând să-şi explice lipsa celui de-al patrulea.

Timpul trecea exasperant de repede. Încă şapte minute până la plecarea trenului.

„Poate că vine în ultima clipă. Poate…“

Încă trei minute. Colonelul Tunsu se apropie:

— Îl aştepţi degeaba, căpitane. Nu vine. Dornea mi-a raportat din Craiova că i-a dat de urmă. În tren! Poate că avem şansa să urce pe parcurs…

Confirmând ipoteza colonelului Tunsu, criminalul urcă la Craiova. Am răsuflat uşuraţi. În sfârşit…

În vagonul-restaurant aproape gol îi găsi pe ceilalţi prieteni care-l primiră cu exclamaţii de uimire şi urale, după ce timp de câteva ceasuri emiseseră cele mai fanteziste presupuneri cu privire la absenţa lui. Locotenentul Dănilă, aşezat la o masă în spatele lor, îşi caută o poziţie mai comodă. În sfârşit…

Bucuria reîntregirii grupului, perspectivele călătoriei abia începute, ca şi alcoolul consumat, făcură ca pretextul oarecare al întârziatului să fie acceptat la repezeală, fără întrebări iscoditoare şi de prisos.

Deschizând uşa vagonului-restaurant, simţeam emoţia umezindu-mi palmele. Eram înaintea ultimului act şi vorba aceea, *finis coronat opus*[{11}]. Pot să spun că am avut o intrare spectaculoasă, cântărind reacţia celor patru la apariţia mea. Dorneanu, mai slab de înger, scăpă monoclul, accesoriu de voiaj în paharul cu apă minerală.

— Toată ziua mi-a zbătut ochiul stâng. Ştiam că nu-i a bună! şi bătu superstiţios în lemn.

— Aş! Fleacuri, emise Sachelarie, încruntând abia sprâncenele.

Marin bolborosi ceva nu prea încurajator. Cu obidă, rostogoli pe gât un pahar cu rom.

Pandele, depăşindu-şi eroic uimirea, fu singurul care-mi zâmbi:

— Ia te uită, dom’le! Tocmai acum vorbeam de dumneata. Alde Dorneanu şi Sachelarie erau trişti.

„Ce păcat că nu e şi detectivul cu noi“, improviză el transparent, cu dorinţa vădită de a-şi sesiza minciuna.

M-am aşezat la masă. Nu puteam să ignorez plictiseala lor. Singur „el“ ascundea discret un surâs maliţios în colţul gurii.

— Ei, tovarăşe căpitan, rupse tăcerea Pandele, ce mai e nou, cum stăm cu arăturile?

Am oprit ospătarul, comandând o cafea neagră, amară.

— Nu jucaţi cărţi?

— Aici? deschise gura Marin.

— De ce nu? i-am răspuns.

— Vorba dumnealui, interveni Sachelarie. Chestia e să cunoşti jocul.

— L-am învăţat.

— Gata, dom’le! se entuziasmă Pandele: N-avem probleme, stăm cu legalitatea la masă.

Scoase pachetul cu cărţi, le amestecă şi începu să împartă.

— Nu aşa, l-am oprit. Cărţile pe faţă!

Patru perechi de ochi, plini de nedumerire puneau întrebări.

— Umblă la simboluri dumnealui, făcu semnificativ cu ochiul către ceilalţi Pandele. Fă-le dumneata atunci! şi împinse pachetul spre mine.

— Să presupunem, am început, că au fost odată trei popi… trei popi şi aparent o damă.

— Asul presupun că ai fost din totdeauna dumneata, mă parafrază Pandele de dragul replicii.

— Dar termină odată! se enervează Marin. Lasă-l să spună ce are de spus!

— Aşa-i, confirmă şi Dorneanu, care-şi pipăia la intervale regulate ochiul stâng.

— Deci, am reluat, trei popi şi posibil o damă. Restul nu mai contează decor, paravan. Trei valeţi vehiculând în jurul damei, de fapt vehiculaţi cu dibăcie, fără să-şi dea seama.

— Slăbeşte-ne cu parabolele, căpitane! se răsti Marin.

— Unul din popi, nu mă lăsai întrerupt, să-i zicem Ionescu, avea pe lângă o soţie frumoasă – şi e locul să precizez că această doamnă nu are nici un amestec în povestea noastră – avea şi o comoară. Mai exact, deţinea secretul unei comori. Îl moştenise de la un marinar, certat odinioară cu justiţia şi al cărui portret l-aţi admirat de multe ori în locuinţa familiei Ionescu. Era, aşa cum poate au bănuit unii dintre dumneavoastră, tatăl lui.

Marin mă urmărea încordat, mai treaz ca niciodată, în timp ce Dorneanu uitase să soarbă din paharul cu apă. Ceilalţi doi ascultau atenţi, dar calmi.

— Copil pe a cărui memorie nu te puteai bizui atunci când i s-a încredinţat secretul, tatăl său găsi un mijloc sui-generis de a i-l întipări pe veci, inspirat de practicile piratereşti de altădată: tatuajul. Băiatului i s-a tatuat pe şoldul drept desenul locului unde marinarul ascunsese comoara. Acesta a fost de fapt testamentul tatălui. S-au scurs anii. Ionescu a fost tot-deauna convins că e singurul care cunoaşte taina. Nici măcar soţiei, pe care a iubit-o sincer, nu i-a destăinuit nimic. Ionescu n-a ştiut însă niciodată, n-avea cum s-o ştie, că însuşi tatăl său, într-o noapte, în celula uzinei subterane unde şi-a petrecut ultimii ani de viaţă, făcuse confesiuni unui deţinut. În fond, marinarul nu risca nimic. Nimeni din cei îngropaţi sub pământ nu avea să mai vadă vreodată lumina zilei. Şi totuşi, cel căruia i se destăinuise ieşise la lumină. Când Mircea Ionescu a început să bănuiască ceva, era prea târziu…

Sorbii o ultimă înghiţitură din ceaşca de cafea. Sachelarie privea undeva departe, scrutând peisajul. Dorneanu îşi tampona distins, cu o batistă imaculată, tâmplele, urmărindu-l pe Marin care – cu capul în jos – desena cu un chibrit ars figuri geometrice pe faţa de masă.

— Toamna aceasta, reluai, m-am dus să-mi petrec concediul în munţi, la o cabană. Am găsit acolo un grup de şase prieteni…

„Ei, acu-i acu!“ citeam în ochii lui Pandele.

— Imediat după sosire am fost avertizat prin câteva rânduri strecurate sub uşă că la cabană se pregătea un asasinat. Anonima mă chema la un duel. „Am de gând să omor pe cineva, ghici pe cine, ghici cine sunt.“ Acesta era subtextul. Provocarea contrasta într-atât cu atmosfera de bună dispoziţie pe care o găsisem la Dor de munte, încât am fost convins că este vorba de o farsă. Din nefericire, n-a fost aşa. Chiar în aceeaşi seară, Ionescu care-şi semnase

actul de deces prin refuzul de a se dezbrăca complet în baia de aburi improvizată de cabanier a fost victima unei tentative de crimă. Din acest moment, evenimentele încep să se precipite. Cabaniera mă înştiinţează că sub ochii ei, pe fereastra deschisă, s-a strecurat o mână care a aruncat într-un anumit vas un praf de culoare albă. Indiciu preţios, femeia remarcase un deget cu o unghie neagră. Şi astfel păienjenişul de indicii se ţese în jurul bietului Vasiliu, toate concurând în a-l desemna drept viitorul asasin al lui Ionescu. Vasiliu avea într-adevăr o unghie neagră, probabil lovită, şi refuză în acelaşi timp crema de vanilie, justificând că nu suportă ouăle, toată lumea din imediata sa apropiere ştiind că suferă de ficat. Aceasta l-a determinat pe adevăratul asasin să simuleze otrăvirea ouălor – materie primă esenţială în prepararea cremei – calculând cu precizie rezultatul. Aşadar, cu bună ştiinţă se lasă surprins de cabanieră, având certitudinea că ea îmi va semnala de îndată incidentul, ceea ce s-a şi întâmplat. Logic, cel care presărase substanţa vătămătoare, avea să refuze hotărât consumarea conţinutului vasului respectiv, căci astfel ar fi însemnat să se autootrăvească. Parcă supunându-se destinului, Vasiliu nu se atinge de desert, pur şi simplu pentru că era preparat pe bază de ouă, în timp ce, evident, criminalul se serveşte cu dezinvoltură, fără urmă de ezitare. Concluzia nu poate fi decât una: Vasiliu e cel care i-a pus gând rău lui Ionescu. Numai că aici marele as, care mă sfidase cu anonime impertinente, amuzându-se să-mi handicapeze raţionamentele, a greşit: a greşit o dată, arătând cabanierei o unghie neagră la mâna dreaptă, când de fapt Vasiliu o avea la mâna stângă; a greşit a doua oară, făcând să dispară castronul în care presupunea că se află ouăle aşa-zis otrăvite. De fapt, după cum am mai arătat, voiam cu primul prilej să verific despre ce substanţă era vorba. Câinele cabanierului s-a oferit singur să mă ajute, înghiţind totul într-un moment de neatenţie al bucătăresei. Spre surprinderea mea, n-a păţit nimic. Avea reacţii perfect

normale, era vesel şi pus pe joacă. Încă o dată se verifica ipoteza unei puneri în scenă, cu scopul de a-l indica pe Vasiliu. La rugămintea mea, cabaniera sparge alte câteva ouă în acelaşi vas şi îl ascunde în acelaşi loc, alungând de astă dată câinele. Peste câteva ceasuri, vasul dispăruse fără urme. Fusese aruncat, tocmai pentru a nu confirma faptul că nu conţinea decât un praf inofensiv, trebuind să sugereze otrava şi o tentativă de otrăvire generală, dar care era probabil sare, zahăr sau poate bicarbonat. Nimeni nu avea interesul să sustragă vasul, decât acela care – vrând să-l învinovăţească pe Vasiliu – nu avea voie să păstreze proba deplinei sale inocenţe, conţinutul nevătămător al castronului. Făcui o pauză.

Pandele fuma ţigară după ţigară, abţinându-se, în sfârşit, de la orice comentarii. Marin, cu figura congestionată, în general chinuit de o respiraţie prevestind astmul, părea acum că se sufocă. Îşi deznodă cravata, băgând-o în buzunar. Sachelarie asculta concentrat, jucându-se cu butonii de la manşete.

— Ionescu a murit înjunghiat. La câtva ceasuri doar cadavrul lui Vasiliu spânzurat face mărturisiri postume, atribuindu-şi crima, dar şi aceasta nu intrase în calculele criminalului îşi mărturiseşte încă o dată inocenţa. Cu această sinucidere, în mod firesc povestea trebuia să ia sfârşit: crimă comisă de un descreierat care îşi curma zilele recunoscând: „N-am reuşit.“ Adică nu izbutise o crimă perfectă, nu izbutise să preîntâmpine ori să neutralizeze bănuielile. Experţilor grafologi le-ar fi fost foarte greu să stabilească în mod categoric doar din examinarea a două cuvinte paternitatea textului, aceasta fiind şi raţiunea pentru care de altfel „sinucigaşul“ se spovedea atât de succint. Important era însă faptul că obţinusem în sfârşit răspuns la întrebarea devenită obsesie: „De ce asasinul ţinuse neapărat să-şi anunţe intenţiile, avertizându-mă că cineva va fi ucis?“ Planul criminal cerea ca ancheta să înceapă înainte de comiterea asasinatului. În felul acesta

mă lansa pe piste fanteziste, abătându-mi atenţia. Cineva montase un spectacol lugubru, destinat unui singur spectator: eu. Dar, aşa cum spuneam, ignorând intenţiile şi calculele criminalului, cadavrul lui Vasiliu îşi mărturiseşte încă o dată nevinovăţia.

În realitate, Vasiliu a murit strangulat. Capătul liber de la frânghie, trecut peste grinda tavanului şi tras de criminal, l-a ridicat pe Vasiliu după principiul scripetelui. De aici frânghia scămoşată în sensul în care acesta se plimbase de-a lungul grinzii, ridicând trupul lui Vasiliu. Semnele pe care le făcusem cu o noapte înainte, pilind în fel şi chip ţintele bocancilor tuturor celor prezenţi în cabană, îşi lăsaseră pecetea pe duşumea, atunci când asasinul cu victima în braţe, străduindu-se s-o spânzure, îşi dublase greutatea, apăsând pe podea. Încă un amănunt: nodul complicat al laţului aparţinea degetelor unui marinar. Nodurile marinăreşti sunt specifice, deosebindu-se de cele ale pescarilor, de exemplu, ori ale hamalilor. Pe marinar îl mai trăda şi cărarea de urme, redând mersul caracteristic, cu vârfurile înăuntru a celor ce-şi caută permanent echilibrul. Aveam deci de-a face cu un bătrân lup de mare.

Se auzi scrâşnetul chibritului care aprinse ţigara lui Marin. Degetele lui Sachelarie băteau darabana pe masă. Pandele avea o mină de parcă ar fi vizionat un film cu cowboy.

Scena mare s-a jucat de fapt în prima seară. Profitând de ceaţă şi de umbrele serii care se lăsau, criminalul l-a împins pe Ionescu în apă, dispărând în tufişurile de jepi. Apoi, superb alibi al bunelor sale intenţii, tot el s-a aruncat în apă ca să-l salveze.

Cu mişcare sincronizată, toţi se întoarseră spre Sachelarie. Acesta zâmbea ironic.

— Îţi ascult de jumătate de oră elucubraţiile, căpitane! Trebuie să recunoşti că am avut răbdare.

Dorneanu, la care se trezise brusc instinctul de conservare, se înghesui în Pandele. N-avea nici o maximă la

îndemână. Dintre toţi, Pandele părea cel mai perplex.

— În fond, am reluat, m-am mirat totdeauna cât de candizi sunteţi. Unul singur dintre dumneavoastră a bănuit ceva. După tentativa de la lac, remarca: „Prilejuri de a te înălţa în ochii celorlalţi se găsesc mereu. Pentru aceasta nu-ţi trebuie nici spectatori, nici reflectoare…“ Îţi aminteşti, doctore? Numai că pe atunci încă nu înţelegeam. Mai mult, o coincidenţă stupidă în noaptea premergătoare asasinării lui Ionescu m-a făcut să mă îndoiesc un moment de onestitatea dumitale. Ameţit, adormiseşi cu lumina aprinsă. Becul s-a ars aşa cum am dedus ulterior cu câteva clipe înainte ca eu să intru în cameră, motiv pentru care, atingându-l întâmplător, l-am simţit fierbinte. De unde concluzia că somnul era simulat…

Marin păstră acelaşi aer ursuz, de parcă nu despre el ar fi fost vorba. Poate ochii, mereu plecaţi, clipeau ceva mai des. Un val de milă mă cuprinse pentru morocănosul Marin. Purta pe umeri, de ani de zile, povara unor greşeli vechi, măcinându-se fără să crâcnească, respingând cea mai inofensivă intenţie de compătimire. Tovărăşia fără întrebări a alcoolului şi a cărţilor îi era suficientă. Ce făcuse cândva, demult, plătea din greu. Am oftat:

— Şi cu aceasta, povestea s-a terminat…

— Crezi? mă întrerupse Sachelarie.

Un rictus îi strâmba gura, subţire ca o lamă de cuţit.

— Nu-ţi pot contesta un oarecare coeficient de fantezie, căpitane. O istorioară nostimă din care nu lipseşte nici măcar detaliul picant: frumoasa doamnă Ionescu. Cum s-ar zice, tacâmul e complet.

Râse îndelung, cu o satisfacţie stranie.

M-am ridicat:

— Domnule Sachelarie, te învinuiesc de asasinarea lui Mircea Ionescu, a lui Ştefan Vasiliu, a profesorului Radu Iorgulescu…

Mă întrerupse:

— Numai atât?

— Şi a complicei dumitale, Elena Racliş.

Figura lui Sachelarie devenise cenuşie. Marin, Dorneanu şi Pandele priveau cu expresii atât de aiurite, încât mă simţii în sfârşit răzbunat pentru toate ironiile de care nu mă cruţaseră începând cu seara aceea, când la Dor de munte contemplam prin reţeaua de fum şase amici în jurul unei mese de pocher.

— Unde-i coroana? l-am întrebat brusc.

Rânji, recăpătându-şi sângele rece:

— Dumneata, care eşti atât de perspicace, ar trebui s-o ştii şi pe asta.

Îmi amintii de precizările specialistului de la muzeul de artă, consultat în ajun. Conformându-se modei vremurilor, coroana reprezenta un cerc de circa zece centimetri lăţime, din aur masiv bătut în nestemate enorme. Era inutil să-i scotocesc valiza. Oricât ar fi scontat pe indulgenţa vameşilor, aşa ceva nu se putea trece neobservat, iar fundurile duble intraseră de mult în anecdotica criminalistică.

— Unde ţi-e pălăria? l-am întrebat.

Mi-o întinse Dorneanu cu amabilitate slugarnică. Reflexul mâinii jurisconsultului încordată brusc sub o greutate neaşteptată îmi confirmă bănuielile înainte de-a atinge pălăria. Coroana era camuflată înăuntru, sub căptuşeală.

— Urmează-mă! am spus încet.

Sachelarie îşi roti ochii prin jur. Discret, locotenentul Dănilă se apropie de masă, barând trecerea.

— Aha! înţelese contabilul.

Ne-am îndepărtat, ţinându-l la mijloc. L-am mai auzit pe Dorneanu, grăbit să-şi reia genul, comentând cu glas de „bară“:

— *Amicus Plato, sed magis amica veritas!*{12} Nu v-am spus eu totdeauna că ăsta are cap de criminal?

— Ai spus pe dracu’! i-o tăie Marin.

— Daţi-mi voie, domnilor, daţi-mi voie, Lombroso afirma…

Capitolul XXIV

KNOCKOUT

Am tras uşa glisantă de la vagonul-restaurant, renunţând să aflu ce afirma Lombroso.

M-am uitat la ceas. Mai erau cincisprezece minute până la prima staţie. La capătul culoarului pustiu, o femeie între două vârste fuma, dusă pe gânduri. Ţin minte că de braţ îi atârna o poşetă deschisă, din piele neagră, gofrată.

Sachelarie, sprijinit cu mâinile încrucişate de uşa toaletei, mă măsura ironic. I-am făcut semn locotenentului Dănilă să-i pună cătuşele, operaţie care, efectuată în vagonul-restaurant plin de lume, ar fi stârnit panică şi tulburare.

Îmi lipii obrazul de geamul rece. Mă simţeam uşor obosit, o toropeală dulce picurată în ochii umezi, subţiaţi parcă de fum, lunecând apoi pe umerii şi braţele moi. Silabiseam în cadenţa roţilor indicaţiile CFR-ului: plăcuţe mici, emailate avertizau la ferestre: *Ne pas se pencher en dehors*{13}, *E pericoloso sporgesi*{14}, *Nicht...*

Cu o mişcare fulgerătoare, Sachelarie îşi proiectă genunchiul în stomacul locotenentului. Îndoit de durere şi luat prin surprindere, acesta se aplecă înainte, primind un pumn în bărbie. Căzu pe linoleumul verde, pierzându-şi cunoştinţa. Criminalul se precipită spre cealaltă extremitate a vagonului. L-am urmat, alergând.

Lângă fereastră, femeia ne aruncă o privire surprinsă şi se lipi de perete, lăsându-ne să trecem. Când l-am ajuns,

reuşise să deschidă uşa. Un curent puternic de aer rece pătrunse în vagon. Înaintam cu viteză maximă judecând după defilarea vertiginoasă a copacilor goi, peisaj crispat de sârmă ghimpată desfăşurat pe kilometri întregi.

Îl prinsei de umăr, încercând să-l imobilizez cu o lovitură la rădăcina capului. Jocul vagonului – o cotitură probabil – îmi devie mişcarea, ratând-o. Se întoarse cu pumnul ridicat şi, reflex, m-am dat înapoi. De fapt scontase pe o reacţie instinctivă şi simulase atacul doar ca să câştige timp. Râse:

— Mai învaţă puişor!

Apoi dispăru în gol. Descumpănit, m-am apropiat de uşa deschisă. Era ultimul vagon. Coborâi pe scară, ţinându-mă de bară. Trebuia să ajung pe tampoane. Cu pieptul lipit de tabla rece simţeam şi mai acut trepidaţia trenului dezlănţuit, într-o viteză drăcească. Eram conştient la ce mă expun. Sachelarie putea să mă aştepte pe tampoane, iar de acolo, cu un brânci, mă azvârlea pe terasament.

Treceam prin faţa unui canton. Am înregistrat abstract chipul îngrozit ai funcţionarului. (Fusesem totdeauna convins că în momentele de mare intensitate, orice fenomen străin scapă puterii noastre de percepere.) Omul căscase o gură uriaşă, iar mâna îi plecase singură într-o cruce generoasă.

Ajuns pe tampoane, începui să urc scara ce ducea sus, pe acoperişul vagonului, strângând cu bucurie în mâinile îngheţate treptele metalice. Eram, în sfârşit, agăţat de ceva.

Criminalul alerga pe caroseria de tablă, întorcând mereu capul. Ne despărţea un vagon. Când mă văzu rămase pe loc. Mai aveam câteva trepte…

Îşi duse mâna la buzunar şi cu o repeziciune care clădea simultaneitate mişcărilor, azvârli un cuţit în direcţia mea. Înainte de a reacţiona, îl auzii vâjâind pe lângă ureche.

Apoi începu cursa aceea nebună, halucinantă pe acoperişul vagoanelor. Trenul, cu sinuozităţi de reptilă, îmi deruta paşii azvârlindu-mă când într-o parte, când în alta, gata în orice clipă să mă prăbuşesc. Efortul chinuitor de a-

mi păstra echilibrul, conjugat cu atenţia care mi-o solicita fiecare gest al criminalului îmi împăienjenea privirea.

Sachelarie dădea şi el semne de oboseală. Puţin câte puţin, distanţa dintre noi se micşora, mă mai despărţea de el doi sau trei metri, când, răsucindu-se brusc, îmi trimise un pumn în obraz pe care din cauza goanei, în virtutea inerţiei, nu-l putui evita. Neizbutind să mă opresc, am dublat şocul. Am căzut având imaginea trupului meu sfârtecat de roţi.

Sachelarie era peste mine. Îmi căuta grumazul sub tunică, râzând, strâmbat de ură. Îi vedeam doar dinţii cu canini galbeni, ascuţiţi.

— Aşa, căpitănaşule! Credeai că ai pus laba pe mine.

Degetele, ca nişte tentacule de oţel, mi se înfigeau în carne. Cerul, cârpă urâtă, cenuşie şi compactă cădea peste noi.

— N-ai fost prost, Anghel… N-ai fost deloc. Un miliţian isteţ şi ăla… O să-ţi cânte muzica militară…

Cu un zvâcnet, mi-am eliberat mâna dreaptă şi, prinzându-l de păr, l-am izbit puternic cu capul în bărbie. O clipă, o singură clipă de ezitare şi izbutii să scap din încleştare.

Eram amândoi în picioare. Sachelarie se azvârli în direcţia mea ca o panteră. Am ripostat cu un „un-doi“. Se aplecă pe spate. Prea mult. Un pas în gol şi căzu între vagoane. Nu se mai auzi decât un urlet îngrozitor…

În depărtare se vedea gara. Mi-am prins capul în mâini, scrutând cerul. Mi se părea splendid: tandru şi cuminte ca un zâmbet de madonă…

Epilog

...Şi astfel dosarul Dor de munte şi-a închis definitiv coperţile.

Au trecut ani de atunci şi încă mă mai întreb: „Cine oare îmi băgase în cap în acel octombrie zgribulit al lui 1965 că nimic nu poate fi mai odihnitor decât un concediu petrecut toamna la munte?“

Au trecut ani…

Uneori, pe stradă ori aiurea, îi mai întâlnesc pe protagoniştii tragicelor întâmplări de atunci, rămaşi în viaţă. Într-o seară, la Operă, l-am văzut pe Dorneanu. Elegant şi scorţos ca întotdeauna, plimba aferat de braţ o doamnă platinată, cam trupeşă.

Mi-a aruncat în treacăt, în felul lui superior şi epatant:

— *Ars longa, vita brevis. Aeternum vale!*

S-a grăbit să traducă, nu ştiu dacă pentru mine ori pentru doamna:

— Arta e lungă, viaţa e scurtă. Adio! Şi s-a îndepărtat, salutând cu gest larg princiar.

Într-un sfârşit de iulie dogoritor, la cazinoul din Mamaia am dat peste Pandele şi Marin bând singuri la o masă. Marin a mârâit un bună seara indiferent. Inginerul, tot bine dispus, m-a apostrofat:

— Ce faci, inspectore? Iar cauţi vreun bau-bau?

Au trecut ani…

Ghemuit în fotoliu urmăresc leneş dansul graţios al fulgilor de zăpadă. E un menuet aerian în alb, care mă predispune la visare şi uşoară nostalgie.

În încăperea veselă, cu flori răspândite prin toate ungherele, aparatul de radio cântă neconvingător în decorul polar: „Au înflorit din nou castanii pe alei.“

Mă las legănat de amintiri. O mână fierbinte îmi dezmiardă fruntea. Sărutarea uşoară ca o părere îmi mângâie obrajii şi alunecă încetişor spre tâmple. Lângă mine, caldă, frumoasă, cu ochii dilataţi de tandreţe se cuibăreşte Elvira, soţia mea. Da, Elvira, fosta doamnă Ionescu. Suntem căsătoriţi de cinci ani, şi de tot atâţia ani extrem de fericiţi.

Pe covor, copiii noştri, doi îngeraşi cu zulufi blonzi şi obraji trandafirii, confecţionează raţe şi steluţe de staniol, jucării pentru pomul de iarnă.

Afară ninge… În noapte, fulgii de zăpadă brodează efemer motive dantelate. Fulgii sunt mari şi cuminţi ca în bibelourile de plexiglas, unde ninge şi vara.

Pentru un astfel de final „roz-bombon“ stropit cu esenţă de trandafiri, în care eroina, exemplar superb şi de regulă blond, se aruncă în braţele detectivului – spiritual şi fotogenic – pentru un astfel de final, sunt convins că o prezumtivă asociaţie a domnişoarelor bătrâne m-ar felicita călduros.

Din păcate, sunt singur.

Doamna Elvira Ionescu, întâlnită întâmplător într-un autobuz, păstrând aceeaşi frumuseţe gravă (fatală după calificarea lui Dorneanu), s-a făcut că nu mă cunoaşte, întorcând capul cu un aer plictisit.

Nu m-a surprins. Am 1,60 m, o chelie frumuşică şi un neg cât un bob de mazăre răsărit în mijlocul frunţii, despre care mama, săraca, mă asigura că e semn de frumuseţe.

Întorc spatele oglinzii. Afară, continuă să ningă. E miezul nopţii. O noapte romantică de iarnă…

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI 6

1. Anonima 7
2. Cineva se ţine de cuvânt 15
3. Cina cea de taină 29
4. Asasinul vine la noapte 34
5. Dor de munte plânge... 40
6. Asasinul e printre noi 52
7. Exerciţii de caligrafie 54
8. „Spionii“ raportează 63
9. Cine a ucis? 72
10. Spovedania celui ucis 101
11. Căpitanul Anghel regizează 107

PARTEA A DOUA 117

12. Colonelul Tunsu 119
13. Strada fără nume 124
14. Pagini de biografie 134
15. Parastasul 138
16. „Omul“ şi umbra 144
17. Un concert neobişnuit 149
18. Exerciţii de logică 155

19. Lacrimi grăitoare 160
20. Cum te numeşti, Maria Cioarec? 173
21. Taina marinarului 178
22. Alertă 187
23. Cu cărţile pe faţă 205
24. Knockout 214

Epilog 217

{1} Joc de cuvinte, plecând de la expresia *Cherchez la femme*: „Căutaţi femeia“ (fr.).

{2} Corect: „Noblesse oblige“ – nobleţea obligă (lb. franceză).

{3} „Cred pentru că e absurd“ (lb. latină).

{4} *„Curând va suna ora când divinul Hazard,*
Când augusta Virtute, soţia ta încă neprihănită,
Când însăşi Căinţa (Oh! Ultimul han!)
Când totul îţi va spune: Mori, bătrâne laş! E prea târziu!“
*(*Ch. Baudelaire*, „Orologiul“)*

{5} „Sufletul meu se cutremură cand îmi aduc aminte“ (lb. latină).

{6} „E o deosebire“ (lb. franceză).

{7} „Femeie cinstită“ (lb. franceză).

{8} „Cei ce se iubesc se întâlnesc“ (lb. franceză).

{9} „Afurisit fie cel care gândeşte de rău“ (lb. franceză).

{10} Morga (argou).

{11} Sfârşitul încununează opera (lb. latină).

{12} Mi-e prieten Platon, dar mai prieten mi-e adevărul (lb. latină).

{13} Nu vă aplecaţi în afară (lb. franceză).

{14} E periculos să vă aplecaţi în afară (lb. italiană).